

RV 152. Gang-sykkelveg

KORSEGÅRDEN - FROGN GRENSE,
ÅS KOMMUNE, AKERSHUS

Rapporter om arkeologiske utgravninger
UKM Fornminneseksjonen 2002

ved

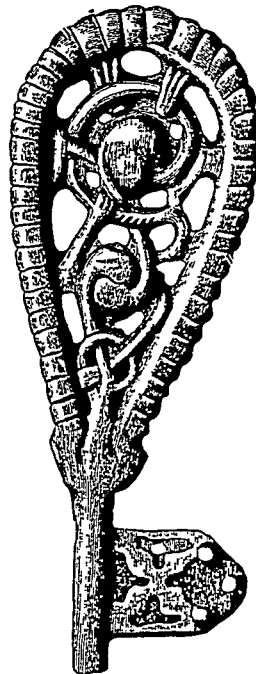
Atle Omland

● Ole Christian Lønaas

Tina Mathiesen

● Margrete F. Simonsen

Lil Gustafson (sammendrag)

Nøkkel av bronse fra vikingtid. Omtrent samme type ble funnet sammen med to skålformete spenner og en sigd i åkerjorden på Treider. Spennene viser at det var en kvinnegrav.

RV 152 Gang- og sykkelveg Korsegården til Frogn grense. Ås kommune, Akershus

SAMMENDRAG ved L.Gustafson

Utgravningene

Den arkeologiske undersøkelsen i traseen for gang- og sykkelveg ble foretatt i flere etapper, for å tilpasse fremdriften for anleggsarbeidet. Det er derfor utarbeidet 3 delrapporter for feltarbeidet foruten en rapport for innendørs utgravning av del av et gravanlegg.

Utgravningene ble foretatt i 2000, mens den innendørs undersøkelsen ble foretatt i løpet av 2001-2002. Dessuten ble det foretatt kortere befaringer i forbindelse med mindre inngrep (busslommer, trase gjennom hage o.l.), uten at det medførte funn, og derfor heller ingen rapporter.

Undertegnede har medvirket i arbeidet med tekster til informasjonsplakater på hvileplasser langs gang- og sykkelvegen, som ble ferdig høsten 2002.

Rapportene er følgende:

Atle Omland: Undersøkelsene 8.mai-2.juni 2000 (strukturnr. 1-401)

Ole Chr. Lønnaas: Undersøkelsene 4.-29. september 2000 (strukturnr. 501-735)

Margrete F. Simonsen: Utgravning av preparat fra grav S- 513. 2002.

Tina Mathiesen: Undersøkelsen 25.-29. september 2000. (Overvannsledning. Kokegropfelt).

Nummereringen: For å unngå dobbeltnr. ble det gitt egne 100-serier til ulike parsellene/evt. gårder (jfr. oversiktskartene). Det er mao ikke 735 strukturer, noen 100-serier har bare ett nr., andre opptil 56.

Landskap - gårdsnavn - fornminner. Hvor gamle er gårdene?

Traseen følger en morenerygg, Ås-raet, hvor det har gått en eldgammel ferdselsveg som knytter hovedvegen nord-sør til kysten. Langs vejen ligger 3 monumentale gravhauger, og gårder med navn av jernalderkarakter: Treider, Haug, Holstad, Skoftestad. Treider er uforklart og er muligens det eldste navnet. Gården er av Trygve Vik tolket som "urgård", hvorfra de øvrige gårdene er skilt ut. Haug kan være navngitt etter gravhaugen og skilt ut fra Treider. De to stad-gårdene har mannsnavn som forledd, og derfor antatt å skrive seg fra vikingtiden. Utgravning langs en smal stripe gir liten mulighet for å avdekke hele boplasser, men det var håp om å finne fragmenter som kunne gi et tverrsnitt av bebyggelsen i forhistorien.

Ved anleggelsen av nytt Korsegårds-kryss ble det i 1990 avdekket et gårdsanlegg med flere langhus, datert til århundrene etter Kr.f. (romertid).

Pollenanalysen fra Korsegårdsmyra utarbeidet ved Rolf Sørensen, viser svake spor etter beitebruk og korndyrking i yngre steinalder/bronsealder, mens en mer sammenhengende korndyrking ser ut til å etableres i yngre bronsealder og øker i eldste jernalder mot Kr. f. Fra dette tidspunkt er kurven med kornpollen stabil gjennom jernalderen til Svartedauen. Dette antyder at overgangen fra en labil jordbruksbosetning til en fast gårdsbosetning skjedde i hundreårene før Kr. f., i sein bronsealder/tidlig jernalder.

Allerede registreringen ved Akershus fylkeskommune viste et mønster: funn av boplasskarakter, dvs. kokegroper og ildsteder, samlet seg ved dagens tun: Treider/Haug, Holstad og Skoftestad. Det var en viktig problemstilling ved undersøkelsen å avklare om dette mønster var riktig samt datering av strukturene, som grunnlag for en diskusjon om gårdsbebyggelsens alder.

Boplasspor fra eldre jernalder

Avdekking av traseen som helhet bekreftet mønstret påvist ved registreringene. Funnene samler seg ved dagens gårdstun. Skjemaet med C14-dateringene viser en jevn spredning fra ca 800 f.Kr. til ca. 600 e.Kr., dvs. fra sein yngre bronsealder til og med folkevandringstid.

Dette kan tolkes slik at gårdsbosetningen etableres nettopp som pollenanalysen antyder, ved slutten av bronsealderen/begynnende jernalder. Dateringene fordeler seg temmelig jevnt i de tre hovedsamlingene, ved Treider/Haug, Holstad og Skoftestad. Selv om de eldste dateringene ikke er ved Treider, som man kunne forvente, skal det mye til å treffe et absolutt representativt utsnitt av aktivitetsspor ved gårdstunene.

Det ble ikke funnet sikre spor etter jernalderens hus, det ville vært en ren tilfeldighet om så var skjedd. Med stor sannsynlighet ligger tunene under åkerjorden nær dagens tun, eller kanskje på. Om tolkningen er riktig, er det ingenting som tyder på at bosetningen er yngre på stad-gårdene Skoftestad og Holstad. Om det er riktig at gårdsbosetningen etableres omkring Kr. f. eller noe før, er det lite trolig at gårdene hadde disse navnene. Kanskje er det først i vikingtid grenser etableres og gårdene får de navn de har idag.

At det ikke er dateringer fra yngre jernalder har sammenheng med at man på det tidspunkt vanligvis ikke anla kokegroper. Vi finner bare de spor som er gravet ned i bakken, resten er pløyd bort. Gårdsbosetning har det fortsatt vært, men den har satt andre spor. Kanskje lå vikingtidens gårdstun på samme sted som dagens tun.

Graver

Det ble funnet to graver omtrent på samme sted, på Treider, nær gravhaugen på Haug. I den ene graven var tenner bevart, slik at vi vet det var en ung mann. Han hadde fått med seg en kniv, et beslag av bronse og andre jern og bronsegjenstander som nå er helt ødelagte. Et lite leirkarskår tyder på at graven er fra eldre jernalder, mens kullbiter er datert til merovingertid/tidlig vikingtid. Det er derfor usikkert hvor gammel graven er.

I åkerjorden ble det funnet en utpløyd kvinnegrav fra vikingtid, med 2 skålformete spenner, en bronsenøkkel og en sigd. På Treider er det tidligere funnet karneolperler og vevtyngder, som trolig også må skrive seg fra en kvinnegrav fra vikingtid.

Kokegropfelt - festplass

I åkeren øst for tunet på Treider østre ble det avdekket et kokegropfelt med ca. 20 kokegroper (hvorav noen var svært ødelagte og derfor usikre). Slike felt tolkes oftest som festplasser, hvor måltidene tilberedt i kokegropene har inngått i hedenske ritualer. Dette feltet kan ha vært en plass for fellessamlinger for bositterne langs moreneryggen. Datering av 9 av gropene viser at plassen ble brukt hovedsakelig i tidsrommet ca. 200 til 600 e.Kr., eldre jernalder. Man ville forventet eldre dateringer fra tiden for den antatte etablering av faste gårder omkring Kr. f. Hele feltet er neppe avdekket og flere dateringer vil kunne endre mønstret. Her var imidlertid to uvanlige dateringer: to av gropene er datert til yngre jernalder, ca. 695-885 (merovingertid/tidlig vikingtid) og 985-1160 e.Kr. (vikingtid/tidlig middelalder). På dette tidspunkt er det vanligvis slutt på skikken å koke mat i kokegrop. Dateringene kan bare bety at denne tradisjonen var særlig seiglivet blant bøndene på moreneryggen.

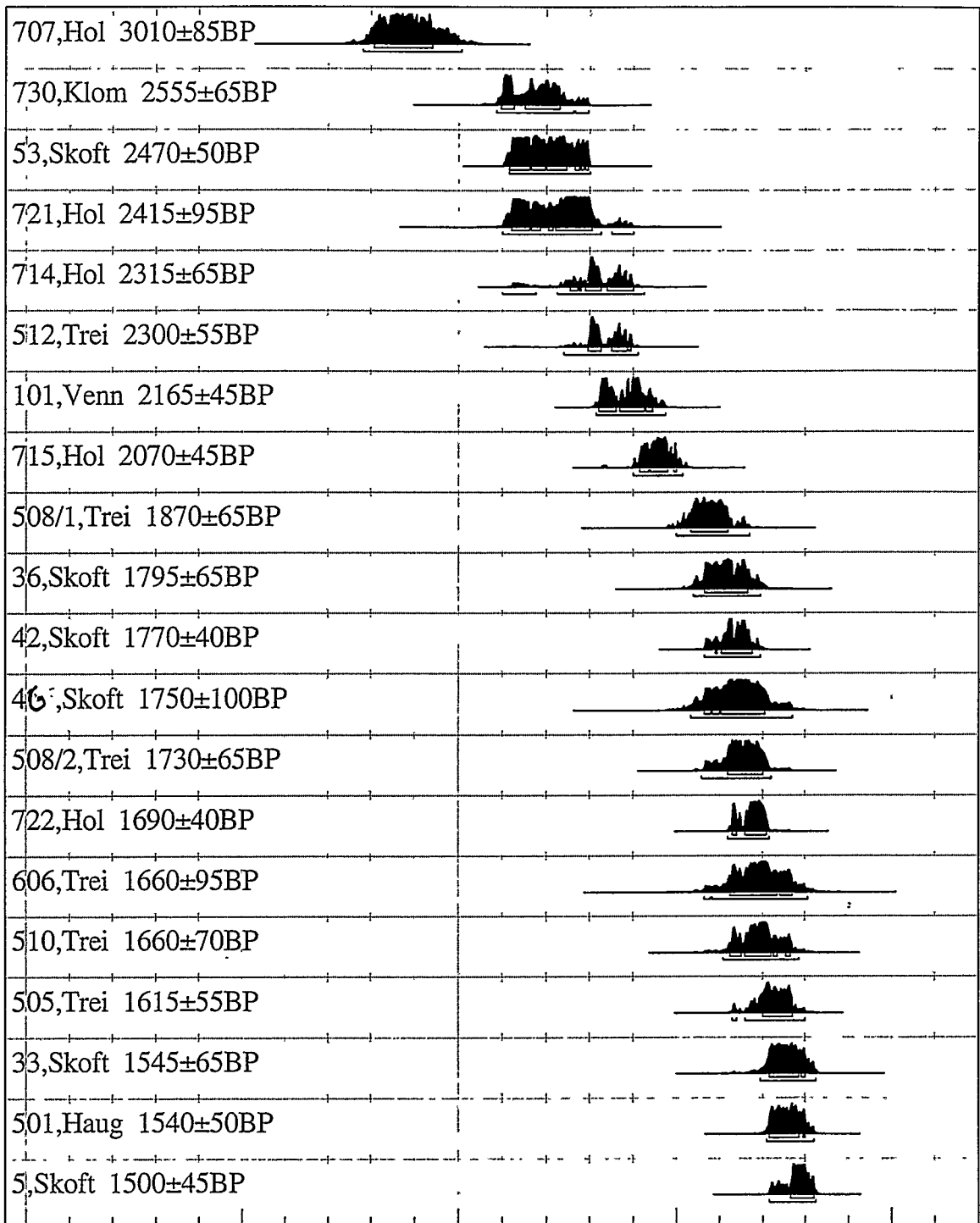
I flere av gropene ble det funnet bein av sau/geit, som viser hva måltidene har bestått av. Pollen fra en av gropene datert til ca. 200-400 e.Kr. er analysert. Kulturlaget med pollen må være avsatt i gropen etter at den var gått ut av bruk, men trolig ikke svært lenge etter. Polleninholdet tyder på at festplassen lå på en gresslette i et åpent jordbrukslandskap med åker og eng og en åpen løvskog av bjørk, or, noe eik, lind, hassel og vier. Litt granpollen antyder at dette treslaget var i ferd med å vandre inn. I kokegropene finner vi de samme treslagene som kullbiter, men ikke gran, treet var ennå ikke del av nærmiljøet.

Oslo februar 2003

Lil Gustafson

Rv 152. C14-dateringer av kolegrøper og ildsteder

Atmospheric data from Stuiver et al. (1998); OxCal v3.5 Bronk Ramsey (2000); cub r:4 sd:12 prob usp[chron]

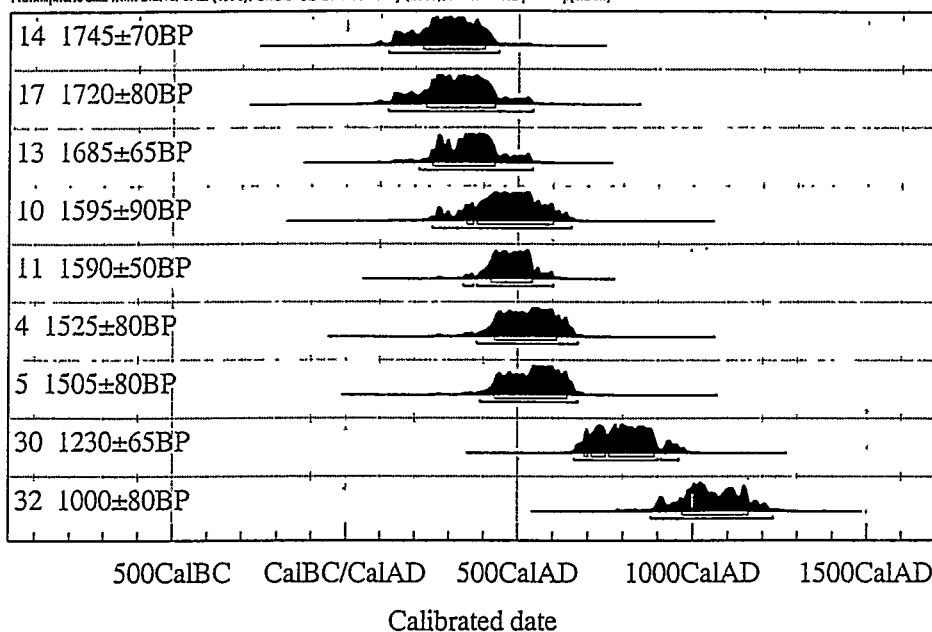
3000CalBC 2000CalBC 1000CalBC CalBC/CalAD 1000CalAD

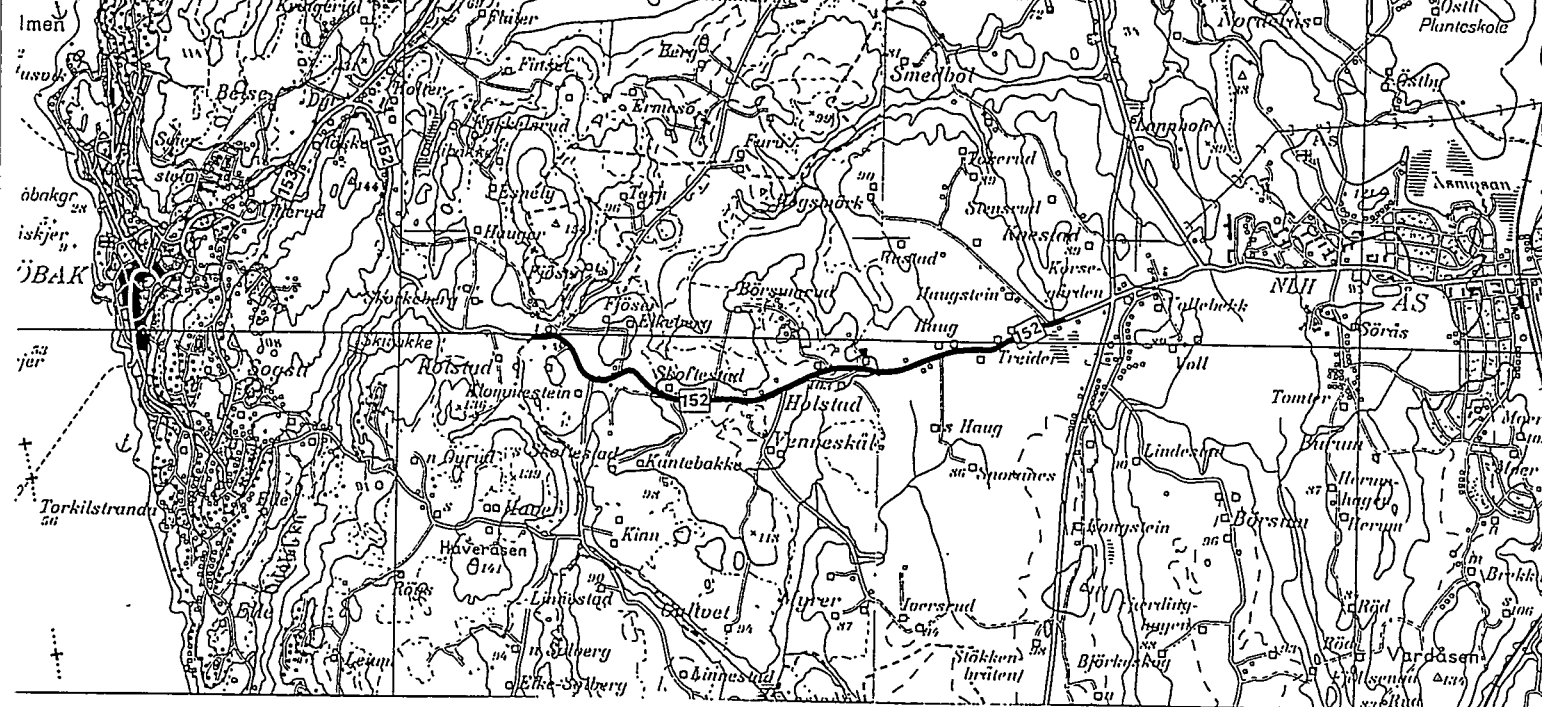
Calibrated date

Rv 152 overvannledning.
C14-dateringer

Kokepoppelt

Atmospheric data from Stuiver et al. (1998); OxCal v3.5 Brink Ramsey (2000); cub r:4 sd:12 prob usp[chron]

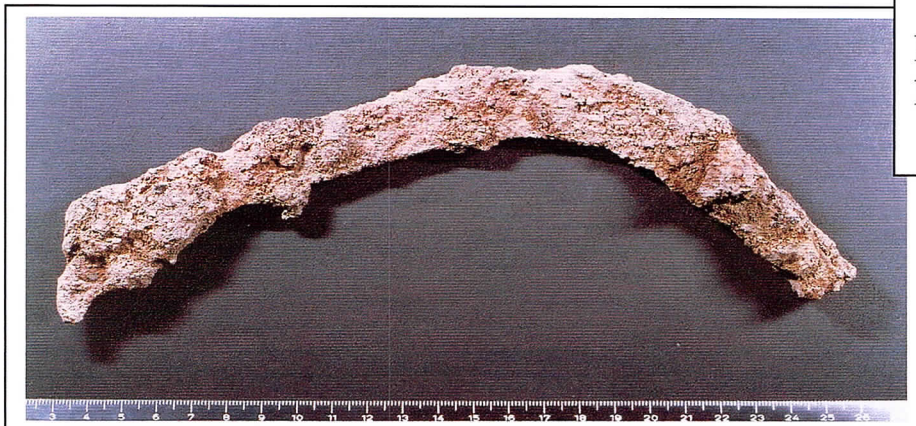

Treider vestre, 26/2, Ås k.
Akershus.

Funn fra åkerlag: utpløyd
kvinnegrav fra vikingtid.

T.v.: Nøkkel av bronse. Antagelig brukt til å låse skrin. Nøkkelen kan være båret i beltet.

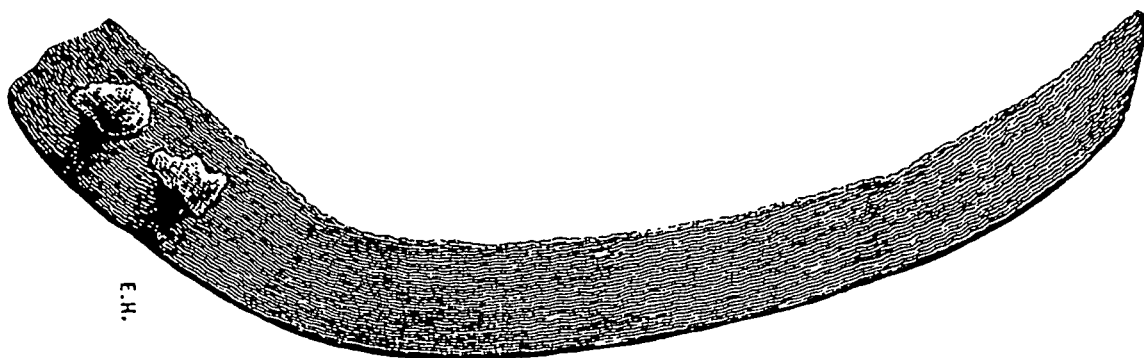
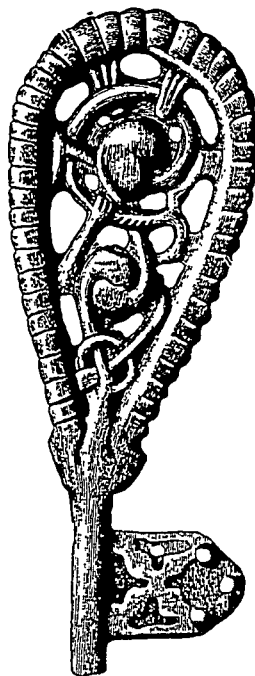
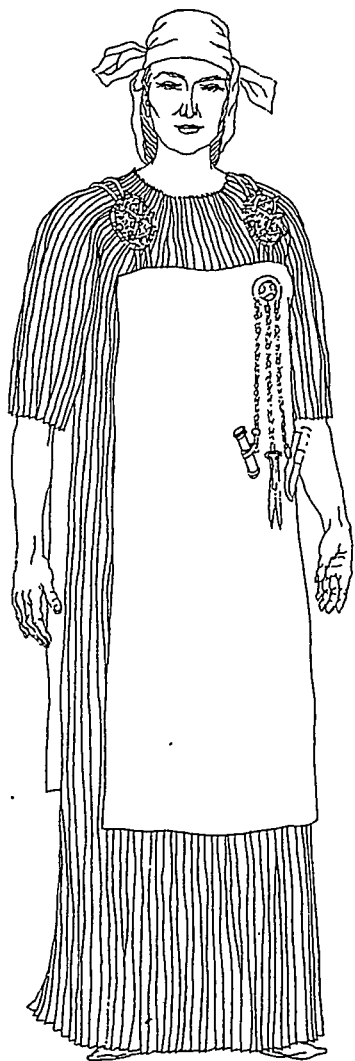
T.h.: Fragmenter av to skålformete spenner av bronse. Dekoren er såkalt "gripedyr"-mønster (se figur bak). Denne dekoren er vanligst på 800-tallet.

De to skålformete spennene som var festet ved hver skulder, er typisk for vikingtidens kvinne-drakt (se figur bak).

Under : Sigd av jern.

På nøkkelen og på spennefragmentet var det rester av et organisk materiale, muligens lindebast (rapport fra Helge I. Høeg). Kanskje betyr det at sakene har ligget i et skrin. Inne i spennfragmentene var det biter av brent bein, som tyder på at dette var en brannbegravelse. Liket ble brent, men restene av organisk materiale må bety at gravgavene ikke har ligget på bålet.

På innsiden av spennefragmentene var det avtrykk av tekstil, som har sammenheng med støpeteknikken.

E.H.

TILVEKSTTEKST

C.53019-C.53022

TREIDER VESTRE (26/2,9), KORSEGÅRDEN (27/1) OG TREIDER ØSTRE (28/1), ÅS KOMMUNE, AKERSHUS.

Bosetningsspor og graver fra jernalderen. Det ble påvist to graver, stolpehull, ildsteder, kokegroper, kokegropfelt og udefinerte nedgravninger. Utgravningen ble foretatt i 2000 i forbindelse med anleggelse av gang-/sykkelvei langs Rv 152 fra Korsegårdskrysset til Frogn grense. For andre funn fra samme gravning, se C53082-53085.

Innberetning i top.ark. v/Lil Gustafson, Tina Mathiesen, Atle Omland, Margrete F. Simonsen og Ole Christian Lønnaas 2002.

Litteratur: Braovac 2001: Two tortoise shell brooches from Treider vestre, Ås kommune, Akershus. Nicolay 84, s. 28-31.

Lønnaas 2001: En stripe bosetningshistorie langs moreneryggen i Ås. Nicolay 84, s. 24-27.

C.53019 1-5

Kvinnegrav fra vikingtid.

Utpløyd grav. Gjenstandene og brente bein er funnet samlet i åkerlaget med metalldetektor. Beliggende ved gårdsgrensen mellom Treider vestre (26/2) og Haug østre (17/1), 50 meter ØSØ for gravhaug ID 010197.

1) **Skålformet spenne.** 3 fragmenter fra 2 spenner av bronse, type Rygh 647. De to største fragmentene passer sammen. Trolig varmepåvirket og dårlig bevart. Ett enkelt skall med gripedyornamentikk. Nål (5.7 cm) bevart på største fragment. Trerester (0.3 mm, lindebast?) og udefinert metallstruktur (4.8 mm, hovedsakelig jern) festet i irrlaget på framsiden av største fragment. Tekstilavtrykk og stykker av brente bein på fragmentenes bakside. Noe finere tekstilavtrykk på minste fragment. Mål: 4.7 x 6.9 cm x 1.5 mm, 2.2 x 4.5 cm x 1.5 mm og 2.5 x 2.9 cm x 1.5 mm.

2) **Nøkkel.** Bronse. Hovedtype Rygh 454. Pæreformet håndtak med ornamentikk. Trerester (lindebast?) festet i irrlaget. Nøkkelhodet manglet.

3) **Sigd.** Sigdblade av jern. Hovedtype Rygh 385. Muligens to nagler sittende fast i tangen. Kordelengde 20 cm.

4) **Brente dyrebein.** 4,1 gram.

5) **Kullprøve.** 4,39 gram. Vedartsbestemt: bjørk, eik. C14-datert 400-260 BC. Fra en svak sirkulær avtegnning i undergrunnen. Dateringen viser at prøven ikke har sammenheng med gjenstandene.

C.53020 1-8

Grav.

Graven lå på Treider vestre (26/2), ved gårdsgrensen mellom Treider vestre (26/2) og Haug østre (17/1), 50 meter ØSØ for gravhaug ID 010197. Nedgravningen måler 80x160 cm og er 15 cm dyp. Orientert SSV-NNØ.

1) To konsentrasjoner med rust: 1) **beslag av bronselegering** med 3 festehull i tillegg til spor av metall i form av en rammeliggende gjenstand og biter med hull som kan være et beslag. 2) **jernnagle** festet til et tynt, smalt stykke av metall eller metallisert tre i tillegg til udefinerte rester av små bronsefragmenter.

2) **Kniv** av jern bestående av tange og blad. Minner om Rygh 406. Lengde ca 13,5 cm.

3) **Slagg** (eventuelt sintret leire). Ca 3 gram.

4) **Keramikkskår.** Y. Romertid, 200-500 tallet. Tynt, finmagret gods med dekor av tre parallelle linjer. Glittet overflate. Overgang mellom hals og buk. 2.7 x 3.2 cm.

- 5) **Tenner** fra 2 tannbuer. Tatt inn på klump. Odontologisk analyse viser at tennene stammer fra et ungt individ, sannsynligvis mellom 15 og 20 år, muligens mann. I alt 15 tenner hvorav 9 stk sikkert identifisert. Ikke mulige å C14-datere.
- 6) **Brente bein**. 20 stk. Spredt i hele graven. For små og få til å kunne bestemmes med sikkerhet.
- 7) **Brent leire**. Ca 33 gram. Spredt i hele graven.
- 8) **Kullprøve**. Fra hele graven. 1,68 gram. Vedartsbestemt: hassel, bjerk, osp, eik. C14-datert AD 665-785.

C.53021 1-11

Kullprøver fra kokegroper og groper beliggende på Treider vestre (26/2).

1-11) Kullprøver. Alle vedartsbestemt. 5 stk C14-datert: fra 75-235AD til 400-540AD.

C.53022 1-60

Funn fra kokegropfelt, kulturlag og udefinerte groper beliggende på Treider vestre (26/9), Korsegården (27/1) og Treider østre (28/1). Kokegropfelt bestående av 16 sikre og 8 usikre kokegroper. Ni av gropene inneholdt **brente bein**, der to groper også inneholdt **ubrente tenner**. 11 **kullprøver** C14datert fra **ynge romertid** til **vikingtid/tidlig middelalder**. 5 stk **pollenprøver** fra kokegroper.

1-2) Ubrente tenner fra klovdyr funnet i kokegroper.

3-15) Brente bein fra pattedyr funnet i kokegroper og groper/kulturlag.

16-55) Kullprøver fra kokegroper og groper/kulturlag. Vedartsbestemt. 11 prøver C14-datert.

56-60) Pollenprøver fra kokegroper. Analysert.

C.53082-C.53085

KLOMMESTEIN NORDRE (3/1), HAUG NEDRE (16/7), HAUG ØSTRE (17/1) OG TREIDER VESTRE (26/1,2), ÅS KOMMUNE, AKERSHUS.

Bosetningsspor fra jernalderen. Det ble påvist ildsteder, kokegroper, udefinerte nedgravninger og usikre stolpehull. Utgravningen ble foretatt i 2000 i forbindelse med anleggelse av gang-/sykkelvei langs Rv 152 fra Korsegårdskrysset til Frogn grense. For andre funn fra samme gravning, se C53019-C53022.

Innberetning i top.ark. v/Lil Gustafson, Tina Mathiesen, Atle Omland, Margrete F. Simonsen og Ole Christian Lønaas 2002.

Lønaas 2001: En stripe bosetningshistorie langs moreneryggen i Ås. Nicolay 84, s. 24-27.

C.53082 1-2

To **kullprøver** fra **kokegroper** beliggende på Haug østre (17/1). Vedartsbestemt. En prøve C14-datert til **AD 445-600**.

C.53083 1-8

Kullprøver fra 4 **kokegroper** og 2 **udefinerte nedgravninger** beliggende på Holstad vestre (15/4,5). Alle prøver vedartsbestemt. 5 prøver C14-datert: eldste **1390-1120 BC**, yngste **265-415 AD**.

C.53084 1-2

Kullprøve fra kokegrop og **løsfunn** av **flintfragment** fra Klommestein nordre (3/1).

- 1) Fragment av flint, muligens slått, vannrullet. Med cortex. 2,2 x 3,0 cm.
- 2) Kullprøve fra bunn av kokegrop. 1,20 g. Hassel og bjørk. 800-545 BC.

C.53085 1-17

Brente bein og kullprøver fra hovedsakelig kokegroper samt kullflekk, ildsted, udefinert nedgravning og usikre stolpehull beliggende på Skoftestad vestre (8/1,3) og østre (9/1,2). 6 prøver C14-datert: eldste 765-415 BC, yngste 1485-1655 AD.

- 1) Brente bein fra kokegrop.
- 2-17) Kullprøver. Alle treartsbestemt. Seks prøver C14-datert.

**RAPPORT FRA UTGRAVNING LANGS RIKSVEG 152,
ÅS KOMMUNE, AKERSHUS.**

ANLEGGELSE AV GANG- OG SYKKELVEG.

Periode: 4-29 september

A-nr: 00/180

Kart: M711: 1814 II, 1914 III

ØK: CN 039-5-2, CN 039-5-4, CO 039-5-1, CO 039-5-3

Gårder:

Gnr. 3/1: Klommestein nordre

Gnr. 15/1,2, 16/2: Gnr.15 Holstad vestre, Gnr.16 Haug vestre (15/1: Holstad N, 15/2: Haug V,
16/2: Haug V)

Gnr. 15/4,5: Gnr.15 Holstad vestre (15/4: Holstad S, 15/5: Holstadlund)

Gnr. 16/7, 17/1: Gnr.16 Haug vestre, Gnr.17 Haug østre (16/7: Haug nedre, 17/1: Haug Ø)

Gnr. 26/1: Treider vestre

Gnr. 26/2: Treider vestre

Gnr. 26/9, 28/1: Gnr.26 Treider vestre, Gnr.28 Treider østre (26/9: Holtet, 28/1: Treider Ø)

Ole Christian Lønaas

November 2000

FORORD

Utgravningen er foretatt i forbindelse med anleggelse av en gang- og sykkelveg langs Rv152, Ås kommune, Akershus.

Dokumentasjonen ble foretatt i to perioder, 4 uker i mai og 4 uker i september 2000.

Det er skrevet 3 delrapporter fra undersøkelsen:

1. Atle Omland (fra utgravning i mai).
2. Tina Mathiesen (fra utgravning i september).
3. Ole Christian Lønaas (fra utgravning i september).

Hovedresultater:

- * Et langhus ble avdekket på Skoftestad (se rapport ved Omland).
- * To graver ble funnet på Treider vestre. For øvrig ble det funnet en del kokegroper og andre groper (se rapport ved Lønaas)
- * Et større kokegropfelt ble avdekket på Korsegården, lengst øst i undersøkelsesområdet (se rapport ved Mathiesen).

1. Bakgrunn for utgravningen

Langs Rv 152, på strekningen Korsegårds-krysset – Frogn grense, er det planlagt ny gang- og sykkelvei. Tiltakshaver er Statens Vegvesen Akershus, og trasévalget er utarbeidet i samarbeid med Akershus fylkeskommune. I den forbindelse er det foretatt flere arkeologiske registreringer (se punkt 2 nedenfor). Gang- og sykkelvegen legges langs sørsiden av Rv 152 fra Frogn grense til Nyvegen, hvor det skal anlegges en undergang til dagens gang/sykkelveg. Traséen legges utenom synlige fornminner (gravhauger), men berører automatisk fredete kulturminner i undergrunnen. Det ble søkt om dispensasjon for tildekking av kulturminnene under åkerjorden, slik at veien legges over kultursporene uten å skade disse (Brev fra Akershus fylkeskommune den 7/5-97). Universitetets Oldsaksamling har dispensasjonsmyndighet, men godtok ikke forslaget på møte i Fornminneutvalget 15/12-97 (F153.2/97). På møte hos Riksantikvaren 23/1-98 ble det bestemt at tiltaket forutsetter en arkeologisk undersøkelse av hele traséen, men at visse partier delundersøkes og tildekkes (se prosjektbeskrivelse ved Lil Gustafson 1998). Utgravningen ble foretatt i to perioder; 4 uker i mai ledet av Atle Omland (se rapport bak) og 4 uker i september. Prosjektleder er Lil Gustafson ved UKM - Oldsaksamlingen.

2. Tidligere undersøkelser og funn

Det er tidligere gjort flere funn på gårdene langs Rv 152. På Treider er det funnet karneolperler, spinnehjul, vevtyngder, øks, kull og kokstein. På Haug skal det være funnet et keramikkar med brente bein og kull i en gravhaug (Gustafson 1998). Videre skal det være gjort et gravfunn ca 100 meter vest for husene på gården Skoftestad (Morken 1996). Det er ikke innkommet funn herfra til Oldsaksamlingen. I tillegg er 4 flintstykker funnet i åkeren øst for Klommestein nordre (Morken 1996).

I forbindelse med utbedring av E6 ble det i 1989/90 foretatt en arkeologisk utgravning sørvest for Korsegårds-krysset. Det ble her avdekket 9 treskipede langhus samt flere kokegroper. I tillegg ble det gravd ut en gravhaug på et gravfelt beliggende nær langhusene. Både boplassen og gravhaugen er datert til eldre jernalder (Uleberg 1990).

Samme år ble det foretatt undersøkelser i området for å kartlegge spor etter jordbruksvirksomhet (Sørensen 1990). Pollenanalyser fra Korsegårdsmåsan viser spor etter korndyrking tilbake til yngre steinalder i området Korsegården – Treider. En mer sammenhengende korndyrking synes å etableres i sen bronsealder/tidlig eldre jernalder. Fosfatanalyser fra strekningen "Kjerringjordet" på NLH vestover til Holstad/Skoftestad viser høyt fosfatinnhold 8-10 steder langs etter moreneryggen. Meget høye verdier er registrert ved gårdene Treider, Haug og Holstad (Sørensen 1990).

Vedrørende planene for ovennevnte gang- og sykkelveg er det foretatt tre arkeologiske registreringer i regi av Akershus fylkeskommune: I okt./nov. 1996 undersøkte Jens Arne Morken strekningen Fjører – Vangenstein langs sørsiden av Rv 152 (Morken 1996). Metoden som ble benyttet var maskinell sjakting etter samplingsmetoden, der sjaktene var 3½ - 4 meter brede og 10 meter lange, med 10 meters avstand mellom hver. Sjaktene ble i enkelte områder utvidet, og det avdekkede området er anslått til ca 5000 kvadratmeter. Det ble til sammen registrert 107 strukturer som stolpehull, kokegroper, kulturlag og annet. Flere steder ble strukturene funnet konsentrert i nærheten av tunet på eksisterende gårder. En konsentrasjon av kokegroper lå like vest for Treider vestre, en konsentrasjon av kokegroper og kulturlag lå øst for Holstad søndre, og en konsentrasjon stolpehull, kokegroper og kulturlag lå ved Skoftestad. Mellom konsentrasjonene var sjaktene relativt funntomme.

I mai 1998 undersøkte B. Kjartan Fønsteli (1998) strekninger på begge sider av riksvegen. På sørsiden av vegen ble strekningen Korsegårdskrysset fram til gnr 27/4, og fra vestsiden av Korsegårdsmåsan fram til gårdsveien inn til Treider østre registrert. På nordsiden ble strekningen mellom Vangensten og Treider undersøkt. Også her var metoden maskinell sjakting og søk etter synlige, faste fornminner. Det ble til sammen registrert 18 strukturer, hovedsakelig kokegroper.

Den siste registreringen ble foretatt av Lisbeth Skogstrand (2000) i juni/juli 2000. Området som ble registrert ligger ved krysset Rv152 /Nyveien, i sykkeltraséens østlige ende hvor det er planlagt en undergang, og det også skal anlegges en overvannsledning. Metoden var maskinell flateavdekking, og det ble registrert 4 kulturlag og 35 kokegroper/ildsteder innenfor et relativt lite, avgrenset område.

Utgravningen av fornminnene ble påbegynt i mai 2000 (rapport ved Atle Omland). Da ble strekningen fra Klommesteinsveien til Herløgsvei undersøkt. De berørte gårdene er fra vest: Klommestein østre (gnr 3/2), Skoftestad vestre (gnr 8/1,3), Skoftestad østre (gnr 9/1,2) og Vennergård vestre (gnr 14/2). Strekningen ligger på sørsiden av riksvegen og er ca 1,5 km lang. Videre ble en strekning på 170 meter fra Haug nordre (gnr 16/1) og fram til gravhaugen på Haug østre (gnr 17/1) undersøkt.

Den videre undersøkelsen ble utført 4-29/9 med Ole Christian Lønaas som feltleder I. Tina Mathiesen var feltleder I for feltet med planlagt overvannsledning i perioden 25-29/9 (se egen rapport).

3. Tidsrom/Deltagere

Utgravningen som denne rapporten dekker ble foretatt i perioden 4-29 september og 2-3 november 2000. Antallet dagsverk i felt var til sammen 81. Statens Vegvesen Akershus stilte to gravemaskiner til disposisjon, og avdekningen utgjorde 11 dagsverk. I tillegg arbeidet Åge Olsen fra Norges Metallsøkerforening til sammen 7 dager. Prosjektleder Lil Gustafson var tilstede ved flere anledninger.

Navn	Stilling	Periode	Antall dager
Bøckman, Jørgen	Feltassistent	18-29/9	10
Hauge, Marius A.	Feltassistent	25-29/9	5
Reitan, Gaute	Feltassistent	4-15/9	10
Mathiesen, Tina	Feltleder II	4-22/9	15
Lønaas, Ole Christian	Feltleder I	4-29/9, 2-3/11	21
Overvannsledning:			
Damlien, Hege	Feltassistent	25-29/9	5
Damstuen, Lisa	Feltassistent	25-29/9	5
Johansen, L-M Bye	Feltassistent	25-29/9	5
Mathisen, Tina	Feltleder I	25-29/9	5
Andre:			
Olsen, Åge	Metallsøker	Diverse	7
Skoglund, Frode	Gravemaskinfører	4-6/9	3
Solberg, Kjell Martin	Gravemaskinfører	4-6/9, 25-29/9	8

4. Formidling

Utgravningen hadde få besøkende, men enkelte forbipasserende og grunneiere viste sin interesse. Utgravningen ble ved flere anledninger dekket av pressen (se vedlegg I).

Dato	Avis/fjernsyn	Overskrift
13/5	Østlandets Blad	"Kartlegger fortiden før det kan bli gangvei"
31/5	Østlandets Blad	"Her bodde det folk i jernalderen"
8/9	Østlandets Blad	"Avling ødelagt – overkjørt av veiarbeid - Travelt på grunn av Oldsaksamlingen"
12/9	Østlandets Blad	"Fant nøkkel og spenne fra vikingtiden"
19/9	Akershus Amtstidende	"På knærne foran asfaltmaskinen"
26/9	NRK Østlandssendingen	Fjernsynsinnslag

5. Landskapet

Den aktuelle strekningen går langs Rv152, og starter ca 500 meter vest for avkjøringen fra E6 ved Korsegårdskrysset (ca 85 moh). Vestover stiger terrenget, og man passerer gårdene Treider – Haug – Holstad – Vennergård – Skoftestad. Gårdsnavnene skriver seg sannsynligvis fra jernalderen, muligens tidligere. Fra Skoftestad (ca 110 moh) synker terrenget ned mot Klommestein, hvor traséen ender i vegkrysset ved Fjøser på grensen mot Frogn (ca 90 moh). Strekningen er ca 3,6 kilometer lang, og følger det øst-vest-gående Ås-raet med moreneavsetninger fra siste istid. Dette er en eldre ferdselsvei fra kysten til innlandet (Uleberg 1990).

Landskapet er åpent, med (stort sett) vidt utsyn i alle retninger. Området er preget av gårder med dyrket mark. Dyrkningsjorda er god, og dybden varierer fra ca 30 cm til nærmere 80 cm ved Klommestein nordre. Enkelte steder er det villaeiendommer med hage. Deler av strekningen er bevokst med hovedsakelig løvtrær. Undergrunnen varierer mellom leire, silt, sand og gruslommer, med leire og silt som dominerende. For nærmere beskrivelse av undergrunnen, se gjennomgangen av de enkelte gårdene (punkt 7 nedenfor).

Tre større og en mindre gravhaug ligger langs veien, men flere graver skal ha blitt fjernet på slutten av 1800-tallet. Ved Haug østre er både den store og den mindre haugen delvis

gjennomskåret av riksvegen på nordsiden. Ved Haug nordre lenger vest ligger en stor haug på nordsiden av veien. Den siste gravhaugen ligger på sørsiden av veien ved Holstad søndre.

Værforholdene under utgravningen var stort sett bra, med bare 1 ½ dag regn de tre første ukene. Regnværet vanskeliggjorde framrensingen av strukturene i de nylig gravde sjaktene noe. Siste uken var været mer skiftende, med tre dager regn/opphold.

6. Utgravningen

6.1 Problemstillinger

Problemstillingene for utgravningen er knyttet til jordbruksbosetning, og presentasjonen nedenfor er et utdrag fra utgravningens prosjektbeskrivelse (Gustafson 1998):

”Gang- og sykkelvegen avdekker et fragment av en større helhet, en smal stripe langs et bosetningsområde. Det forhold at veien går langs toppen av moreneryggen, og fra gård til gård, gjør at det lille utsnitt som avdekkes muligens kan være representativt for en type jordbruksbosetning, selv om dette er en noe dristig antakelse. De eldste jordbruksboplassene har sannsynligvis vært lokalisert til morenerygger. Spørsmålet om representativitet må trolig begrenses til en bosetning som etterlater visse typer strukturer, nemlig kokegroper og jordgravde stolper.

En vanlig oppfatning er at det eldste jordbruket har en labil bruksform med flyttende åkre, og kanskje også flyttende boplasser. Aktuelle problemer innenfor arkeologisk bosetningsforskning er når faste tun blir etablert, og når faste gjødslede åkre blir vanlig, samt kronologien for etablering av enkeltgårder...

...Undersøkelsen vil belyse bosetningshistorien på denne del av Ås-morenen. Selv om det nok er for dristig å anta at disse fragmenter er representative, vil funnene iallfall kunne gi et svært interessant utsnitt av historien i tilknytning til gårder med jernaldernavn. Er strukturene fra eldre jernalder, slik det kan se ut til, og slik undersøkelser har vist i andre områder, eller finns det eldre og yngre spor? Kan funnene belyse kronologien for etablering av enkeltgårdene? Vil dateringene vise variasjon i forhold til navnegruppene, er funnene fra stadir-gårdene yngre enn fra de andre gårdene? Undersøkelsen vil kunne bidra til en diskusjon om gårdsgrenser,

tunkontinuitet og indirekte bidra til en diskusjon om alderen på gårdsnavnene” (Gustafson 1998).

6.2 Metode

Traséen ble stukket ut av Vegvesenet, og markert med stikker for hver 10. lengdemeter. To gravemaskiner med flat skuffe fjernet deretter det øverste matjordlaget, ned til toppen av undergrunnen. Det ble her rensset med krafse og lett etter strukturer som er gravd ned i undergrunnen.

Strukturene fra utgravningen i mai har følgende nummerering: Skoftestad V og Ø nr 1-56, Vennergård nr 100-101, Holstad V nr 200, Haug Ø nr 300, og Klommestein Ø nr 400-401 (se rapport av Omland). Denne rapporten omhandler følgende strukturnummer:

Haug V og Ø (Haug nedre 16/7, Haug Ø 17/1): Nr 501, 514

Treider V (gnr 26/2): Nr. 502-513, 515

Treider V og Ø (Holtet 26/9, Treider Ø 28/1): Nr. 601-603, 609

Treider V (Krukkegården 26/1): Nr. 604-608

Holstad V (Holstad S 15/4, Holstadlund 15/5): Nr. 700-702, 707, 709-727

Holstad V, Haug V (Holstad N 15/1, Haug V 15/2, Haug V 16/2): Nr. 703-706, 708

Klommestein N (gnr 3/1): Nr. 730-735

Strukturene ved feltet med overvannsledning i østenden av traséen beholdt nummereringen fra fylkeskommunens registrering (nr. 1-41) (se rapport av Mathiesen).

Strukturene ble målt inn av Vegvesenet, tegnet inn på trasékartene og dokumentert. Enkelte av strukturene ble såldet, og daterende materiale som kull ble innsamlet. I tillegg ble det tatt jordprøver, hovedsakelig på kokegropfeltet. Det ble videre foretatt søk i både sjaktene og løsmassene med metalldetektor. Strukturene blir dekket med duk av Vegvesenet, slik at den gjenværende halvdelen av strukturene bevares under gang- og sykkelvegen.

6.3 Arbeidsopplegg

De tre første ukene ble strekningen fra gårdsveien som går bak gravhaugen ved Holstad søndre fram til Korsegårdsmåsan dokumentert. Siste uke ble traséen ved Klommestein nordre og kokegropfeltet ved Nyveien dokumentert. Tina Mathiesen var feltleder for utgravningen av kokegropfeltet, og har skrevet egen delrapport (Mathiesen 2000).

Følgende strekninger er ikke dokumentert, da Vegvesenet ikke kunne avdekke her umiddelbart:

- * Den asfalterte gårdsveien for Holstad søndre på sørsiden av gravhaug (300 meter). Asfalten skal her fjernes.
- * Gjennom villahage ved Haugli (gnr 16/10), beliggende mellom Holstad nordre og Haug (30 meter). Det skal her felles trær og bygges støyskjerm.
- * Strekningen mellom riksvegen og tunet på Treider vestre (ca 85 meter) er bare delvis dokumentert ved en 12 meter lang sjakt. Det skal her kuttes trær/hekk og bygges støyskjerm.

Vegvesenet vil gi beskjed når arbeidet igangsettes og utgravning kan foretas. De vil også varsle Oldsaksamlingen angående anleggelse av ny avkjøring ved Vangensten og arbeid ved busslommene på Holstad nordre og Haug nordre.

7. De enkelte gårdene

Nedenfor vil de dokumenterte områdene bli presentert fra vest mot øst, innenfor de enkelte gårder. Stratigrafi, undergrunn, strukturer, funn og tidligere registreringer vil bli nærmere beskrevet. I tillegg opplyses det om sjaktenes lengdemeter, som kan sammenholdes med trasékartene.

7.1 Klommestein nordre 3/1

Sjakt nordside av Rv: Lengdemeter 2490-2670, Strukturer S731-734

Sjakt sørside av Rv: Lengdemeter 2590-2615 (S735), 2680-2860 (S730) Til sammen 6 stk.

Traséen starter omkring 200 meter øst for Frogn grense, ved Fjøserkrysset. Landskapet er preget av jordbruk med korn- og jordbæråkre. Området er åpent, men noe mer kupert enn resten av traséen. I NV er det blandingsskog. Undergrunnen består av leire, silt, sand og grus. På nordsiden av veien, fra avkjøringen mot Bakker bru ble det gravd en 192 x 7 meter lang sjakt. Gang- og sykkelvegen fortsetter deretter på sørsiden av veien, forbundet med en fotgjengerovergang. Sjakten her går fram til Klommesteinsveien, og er 183 x ca 6 meter. I tillegg ble det på sørsiden av veien gravd en sjakt (25 x 3 meter) lenger vest i forbindelse med ny avkjøring til boligen på eiendom 1/1.

Det ble i 1996 registrert 4 kulturlag og en usikker struktur på nordsiden av veien (Morken 1996). Disse ble ikke gjenfunnet eller tolket som kultur under utgravningen. Lengst øst i sjakten ble det derimot funnet 4 nedgravninger (S731-734) med uviss funksjon i tillegg til et flintfragment. Det er tidligere funnet 4 flintstykker i åkeren øst for Klommestein nordre (Morken 1996).

Den vestligste av de to sjaktene på sørsiden av veien ble avdekket i november måned. Ved lengdemeter 2615 ble det her avdekket en steinpakning (S735) med uviss funksjon. Strukturen kan være en samling rydningsstein.

I sjakten lenger øst ble det funnet en del trevirke ved lengdemeter ca 2755, helt ned mot steril undergrunn. Det er her en forsenkning i terrenget med godt tilsig av vann. Åkerjorda er omkring 80 cm tykt. Derunder ligger et ca 40 cm tykt lag som ligner på åkerjorda, men det er fuktigere, mer kompakt og mer grå i fargen. Antagelig er laget gammel åkerjord. Derunder ligger et 10-20 cm tykt lag av finkornet silt. Laget er svart, fuktig, kompakt, og er muligens en gammel myr/våtmark. Den sterile undergrunnen består av lys, beige leire. Det ble tatt jordprøve av myrlaget, og profilen i sjaktanten fotografert. Trevirket ble funnet i overgangen mellom myrlaget og leiren, ca 140 cm under dagens markoverflate. Trevirket består av en 42 cm lang tilspisset stokk, og flere mindre trebiter der enkelte har spor etter tilspissing.

Ved lengdemeter ca 2788 ble det funnet et større stykke jern i overgangen mellom myrlaget og sterilen. Sterilen ligger her ca 120 cm under dagens markoverflate. Ca 14 meter lenger øst ble det dokumentert en kokegrop (S730). I 1996 ble det i denne delen av sjakten registrert et kulturlag. Laget ble ikke tolket som kultur under utgravningen.

Videre østover følger en 1,5 km lang strekning som ble gravd ut i mai 2000, deretter en 300 meter lang asfaltert gårdsvei som ikke er avdekket av Vegvesenet (se punkt 2 og 6.3 ovenfor).

7.2 Holstad vestre 15/4,5 (15/4: Holstad S, 15/5: Holstadlund)

Lengdemeter 4780 – 5113. Strukturer S700-702, S707-727. Til sammen 20 stk.

En ny sjakt ble åpnet fra den asfalterte gårdsveien ved busslommen på Holstad søndre og videre østover, fram til gårdsgrensen ved høyspentmastene. Området ligger på toppen av moreneryggen, og det er vidt utsyn i alle himmelretninger. Det er kornåkre på begge sider av veien, og ved lengdemeter 4945-4955 ligger en større gravhaug nord for veien. Undergrunnen består av leire, silt, sand og grus.

I 1996 ble det registrert 3 kokegroper og 3 kulturlag (lok.54) mellom lengdemeter ca 4770-4780. Lenger øst ble det registrert 5 kokegroper, 1 stolpehull, 1 kullholdig område og 1 kulturlag (Morken 1996). Ut fra trasésjakten som ble gravd i år, virker det som om lok.54 ikke blir berørt av gang- og sykkelvegen. Lokaliteten ligger sannsynligvis noen meter SV for der traséen går inn på gårdsveien til Holstad søndre. Man bør likevel ha lokaliteten i bakhodet når denne asfaltveien senere skal fjernes.

Det ble i år dokumentert 20 strukturer:

5 nedgravninger med usikker funksjon: S700 (jordprøve) - 702 (del av krittpepestilk), 714, 725

4 kokegroper: S707, 715, 721, 722

10 mindre nedgravninger: S708, 710-713, 716-719, 727 (Bare S708 snittet).

1 del av kulturlag: S709

De usnittede strukturene er alle for små til å være stolpehull etter takbærende stolper. De inngår heller ikke i rekker eller noe åpenbart system. Tilsvarende strukturer kan ha blitt oversett i området, på grunn av kraftig regnvær ved framrensing.

I Morkens rapport er det opplyst at det tidligere skal ha ligget en gravhaug ca 250 meter øst for tunet på Holstad nordre, like på sydsiden av Rv152, der denne svinger. Ved lengdemeter ca 5005-5010 og ca 5065-5070 ble det påtruffet to steinsamlinger som stakk ut av nordre sjaktkant. Et dreneringsrør av plast gikk innunder den vestligste. Gjennom den østligste ble det gravd to sjakter for å påvise eventuelle lagskiller eller funn. Steinsamlingene er avskrevet som rester etter gravhauger.

Konklusjon: Sjakten er ca 340 x 7,5 meter lang, til sammen 2550 kvadratmeter. Av de 20 registrerte strukturene er 4 stykker tolket som kokegroper, de øvrige har usikker funksjon. 12 av strukturene er konsentrert innenfor lengdemetrene 4840-4920.

7.3 Holstad vestre 15/1,2, Haug vestre 16/2 (15/1: Holstad N, 15/2: Haug V, 16/2: Haug V)
Lengdemeter 5113-5247. Strukturer S703-706, 708. Til sammen 5 stk.

Sjakten fortsetter videre fra høyspentmastene fram til villahagen på Haugli (gnr16/10). Også her er det vidt utsyn i alle himmelretninger. I vest består undergrunnen av leire med en større gruslomme, i øst er det sand og grus. I 1996 ble det registrert 2 nedgravninger på strekningen.

Det ble i år dokumentert 5 strukturer. S704 er tolket som en større grop med stein, de 4 siste strukturene er mindre groper. Gropene er for grunne til å være stolpehull etter takbærende stolper. Strukturene lå spredt, og inngår ikke i noe åpenbart system. Sjakten er ca 165 x 7,5 meter, og utgjør dermed noe over 1200 kvadratmeter. Strekningen må karakteriseres som relativt funntom.

Videre østover er det ikke avdekket gjennom villahagen på Haugli (se punkt 6.3 ovenfor). Deretter følger en strekning på ca 170 meter fram til gravhaugen på Haug østre, som ble dokumentert i mai 2000.

7.4 Haug vestre 16/7, Haug østre 17/1 (16/7: Haug nedre, 17/1: Haug østre)
Lengdemeter ca 5490-5595. Strukturer S501, 514. Til sammen 2 stk.

Strekningen er ca 105 x 7 meter, og går fram til gårdsgrensen for Haug østre og Treider vestre 26/2. Det er vidt utsyn i alle himmelretninger dersom man ser bort fra bebyggelsen i nord og øst. Den monumentale gravhaugen ruver i terrenget, og er synlig fra langt hold. Gang- og sykkelvegen legges rundt sørsiden av haugen. Undergrunnen består av leire/silt.

I 1996 ble det registrert to mulige stolpehull på strekningen, begge avskrevet ved årets utgravning. Det ble i år funnet to strukturer: S501 (kokegrop), og S514 (nedgravd dyr, muligens hund). Sistnevnte lå ved grensen til Treider vestre. Den inneholdt tegl fra nyere tid

og dyrelevninger (pels og knokler). Graven ble gjenfylt da den ble ansett å være fra nyere tid. Strekningen må karakteriseres som relativt funntom. Umiddelbart over grensen til nabogården Treider vestre fremkom imidlertid et gravfunn fra vikingtid.

7.5 Treider vestre 26/2

Lengdemeter ca 5595-5650. Strukturer S502-506, 508-513, 515. Til sammen 12 stk.

Sjakten fortsetter fram til tunet på Treider vestre (lengdemeter 5650). Innkjørselen til gården skal flyttes hit, og sjakten gjør derfor en 90 graders vinkel og går ca 30 meter sørover. I 1996 ble det her registrert 7 kokegroper og 4 stolpehull (lok.14). Stolpehullene ble i år avskrevet. Undergrunnen består av silt og leire.

I vest, ved lengdemeter 5595-5600 ble det funnet brent bein, nøkkel av bronse, skålformet spenne og en sigd av jern i åkerjorden. De ble funnet rett ved hverandre med metalldetektor, og skriver seg høyst sannsynlig fra en vikingtids kvinnegrav. Den skålformede spennen er identisk med Rygh nr.647 (se vedlegg E), og har rester etter bein og tekstilavtrykk i en klump på spennens underside. Nøkkelen er hovedtype Rygh nr.454. Det ble her fjernet flere, større stein ved avdekningen med maskin. Løsmåssene ble dratt utover med gravemaskin og nøye gjennomført med metalldetektor, uten at det ble gjort flere funn. Fra der massene ble fjernet i sjakten er et område med en del mindre stein og kullspettet jord, tolket som kulturlag/mulig bunn av gravhaug (S512). Området strekker seg over nesten hele sjaktens bredde, og funnene stammer høyst sannsynlig fra dette området. Det ble gravd 3 prøveruter hvor massene ble såldet. Med unntak av noe kull var de funntomme. Strukturens avgrensning er usikker, men den virker rund i formen (se plantegning med beskrivelse).

Rett SØ for S512 lå en rektangulær nedgravning, S513, på 160 x 80 cm. Det ble her funnet en tanngard fra over- og underkjeve, kniv av jern (tange og blad), keramikkskår (yngre romertid), slagg, brent bein, brent leire og noe kull. Tennene og kniven lå in situ. Det er usikkert om de resterende funnene er sekundærdeponert og har fulgt med fyllmassen, eller om de utgjør en del av graven. Like sør for S512 og vest for 513 lå en steinpakning (S515) som var gravd ned i undergrunnen. Strukturen var funntom, og funksjonen er usikker.

Ca 40 meter lenger øst, ved lengdemeter ca 6540-6550 ble det funnet 9 strukturer. 6 av strukturene er kokegroper, der bare bunnen er bevart for tre av dem. 2 av strukturene er større kullflekker som kan være rester etter kokegropbunn. Den siste strukturen ikke ble dokumentert da den lå under vann. Det ble også funnet en større steinsamling som ifølge grunneier er rester etter et bryggerhus fra nyere tid.

Videre østover, gjennom den opparbeidede hagen på Treider vestre, ble bare deler av strekningen på ca 85 meter dokumentert. Grunnen er at Vegvesenet først må felle trær og fjerne en hekk. Det ble opplyst at det skal ha stått en gravhaug ved lengdemeter ca 5720-5730, hvor det i sin tid ble gravd ut en potetkjeller. Det er her en liten forhøyning, nærmest et platå i terrenget. Grunneieren på Treider vestre påviste hvor den gjenfylte potetkjelleren har ligget, men kunne ikke bekrefte opplysningene om en gravhaug. Kjelleren skal ha vært relativt stor, med støpt mur i sør og mur av naturstein i nord.

Mellom veigrøften til Rv152 og den antatte nordenden av potetkjelleren ble det åpnet en øst-vest-gående sjakt på omkring 12 x 2 meter. I toppen var det mye påfylling fra riksvegen, og lenger ned ble det funnet nyere hestesko, jern fra plog, hesteskosøm og tegl. I den sørlige sjaktkanten så vi muren etter potetkjelleren (ca 1 meter høy), men ingenting som tydet på at det har ligget en gravhaug her. I så tilfelle må den ha ligget lenger sør hvor potetkjelleren i sin tid ble gravd ut.

Konklusjon: Strekningen er 80 x 7 meter, dvs ca 560 kvadratmeter, og er relativt funnrik. De tre strukturene i vest ligger samlet ved gårdsgrensen og nær den store gravhaugen på nabogården. Gjenstandsfunnene funnet i åkerjorda er med stor sikkerhet fra en kvinnegrav fra vikingtiden. Nær denne var graven S513 med funn av tenner og en kniv. Nær gårdstunet ligger også en konsentrasjon av kokegroper.

7.6 Treider vestre (Krukkegården) 26/1

Lengdemeter ca 5735-5850. Strukturer 604-608. Til sammen 5 stk.

Fra Treider vestre synker terrenget ned mot Korsegårdsmåsan. Det er fortsatt vidt utsyn i alle himmelretninger dersom man ser bort fra gårdsbebyggelsen i nord og vest. Undergrunnen

består av leire/silt med gruslommer i øst. I 1996 ble det registrert to usikre kokegroper og et stolpehull (Morken 1996).

Fra den ovennevnte potetkjelleren og østover er sjakten gravd gjennom en kålåker, fram til driftsavkjørselen som går sørover. Avdekningen avstedkom enkelte problemer og avisoppslag i Østlandets Blad. Avisartikkelen gir inntrykk av at strekningen måtte avdekkes umiddelbart, som følge av utgravningen. Det var fra Oldsaksamlingens side på forhånd gjort klart overfor Vegvesenet at de til enhver tid kunne prioritere hvilke strekninger som skulle avdekkes. Kålåkeren ble avdekket på utgravningens 3. dag, og det hadde for Oldsaksamlingen vært uproblematisk å vente til kålen var høstet. Dette ble senere påpekt under et møte med Vegvesenet den 15/9. Det ble da opplyst at kålåkeren ble prioritert som følge av problemer med transport av gravemaskin på et senere tidspunkt.

Vest i sjakten ble det registrert 2 lag med mye skjørbrent stein (S607/608). Lenger øst lå en kokegrop (S606) og en mindre grop med skjørbrent stein (S605). Den østre gårdsgrensen for Treider vestre ligger om lag 10 meter øst for den nevnte driftsavkjørselen, ved lengdemeter 5830. Det ble her funnet en nedgravning med usikker funksjon (S604).

Konklusjon: Strekningen er i alt ca 110 x 7 meter og inneholdt få strukturer.

7.7. Treider vestre 26/9, Treider østre 28/1 (26/9: Holtet, 28/1: Treider østre)

Lengdemeter ca 5850-6130. Strukturer 601-603, 609. Til sammen 4 stk.

Sjakten fortsetter videre østover fram til lengdemeter ca 5980 (130 x 9 meter). Herfra var ca 140 meter allerede avdekket fram til Korsegårdsmåsan i forbindelse med registreringen tidligere i år (Skogstrand 2000). Fram til lengdemeter 5980 ble det i 1996 registrert 8 strukturer/kulturlag, mens det videre østover var funntomt.

Undergrunnen i sjakten fram til lengdemeter 5980 består av leire/silt i vest og sand/grus i øst. Det ble funnet en liten grop (S603) og to litt større nedgravninger (S601, 602) med usikker funksjon. I tillegg ble det registrert en steinpakning som stakk ut av sjaktkanten (S609). Strukturen er sannsynligvis fra nyere tid, og kan være rester etter en smie som en grunneier opplyste om. Det ble funnet en bit slag i strukturens overflate.

Videre østover, i sjakten som allerede var åpnet, besto undergrunnen av silt og sand. Det ble ikke funnet strukturer med unntak av 7 kokegroper helt i øst. Disse, og flere kokegroper på nordsiden av riksveien er omhandlet i egen delrapport av Tina Mathiesen (2000).

8. Sammendrag / konklusjon

Utgravningen er foretatt i forbindelse med anleggelse av gang/sykkelveg langs Rv152. Enkelte strekninger ble gravd ut i mai 2000, rapport ved Atle Omland. For området lengst øst, ved undergangen og overvannsledningen, foreligger det egen rapport ved Tina Mathiesen.

Strekningene som denne rapporten omhandler utgjør omkring 11 000 kvadratmeter, og det ble dokumentert 53 strukturer:

Betegnelse	Antall	Antall, nyere tid
Kokegrop	12 (13)	
Nedgravning	12	
Andre groper	14	
Kulturlag	3	
Kullflekk	2	
Grop med stein	2	
Steinpakning	2	1
Grav	1	1
Kulturlag/gravbunn	1	
Til sammen	51	2

Mønsteret fra registreringen i 1996, med enkelte konsentrasjoner av strukturer med få funn i mellomområdene, viste seg å være representativt. Helt i øst lå et kokegropfelt der flere av gropene inneholdt bein og tenner (Mathiesen 2000). En annen konsentrasjon av kokegroper lå like vest for tunet på Treider vestre 26/2. Ca 40 meter lenger vest, på grensen til Haug østre 17/1, nær en stor gravhaug, var nok et funnrikt område. Det ble her funnet en steinpakning og en grav med tanngard, kniv med mer. I tillegg lå en skålformet spenne, nøkkel, sigd, og bein konsentrert i løsmassene som må stamme fra en vikingtids kvinnegrav. Et annet område med relativt mange strukturer ligger ved lengdemeter ca 4900, på Holstad søndre 15/4.

Strukturene som er avdekket viser spor etter bosetning i form av kokegroper. Sikre bygningsrester er derimot ikke påvist. De usikre stolpehullene som er funnet er små, og opptrer ikke i åpenbare systemer eller parvis. Mange av strukturenes funksjon er ikke klarlagt, dette gjelder først og fremst ulike nedgravninger. Tre strekninger er ikke dokumentert, da Vegvesenet ikke kunne avdekke her umiddelbart. To av strekningene er spesielt interessante sett fra et arkeologisk synspunkt. Strekningen gjennom hagen til Treider vestre ligger rett ved en konsentrasjon av kokegroper, mens strekningen på gårdsveien for Holstad søndre går rundt en gravhaug.

ETTERSKRIFT

De omtalte strekningene ble befart ved avdekking av matjord, uten at det ble gjort funn.
Lil Gustafson

9. Litteratur

Fønstelien, B. K. 1998: *Rapport fra registrering av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med reguleringsplan for gang-sykkelvei, RV 152 Fugleveien – Korsegården*. Akershus fylkeskommune. Oslo.

Gustafson, L. 1998: *Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (boplasspor). RV 152 – forslag til reguleringsplan med reguleringsbestemmelser for gang- og sykkelveg Korsegården til Frogn grense*. Prosjektbeskrivelse, UKM. Oslo.

Mathiesen, T. 2000: *Rapport fra utgravning i forbindelse med reguleringsplan for gang- og sykkelvei Rv152 - Frogn grense*. UKM – Oldsaksamlingen, Oslo.

Morken, J. A. 1996: *Rapport fra arkeologiske undersøkelser langs Drøbakveien. 7. oktober – 4. november 1996*. Akershus fylkeskommune. Oslo.

Omland, A. 2000: *Utgravningsrapport fra RV 152*. (in print) UKM – Oldsaksamlingen, Oslo.

Skogstrand, L. 2000: *Rapport fra kulturminneregistrering i forbindelse med reguleringsplan for gang- og sykkelvei, RV 152 Frogn grense – Korsegården, Ås kommune, Gnr/bnr. 27/1, 26/9, 28/1*. Akershus fylkeskommune. Oslo

Sørensen, R. 1990: Om grunnlaget for bosetting i Søndre Follo fra Steinalder til Jernalder. *Follominne. Årbok 1990*:184-194. Follo Historie- og Museumslag. Drøbak.

Uleberg, E. 1990: Korsegården – boplass og gravplass fra eldre jernalder. *Follominne. Årbok 1990*:195-205. Follo Historie- og Museumslag. Drøbak.

Funntekst	Struktur/gård	Type/artefakt	Bemerkninger
Kvinnegrav?	Løsmasser fra S512 Tolket som kulturlag / mulig bunn av gravhaug Treider vestre 26/2	1. Skålformet – spenne 2. Nøkkel 3. Sigd 4. Brent bein	1. Rygh nr. 647. 3 fragmenter, av bronse. Trestykke på framside, tekstilavtrykk og bein på bakside. Se vedl. 2. Bronse. Hovedtype Rygh nr. 454. Mål ca 9 x 3,3 cm. Til konservering. 3. Jern. Til konservering. 4. 8 stk fragmenter, hvorav 1 leddende. 4,1 gram. Til Osteologisk samling v/ Per Holck.
Grav	S513. Treider vestre 26/2	1. Kniv 2. Tenner 3. Keramikkskår 4. Brent bein 5. Brent leire 6. Slagg 7. Jern – rust	1. Jern. Ca 10 cm inkl. tange. Kvadrant C. Til konserv. 2. Fra over- (7stk?) og underkjeve (9stk?). Kvadrant D Tatt inn i jordklump. Til konservering. 3. Y. Romertid, 200-500-t. Tynt, finmagret gods. Glittet overflate. Overgang mlm. hals og buk. 3,2 x 2,7 cm. Linjeornamentikk, 3 stk. Kvadrant D. 4. 20 stk, spredt i hele graven. 4,3 gram. 5. Spredt i hele graven. 36,0 gram inkl. slagg. 6. 2,1 x 1,3 cm. Kvadrant B. 7. Like V for tenner, kvadrant D. Til konservering.
Andre strukturer	1. S609 Treider vestre 26/9, Treider østre 28/1 2. S702 Holstad søndre 15/4,5 3. S731 Klommestein N 3/1	1. Slagg (kassert) 2. Krittpestilk (kassert) 3. Brent bein	1. 3 x 4 cm. 12,1 g. Overflate av steinpakn. (nyere tid). 2. Ved framrensing av nedgravningen. 3. 1 lite dyrefragment.
Løsfunn	1. Treider vestre 26/2 2. Klommestein nordre 3/1 3. Klommestein nordre 3/1 4. Klommestein nordre 3/1	1. Mynt 2. Flint 3. Trevirke 4. Jern	1. 2 m SØ for S502 (Lok14). Overgang mlm åkerjord og leire. Kobber? Til Myntkabinettet. 2. Fragment, 3 x 2,2 cm. Muligens slått. Strandrullet. Med cortex. Ca 90 moh. 3. Tilspisset stokk, 42 cm. Flere mindre. I mulig myrslag 4. I mulig myrslag. Til røntgen.

Vedlegg B.

LISTE OVER KULLPRØVER

Struktur nummer	Betegnelse	Prøve nummer	Vekt i gram	Bemerkning	Treslag	C14 dat
501	Kokegrop	1	21,78	Fra sentrum, 5-7 cm under overflaten		
502	Kokegrop, bunn	1	1,33	6-8 cm under overflaten		
502	Kokegrop, bunn	2	2,53	Fra Ø. del, ca 5 cm under overflaten		
505	Kokegrop, bunn	1	21,77	Fra hele		
506	Kokegrop, bunn	1	6,40	Fra hele bunnen, 1-3 cm under overflate		
508	Kokegrop	1	11,38	Fra NØ del, 5 cm under overflaten		
508	Grop	2	0,48	I bunn av sentrum, 15-20 cm under ov.fl Eldste fase under kokegrop		
510	Kokegrop	1	25,83	Fra sentrum, 10 cm under overflaten		
510	Grop	2	3,46	Fra N. ytterkant, 15 cm under overflaten Eldste fase? Under kokegrop		
512	Gravhaug, bunn?	1	4,39	Fra midtre prøverute, hele		
513	Grav	1	1,68	Fra hele		
605	Grop m/stein	1	0,45	Fra hele		
606	Kokegrop	1	5,96	Fra V. ytterkant, 5 cm under overflaten		
606	Kokegrop	2	8,06	Fra Ø. del, 5-10 cm under overflaten		
707	Kokegrop (?)	1	7,44	Fra V. del, 10 cm under overflaten		
714	Nedgravning	1	0,19	Fra V. del, 20-30 cm under overflaten		
715	Kokegrop, bunn	1	23,46	Fra hele profilen, 1-5 cm under overfl.		
721	Kokegrop, bunn	1	2,54	N. del, 5-10 cm under overflaten		
722	Kokegrop	1	5,77	Fra bunn av sentrum		
722	Kokegrop	2	35,35	Fra V del		
722	Kokegrop	3	14,12	Fra V del		
725	Nedgravning	1	1,81	Fra hele		
730	Kokegrop, bunn	1	1,20	Fra hele bunnen		

Vedlegg C.

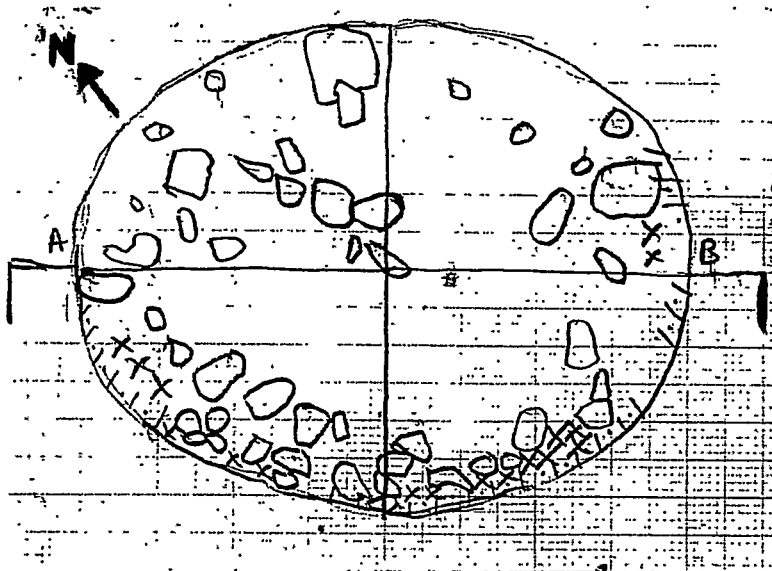
LISTE OVER STRUKTURER

S-nr	Gård	Betegnelse	Måli flate (cm)	Dybde i profil, cm	Kokst. (liter i 1/2)	Prøver	Kommentar
501	Haug V 16/7, Haug Ø 17/1	Kokegrop	160 x 130	30	Ca 72	1 kull	Rødbrent sand, flat bunn
502	Treider vestre 26/2	Kokegropbunn	145 x 150	12	Ca 11	2 kull	Lok.14 (registrering). Flat bunn
503	Treider vestre 26/2	Kokegrop(?)	Uvisst	Uvisst	---	---	Lok.14. Ikke tegnet eller snittet, delvis under vann.
504	Treider vestre 26/2	Kullflekk	57 x 57	1/2	---	---	Lok.14.
505	Treider vestre 26/2	Kokegropbunn	130 x 125	18	6	1 kull	Lok.14. Ujevn bunn
506	Treider vestre 26/2	Kokegropbunn	134 x 110	3	14	1 kull	Lok.14. Flat bunn
508	Treider vestre 26/2	Kokegrop i eldre grop	140 x 120	Yngste:20 Eldste: 67	Yngste: 20 Eldste: 7	2 kull	Lok.14. 2 faser ? Skjæres av grøft i Ø. Ligger inntil S509.
509	Treider vestre 26/2	Kokegr.bunn ?	140 x 120	3	1/2	---	Lok.14. Skjæres av grønft i Ø og S508. Flat bunn
510	Treider vestre 26/2	Kokegrop	120 x 140	33	Ca 10	2 kull	Lok.14. Flat bunn. 2 faser ?
511	Treider vestre 26/2	Kullflekk	30 x 50	2	---	---	Mulig bunn av kokegrop. Ligner S504
512	Treider vestre 26/2	Kulturlag / bunn av gravhaug (?)	Usikker	Ca 10	Mye stein	1 kull	Skålformet spenne, nøkkel og brent bein i løsmasser fra dette området. 3 prøveruter. I tilknytning til S513.
513	Treider vestre 26/2	Grav	160 x 80	15	---	1 kull	Tenner, kniv, keramikk, slagg, brent bein, kull og leire. I tilknytning til S512.
514	Haug V 16/7, Haug Ø 17/1	Moderne grav	170 x 70	Uvisst	---	---	Bein og pels, mulig hund. Gravd bare 1/2 del.
515	Treider vestre 26/2	Steinpakning	205 x 120	25	---	---	Brent/ubrent stein i sirkelform.
601	Treider V,Ø 26/9, 28/1	Nedgravning	120 x 110	Ca 25	---	---	Usikker funksjon
602	Treider V,Ø 26/9, 28/1	Nedgravning	110 x 130	Ca 25	---	---	Usikker funksjon
603	Treider V,Ø 26/9, 28/1	Grop	40 x 25	16	---	---	Ikke kull, små stein. Tydelig avgrensning.
604	Treider vestre 26/1	Nedgravning	120 x 85	Ca 25	---	---	Oval form, ligner S602. Moderne inntrykk
605	Treider vestre 26/1	Grop med stein	63 x 40	17	20 stk. små	1 kull	Oval form, buet profil

S-nr	Gård	Betegnelse	Målflate (cm)	Dybde i profil, cm	Kokstein (flter 1/2)	Prøver	Kommentar
606	Treider vestre 26/1	Kokegrop	145 x 120	26	Ca 70	2 kull	Oval. Flat bunn
607	Treider vestre 26/1	Kulturlag	Ca 2-300	Usikkert	Mye	---	Ligner S608, men noe større
608	Treider vestre 26/1	Kulturlag	Ca 2-300	Usikkert	Mye	---	Ligner S607. Skjørbrant stein
609	Treider V,Ø 26/9, 28/1	Mod.steinpkn.	Ca 500x200	Usikkert	---	---	Slagg i Ø. Vann under steiner
700	Holstad vestre 15/4,5	Nedgravning ?	32 x 25	6	---	Massen	Rød, "fet" masse
701	Holstad vestre 15/4,5	Nedgravning	60 x 50	23	---	---	Oval, utydelig avgrensning
702	Holstad vestre 15/4,5	Nedgravning	57 x 70	14	---	---	Funn av krittpestilk
703	Holstad vestre 15/1,2 Haug vestre 16/2	Grop	35 x 35	11	---	---	Rund i plan, buet i profil. Ligner S705 og S706
704	Holstad vestre 15/1,2 Haug vestre 16/2	Grop med stein	205 x 130	25	Ca 8	---	Relativt flat bunn
705	Holstad vestre 15/1,2 Haug vestre 16/2	Grop	40 x 30	9	---	---	Rund i plan, buet i profil Ligner S703 og S706
706	Holstad vestre 15/1,2 Haug vestre 16/2	Grop	30 x 25	8	---	---	Oval i plan, buet i profil. Ligner S703 og S705
707	Holstad vestre 15/4,5	Kokegrop ?	105 x 105	20	13	1 kull	Rund, dårlig bevart
708	Holstad vestre 15/1,2 Haug vestre 16/2	Grop	45 x 60	16	---	---	Oval/rektangulær. Mulig skoningsstein
709	Holstad vestre 15/4,5	Del av kult.lag	120 x 95	16	---	---	Uklar avgrensning
710	Holstad vestre 15/4,5	Grop	13 x 16	Ikke snitt.	---	---	Inngår ikke i stolpepar
711	Holstad vestre 15/4,5	Grop	22 x 25	Ikke snitt.	---	---	Inngår ikke i stolpepar
712	Holstad vestre 15/4,5	Grop	35 x 50	Ikke snitt.	---	---	Inngår ikke i stolpepar
713	Holstad vestre 15/4,5	Grop	16 x 15	Ikke snitt.	---	---	Inngår ikke i stolpepar.
714	Holstad vestre 15/4,5	Nedgravning	Ca 400x250	50	---	1 kull	Gravd sjakt. Brent/ubrent stein, noe kull. Flat bunn
715	Holstad vestre 15/4,5	Kokegropbunn	110 x 100	7	Ca 2	1 kull	Bunnen av kokegrop
716	Holstad vestre 15/4,5	Grop	40 x 35	Ikke snittet	---	---	Inngår ikke i stolpepar. Usikker avgrensning
717	Holstad vestre 15/4,5	Grop	19 x 23	Ikke snittet	---	---	Inngår ikke i stolpepar. Klar avgrensning
718	Holstad vestre 15/4,5	Grop	Ca 20 x 20	ikke snittet	---	---	Inngår ikke i stolpepar. Usikker avgrensning
719	Holstad vestre 15/4,5	Grop	23 x 23	Ikke snitt.	---	---	Kvadratisk, veldig uklar
721	Holstad vestre 15/4,5	Kokegropbunn	150 x 120	20	Ca 20	1 kull	Mindre godt bevart bunn

S-nr	Gard	Betegnelse	Mal i flate (cm)	Dybde i profil cm	Kokstein (liter 1/2)	Prøver	Kommentar
722	Holstad vestre 15/4,5	Kokegrop	148 (Ø-V)	48	---	3 kull	Funnet i sjaktkanten. Brent sand, flat bunn
725	Holstad vestre 15/4,5	Nedgravning	77 (Ø-V)	28	---	1 kull	Funnet i sjaktkanten
727	Holstad vestre 15/4,5	Stolpehull ?	18 x 18	Ikke snittet	---	---	Inngår ikke i stolpepar.
730	Klommestein nordre 3/1	Kokegropbunn	100 x 80	10	2-3	1 kull	Noe oval, brent sand. Bunn
731	Klommestein nordre 3/1	Nedgravning	20 x 20	11	---	---	Rund i plan, buet i profil. 1 stk. brent bein
732	Klommestein nordre 3/1	Nedgravning	60 x 50	25	---	---	Uklar avgrensning, tilnærmet rund. Usikker funksjon
733	Klommestein nordre 3/1	Nedgravning	Ca 150 x 150	Minst 15	---	---	Uklar avgrensning, uviss funksjon. Vann i strukturen
734	Klommestein nordre 3/1	Nedgravning	Ca 150 x 150	Minst 15	---	---	Uklar avgrensning, uviss funksjon. Vann i strukturen
735	Klommestein nordre 3/1	Steinsamling	Ca 150 x 150	Uvisst	---	---	Uklar avgrensning, uviss funksjon. Under vann.

Gård: HAUG VESTRE/HAUG ØSTRE	gnr./bnr.: 16/7, 17/1	STRUKTURNUMMER: 501
Komm./fylke: ÅS, Akershus	Prosjekt: "RV.152"	Konstr.nr:
BETEGNELSE: KOKEGROP	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: CA 160 x 130 cm	sand brent	① Fra sentrum, 5-7 cm.
DYBDE i profil: CA 30 cm	grus o° o° stein ○	under overflaten.
INNHALD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord // // //	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): CA 72 liter i 1/2.		Dato: 5/9 sign. G:R

Plan:

Kant av rødbrent sand i sør, med et tynt bånd av kull innenfor. Ellers lite kull i overflaten, men strukturen er klart mørkere enn undergrunnen omkring som består av hard leire. En tydelig halvsirkel av skjørbrent stein i sør, mer spredte stein i nordlige halvdel, mest mot NV. Strukturens form virker regelmessig, men noe usikker utstrekning mot nord.

PROFIL MOT: NØ:

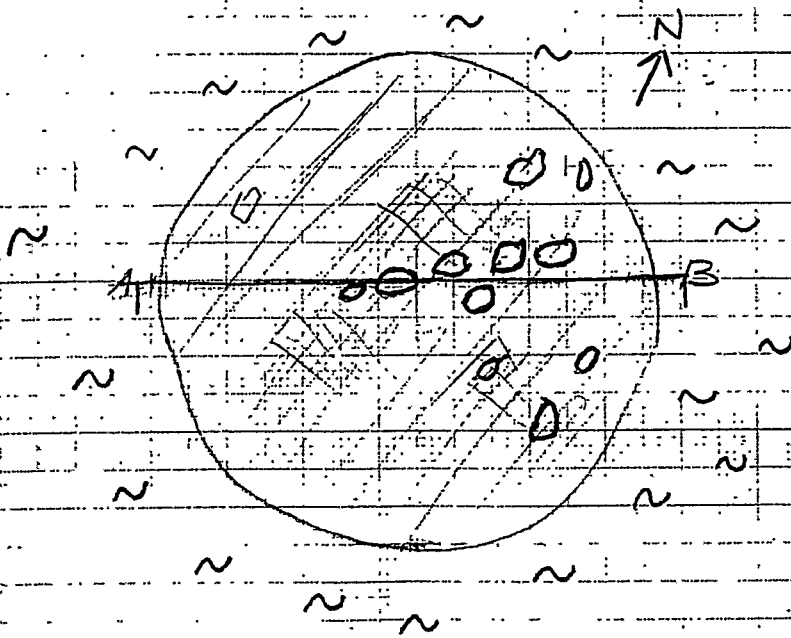
Profil:

Blekt kullag i bunn, grått mot ellers brunlig masse over kullinsa, lys leire under. Massen er svartest i ytterkant på begge sider av strukturen. Rødbrent sand rundt og under kokegropa. Ca. 72 liter skjørbrent stein i S halvdel, mange på størrelse med håndballer.

Gård: TREIDER. VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 505
Komm./fylke: E.S., Akershus	Prosjekt: RV: 152 9/S-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: KOKEGROPBUNN	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 130 x 125 cm	sand brent	① K.P. Fra hele
DYBDE i profil: CA. 18 cm.	grus ° ° ° ° ° stein ○	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kultjord / / / /	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): 6 liter i 1/2 part		Dato: 13/9-00 sign. T.M.

Plan:

Strukturen har tydelig avgrensning. Massen består av mørkebrun, kullholdig sand med grus. En del skjørbrent stein i overflaten. Undergrunnen omkring består av lys leire med naturlig jernutfelling.

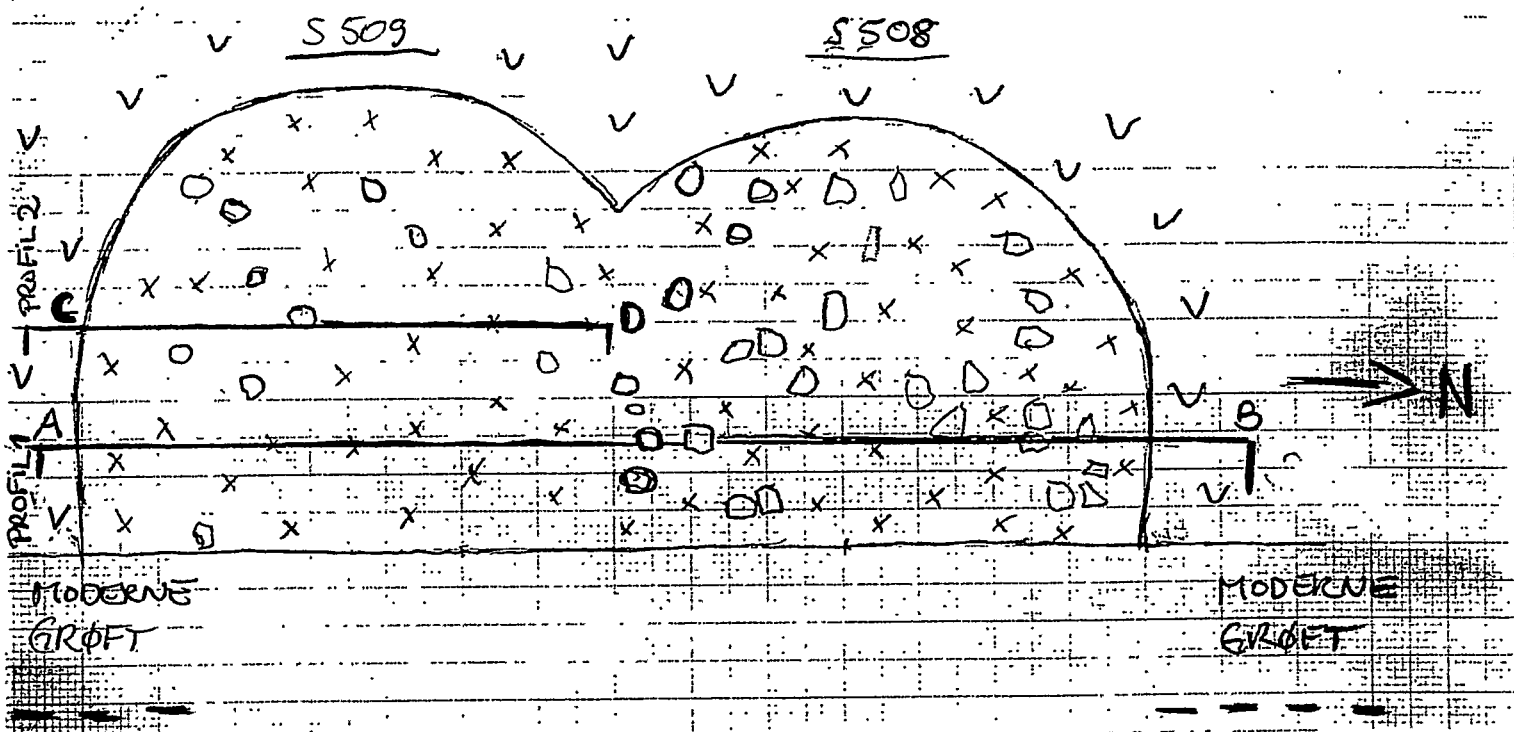

PROFIL MOT NNV:

Mørkebrun masse
kullholdig med kullbiter
Med konsentrert kullag
i bunnen

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 508/509
Komm./fylke: ÅS Akershus	Prosjekt: RV. 152 g/s-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: 2 KOKEGROPER	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 270 x 120 cm.	sand brent	KP (1) Fra S508: Nø del, 5 cm. under overflate
DYBDE i profil: 509: 3 cm 508: 67 cm.	grus o° o° stein ○	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	KP (2) Fra S508: Bunn av sentrum 15-20 cm. under overfl.
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturljord // // //	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: 13-14/9-00 sign. OCL/TM.

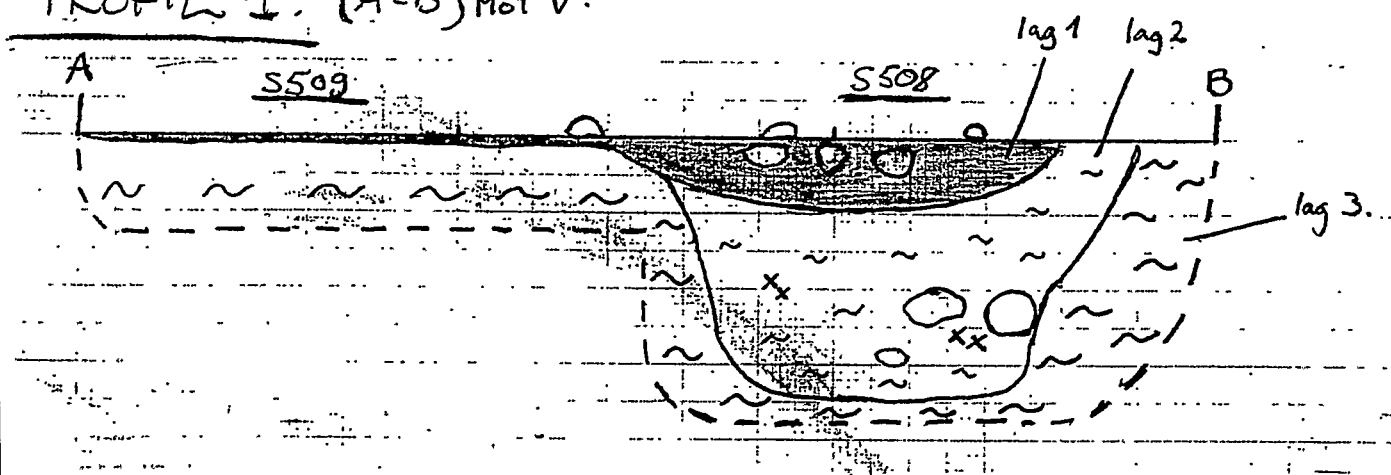
Plan:

Strukturen(e) avtegner seg tydelig i undergrunnen. Undergrunnen omkring består av lysebrun silt. I Ø skjæres strukturen(e) av en moderne grøft med rester av rør i tegl. Strukturen(e) ser ut til å bestå av 2 kokegroper som går i hverandre. Den N (S508) har noe mer skjørbrent stein enn S509. All stein er skjørbrent, enkelte med bruddflatene mot hverandre. Massen består av sort, enkelte steder fet, kullholdig silt.

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 508/509
Komm./fylke: AS, Akershus	Prosjekt: RV. 152 g/s veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: KØKEGROPER (2)	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 270 x 120 cm	sand brent	Se side 1.
DYBDE i profil: 509: 3 cm 508: 67 cm	grus o° o° stein ○	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturljord // // //	MÅLESTOKK: 1 : 20
	kullbiter x x x kullag x x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): S508: 20 l. i yngste fase 7 l. i eldste fase		Dato: 13-14/9-00 sign. ocl/TM

S509: 1/2 liter

PROFIL 1. (A-B) MOT V:

Profil: 1:

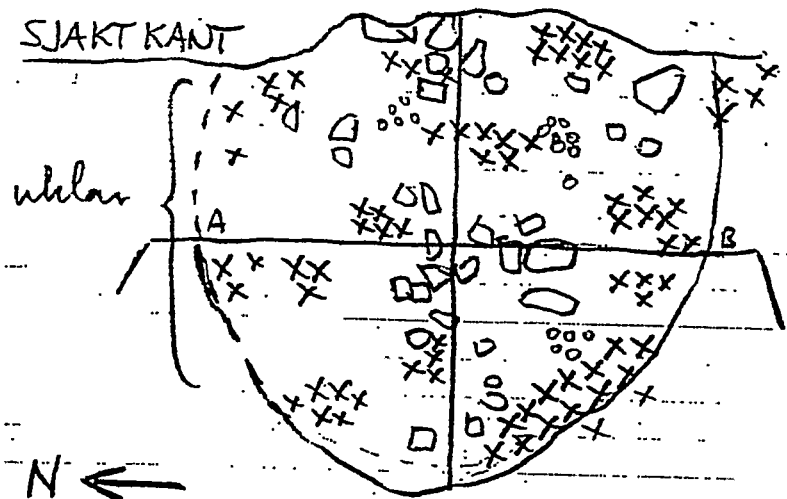
S 509 består av ca 1 cm tykt kullag. Det er vanskelig å avgjøre om S508 og S509 overlapper hverandre, og hvilken som er eldst/yngst.

I S509 ble en ny profil (C-D) snittet ca 30 cm lenger V for å se om gropen her er dypere (se egen profilttegning). Det var ikke nok kull til kullprøve i den S delen hvor man med sikkerhet er utenfor S508.

S508 består antagelig av 2 faser. Den yngste (lag 1) er et tydelig, mørkt kullag med relativt mye skjørbrannt stein. Laget er ca 20 cm dypt og har slake ytterkanter.

Den eldste fasen (lag 2) har bratte ytterkanter og flat bunn. Laget består delvis av leire og brun silt. Det har enkelte kullflekker og 9 skjørbrannte stein. Laget er lysere enn lag 1, og mørkere enn lag 3 som er lys leire med rødoransje spetter. Det ble ikke påvist et kullag i bunn, og det er derfor noe usikkert om det er snakk om 2 faser. De skjørbrannte steinene og den klare forskjellen mellom lag 1 og 2 tyder likevel på to faser. Gropen er 67 cm dyp, og er gravd ned i

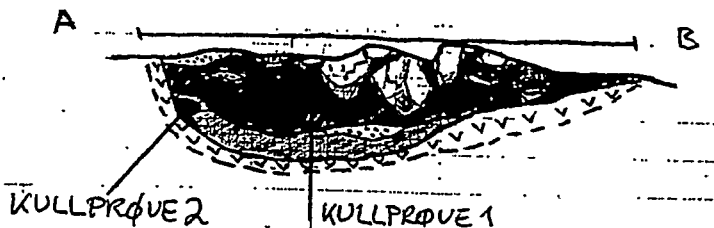
Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 510
Komm./fylke: AS, Akershus	Prosjekt: RV152 9/5-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: KOKEGROP	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 120(Ø-V) x 140(N-S) cm	sand brent	KP(1) Fra sentrum, 10 cm under overflate
DYBDE i profil: 33/27 cm.	grus ° ° ° stein ○	KP(2) N.ytterkant, 15 cm under overflate
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord // // //	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): Ca. 10 liter i nyeste lag, 1/2 grop		Dato: 13/9-00 sign. G.R.

PLAN:

Strukturen er regelmessig, men med noe uklar avgrensning i N ytterkant. Den er oval, med mye kull i overflaten og er flekkvis iblandet matjord og sand/grus. Flere, tydelig skjørbrente stein, spesielt i sentrum. De fleste er knyttnevestore, og flere har bruddflatene mot hverandre. Det ble funnet teglfragment i overflaten. Ø delen av strukturen fortsetter inn i sjaktens profilkant, som her er ca 30 cm høy.

PROFIL mot Ø:

PROFIL:

Øverst består strukturen av et helt svart, homogent kullag, med veldig oppsprukne steiner og store kullbiter. Under ligger et grått lag av sand som skiller seg klart fra leira under. De to lagene er delvis adskilt av en sandlomme i sentrum. Ingen stein eller klare kullbiter i eldste laget, bortsett fra muligens lengst mot N (kullprøve 2). Strukturen er trolig bunnen av en kokegrop, der teglen kan ha blitt pløyd ned med tanke på matjordlagets tykkelse (se over). Kokegropen kan være gravd ned i en eldre grop, eller det kan være snakk om to faser.

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 512
Komm./fylke: ÅS .. Akershus	Prosjekt: g/s-veg RV152	Konstr.nr:
BETEGNELSE: KULT.LAG/GRANSMÅTT	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	isand brent	1 stk kull
DYBDE i profil: CA-10-15cm.	igrus ° ° ° stein ○	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	isilt v v v v	
Spenne, nøkkel, sigd, bein fra løsmasser (Met. søk.)	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturlag // // //	MALESTOKK:
	kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: SEPT. 2012 sign.

S512 ligger rett øst for gårdsgrensen mellom Haug østre og Treider vestre. Ca 50 meter VNV ligger en monumental gravhaug. Strukturen er tolket som et kulturlag/mulig bunn av (utpløyd) gravhaug. Sjakkanten er ca 80-100 cm høy (se profiltegning av S-sjaktvegg)

CH: Dateringen viser at laget ikke har sammenheng med vikingtidsgrav!

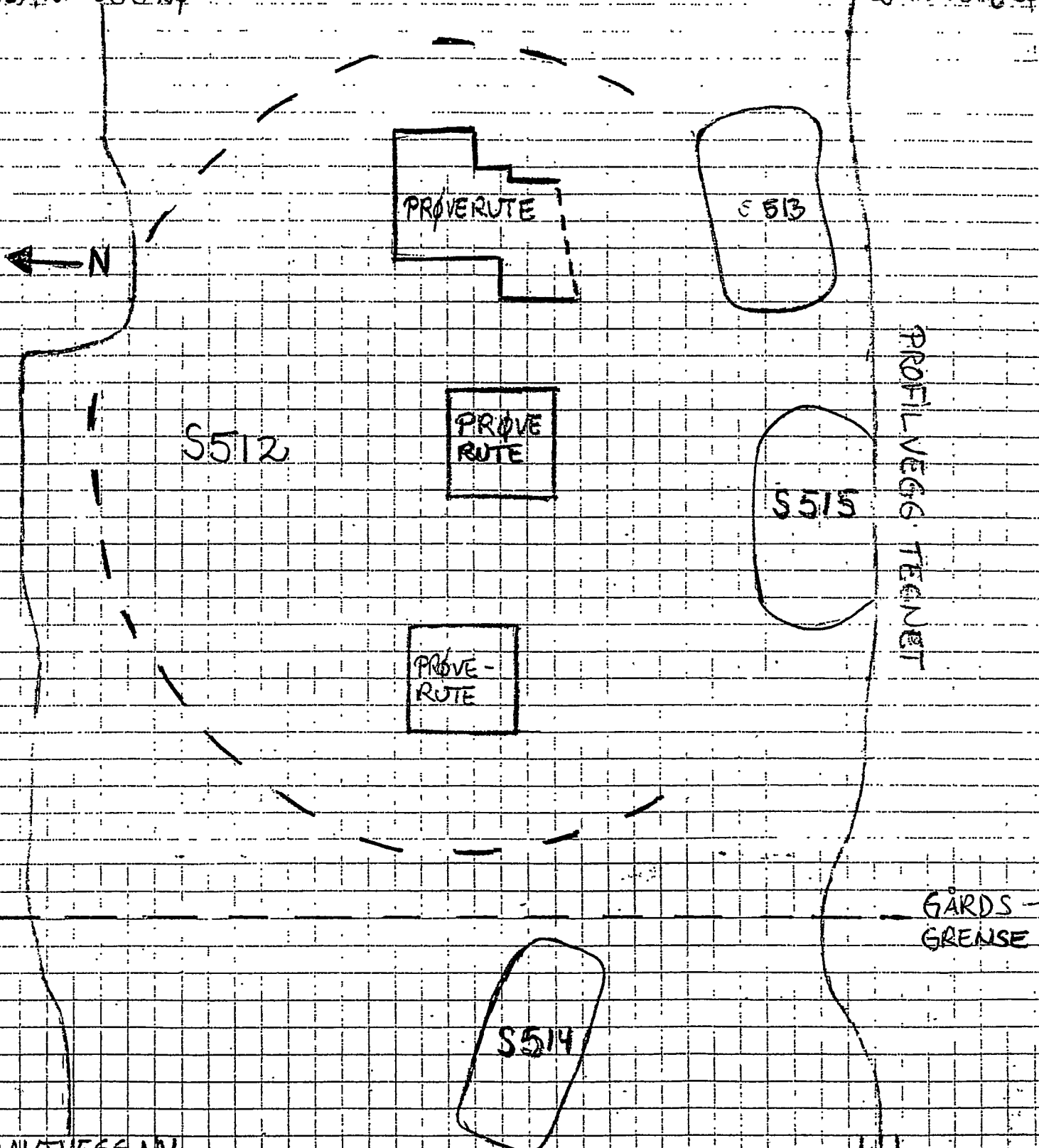
Ved avdekningen med maskin var avgrensningen i plan flere steder relativt tydelig, spesielt i SØ og Ø. I N syntes laget å fortsette inn i sjaktveggen. Sjakten ble derfor utvidet noe her. I N og NV kom det da fram en relativt tydelig avgrensning. På grunn av kraftig regnvær i 2 påfølgende dager er form og utstrekning på laget usikkert, men det virker rundt. Laget består av mange, knyttneve- til nevestore stein, der enkelte er skjørbrente, og det er noe kullspettet. Det ble gravd 3 prøveruter i laget, der de to vestligste med sikkerhet er innenfor lagets avgrensning. Rutene ble såldet med "svenskesåld", og den midtre inneholdt noe kull som ble samlet inn (se plantegning).

I løsmassene fra dette området ble det funnet 3 fragmenter fra en skålformet spenne, nøkkel av bronse, sigd av jern og brent bein. Gjenstandene lå rett ved hverandre og ble funnet med metalldetektor. Massene ble dratt utover av gravemaskin og nøye gjennomført med metall søker. Ved avdekningen ble flere, større (ca 60 x 60 cm) stein fjernet av gravemaskinen. Det er usikkert om steinene var synlige på overflaten av åkeren, men det er lite trolig. I såtilfelle synes det naturlig at grunneier hadde fjernet steinene for å lette pløyingen. Spennen er av bronse med enkel plate, og er identisk med Rygh nr. 647. På baksiden var det en klump med rester etter sand, røtter, bein, og tekstilavtrykk (se vedlegg i rapporten). *Nålhodet har et stykke tre med et avtrykk (etter nål?) som henger fast. Hovedtypen er Rygh nr. 454. Den mangler "låsehodet", men var ellers i god stand. Beina er ikke spesielt glatte i strukturen, hvilket kan tyde på at det er menneskebein. Det ene er en leddende som ut fra formen kan minne om et lårbein eller overarmsbein. En fordypning i beinet kan være muskelfestet.*

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 5512-515
Komm./fylke: As k., Akershus	Prosjekt: Rv 152, g/s-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: PLANTEGNING	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent ~ ~ ~	
DYBDE i profil:	grus o o o stein o	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord // // //	MÅLESTOKK: 1:50
	kullbiter x x x kullag x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol. (bøtter):		Dato: 2000-09 sign: HD

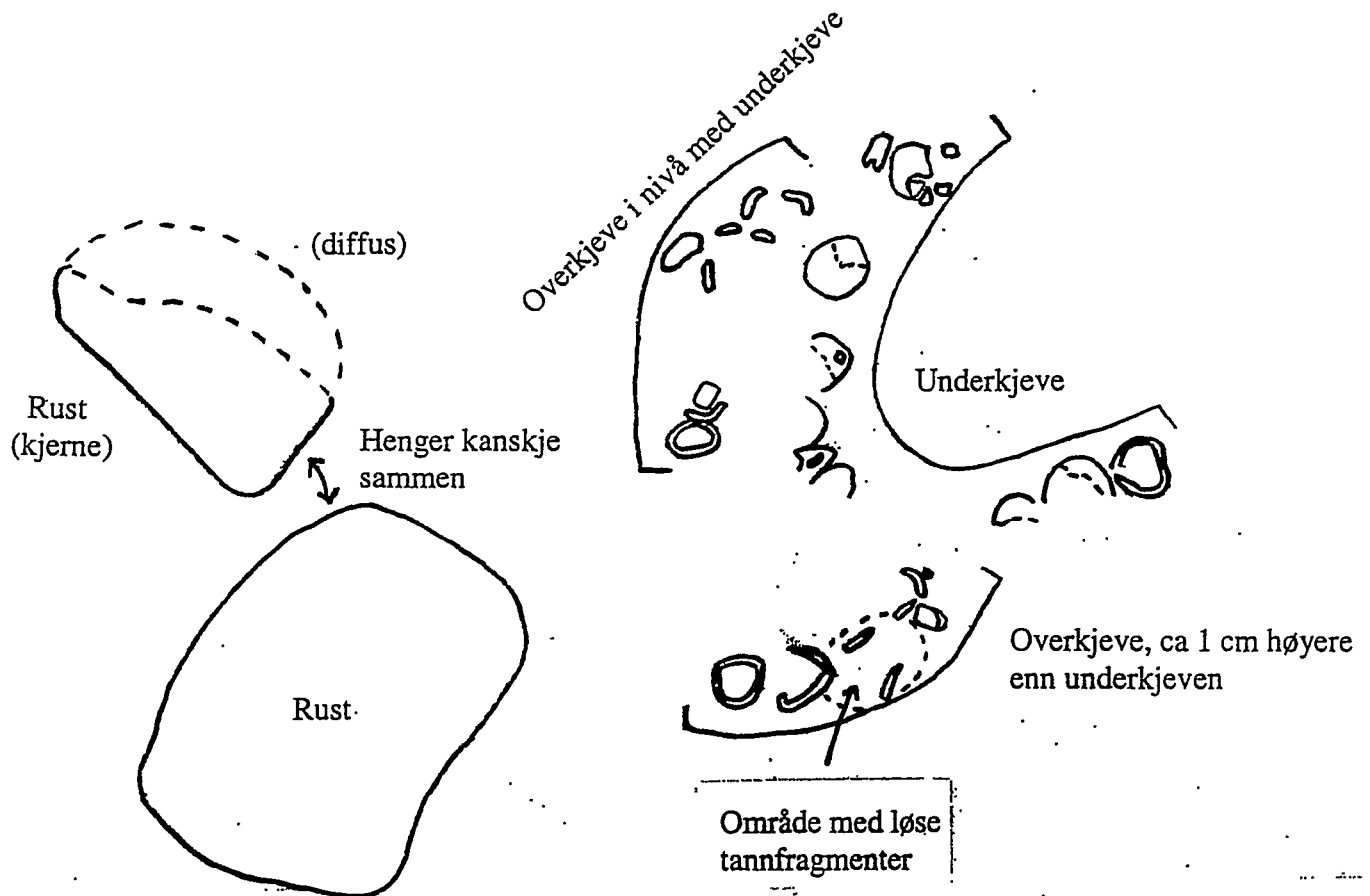
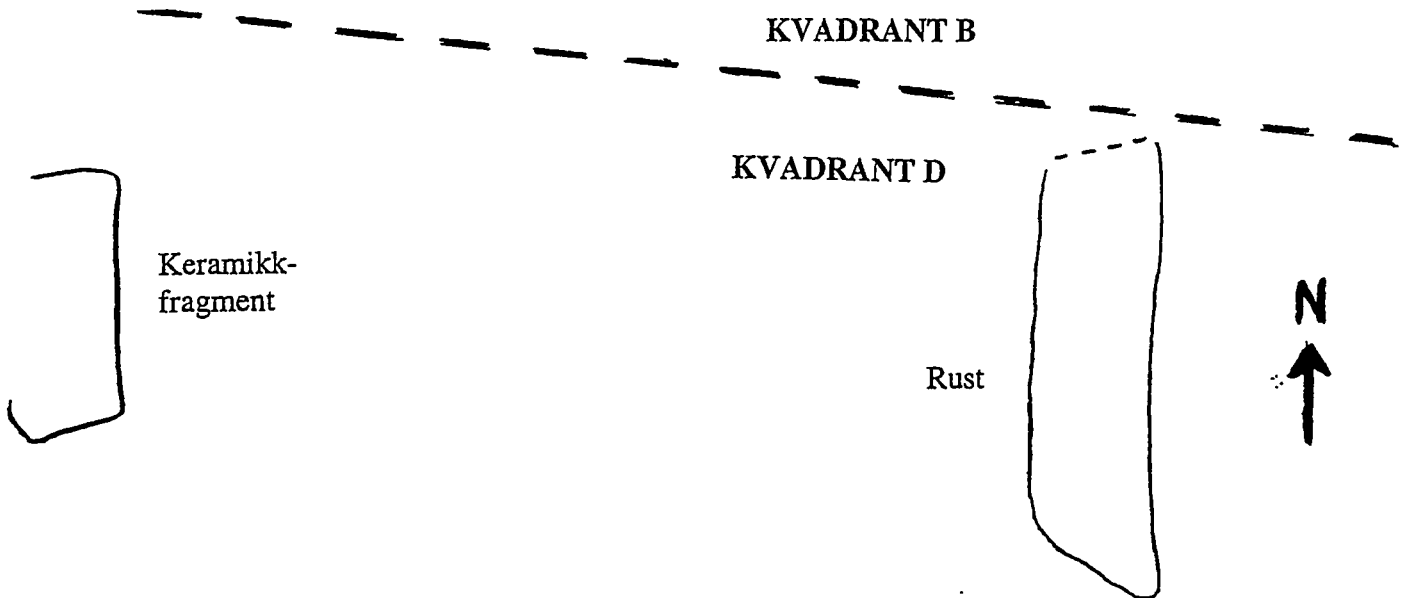
SJAKTVEGG NØ

SJAKTVEGG SØ

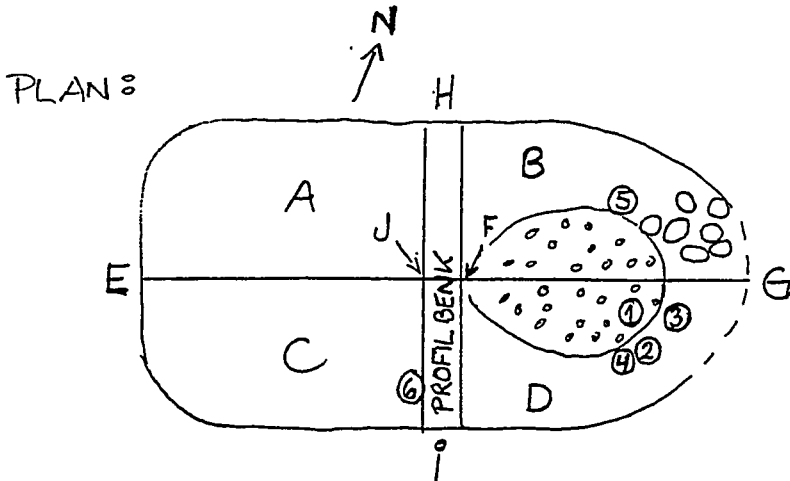

SJAKTVEGG NV

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 513
Komm./fylke: Ås komm. Akershus	Prosjekt: RV 152 915-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: GRAV	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent - - - - -	
OYBDE i profil:	grus ° ° ° stein ○	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt √ √ √ √	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord // // //	MÅLESTOKK: 1:1
	kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kakst.vol.(bøtter):		Dato: 21/9-00 sign. J.B.

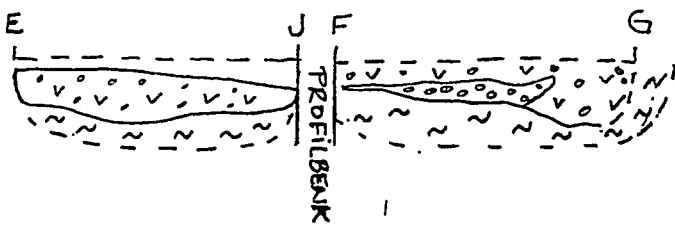

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 513
Komm./fylke: ÅS KOM, Akershus	Prosjekt: RV/52.9/S-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: GRAV	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent	
DYBDE i profil:	grus o° o° o° stein O	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord // // //	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag X X X X	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: 22/9-00 sign. J.B.

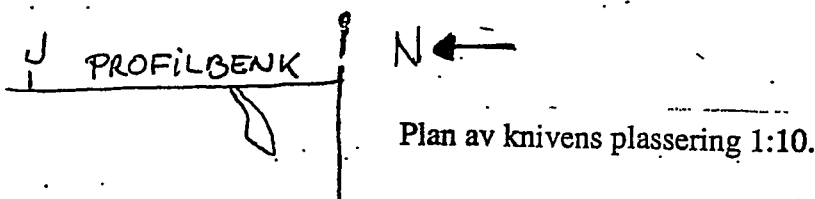
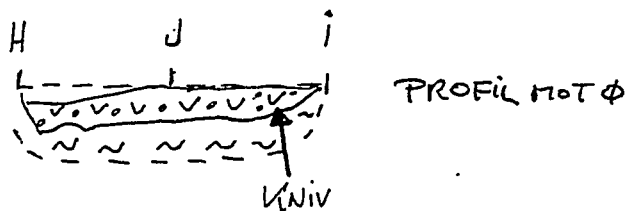

1. Keramikkskår, funnet på oversiden av gruspakningen.
2. Tenner. Se detaljtegning 1:1
3. Rust
4. To rustbiter som kan ha vært sammenhengende. Ødelagt ved utgraving.
5. Liten rustflekk, ca 2 x 2 cm.
6. Kniv

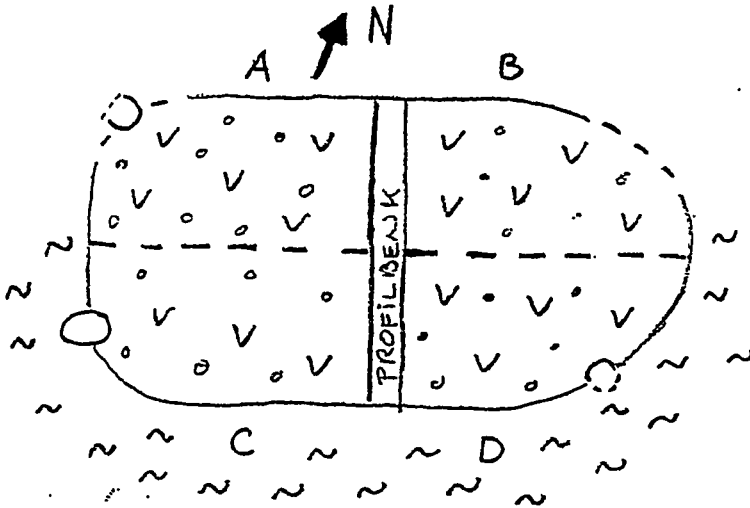
Kullspettene og den brente leiren ligger jevnt fordelt i hele massen. Graven er sannsynligvis fylt igjen med gammel kulturjord. Keramikkskåret har trolig fulgt med i denne massen. Massen er varierende, veksler mellom grå leire og brun, humuslignende jord, iblandet klumper av den gule leiren i sterilen.

PROFIL MOT N
Utydelig avgrensning i øst.

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 513
Komm./fylke: AS KOM Akershus	Prosjekt: Rv152 g/s-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: GRAV	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 60 (VSV-ØRØ) x 80 (NNV-SSØ)	sand brent	IKP 1 Fra hele
DYBDE i profil:	grus o° o° o° stein O	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
keramikkskår, tanngard,	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
kullspetter, brent leire, slagg	kulturjord / / / / /	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag x x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: 20/9-00 sign. JB/OCL

Overflate: Struktura ligger i tilknytning til S512. S512 har usikker avgrensning, men S513 synes å ligge SØ for denne. V, S og Ø for struktura er det lys, beige leire med rødoransje spetter (naturlig jernutfelling). Dette laget synes også N for struktura, men her virker massen noe mørkere. Massene i selve struktura er mørk, brun silt med småstein og grus.

Avgrensningen er stort sett tydelig, men noe uklar i NV og NØ.

Struktura ble delt i 4 kvadranter (A-D) med en 10 cm bred profilbenk (NNV-SSØ) i midten. Kvadrant A og D ble gravd først.

Kvadrant A: 5 stk. små, brente bein, brent leire og noe kull. Funnene ligger spredt.

Kvadrant B: Slaggbit, brent bein, litt kullspetter, brent leire. Også her lå funnene spredt.

Kvadrant C: Jernkniv (ca 10 cm inkl. tange), 2 stk. brent bein, kullspetter, brent leire.

Kniven ligger mot bunnen.

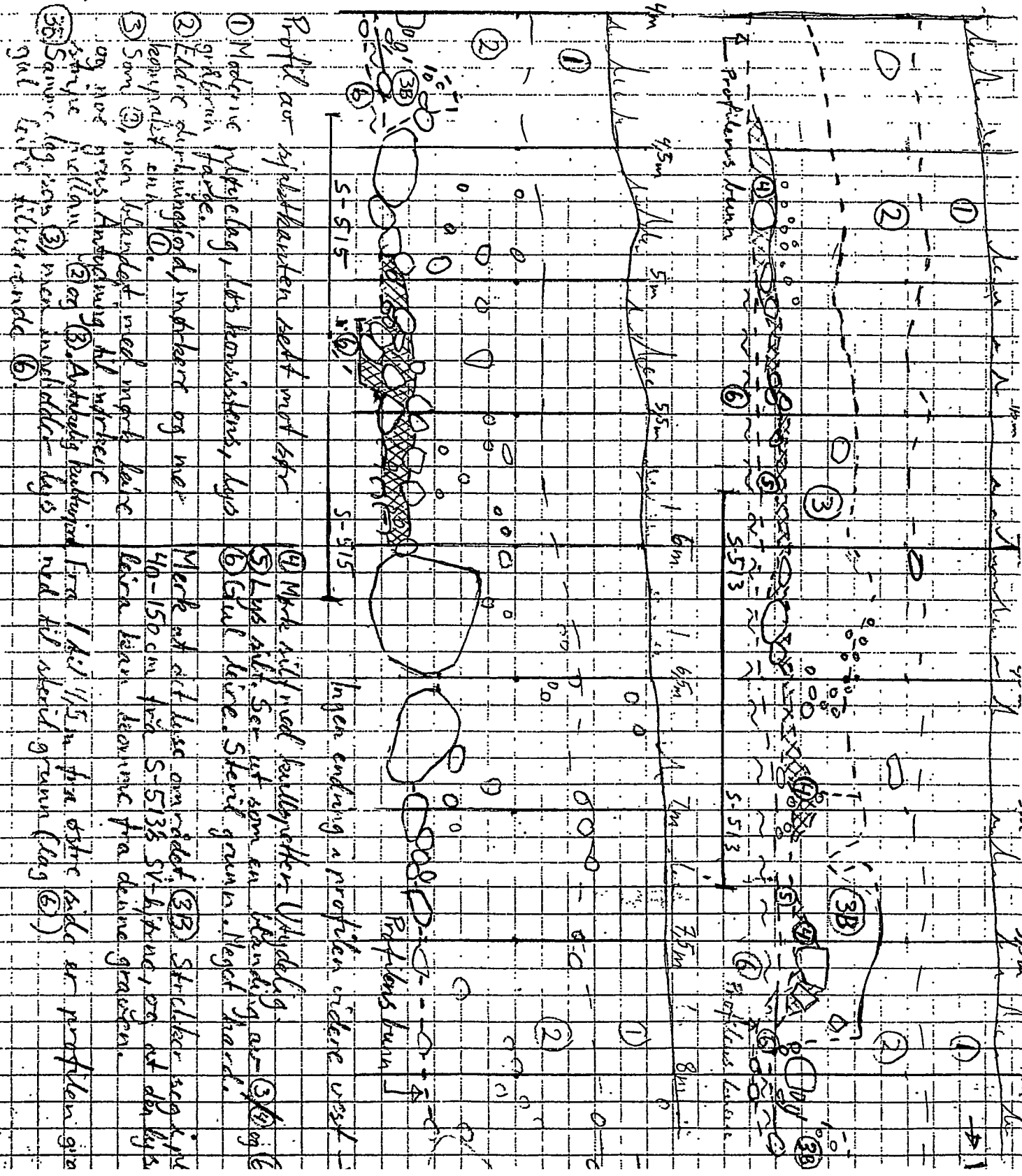
Kvadrant D: Keramikkskår, tanngard fra over- og underkjeve (se egen tegning), kull, brent leire.

Kvadrant B/D: Det ble gravd ca 25 cm dypt i forbindelse med uttak av tennene på klump.

Øverste lag i profilen er mørkebrun, 5-15 cm tykt. Derunder ligger et utvaskingslag bestående av grå/lysebrun leire, ½-5 cm tykt. (Den mørke kulturjorden vasket ned i den lyse leiren.

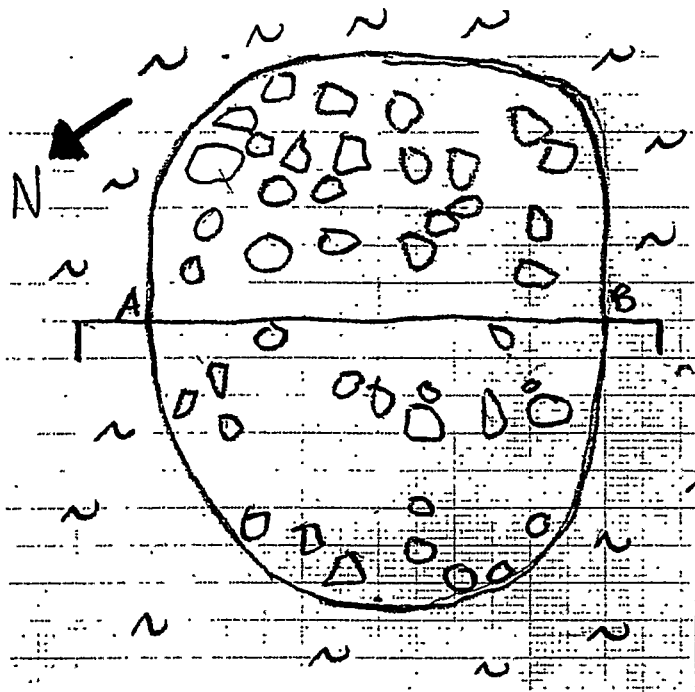
Derunder ligger den lyse, gul/brune, hardpakkele leiren. Tennene lå i overgangen mellom kulturlaget og utvaskingslaget.

Gård: TREIDER VESTRE	gnr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 513/515
Komm./fylke: Ås k., Akershus	Prosjekt: Rv 152, g/s-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: PROFIL AV SJAKTKANT	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten:	sand brent ~ ~ ~	
DYBDE i profil:	grus o o o o stein O	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturljord // // //	MÅLESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag XXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol. (bøtter):		Dato: 27/9-00 sign. LF.

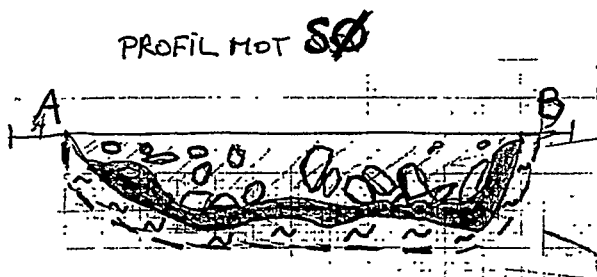

- Profil av sjaktkanten ved mot øst
- 1) Mørke rive tykkelselag, lvs konsistens, lys gråbrun farge.
 - 2) Eldre skumlingsjord, mottært og mer leppelaktig enn 1.
 - 3) Som 2), men skandert med mottært leire og noe grus. Ansvigning til mottært farge.
 - 3B) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3C) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3D) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3E) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3F) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3G) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3H) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3I) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3J) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3K) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3L) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3M) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3N) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3O) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3P) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3Q) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3R) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3S) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3T) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3U) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3V) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3W) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3X) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3Y) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
 - 3Z) Som 3), men med litt mer grus og noe hvittam.
- 4) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 5) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 6) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 7) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 8) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 9) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 10) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 11) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 12) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 13) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 14) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 15) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 16) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 17) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 18) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 19) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 20) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 21) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 22) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 23) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 24) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 25) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 26) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 27) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 28) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 29) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 30) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 31) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 32) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 33) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 34) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 35) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 36) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 37) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 38) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 39) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 40) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 41) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 42) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 43) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 44) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 45) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 46) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 47) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 48) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 49) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 50) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 51) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 52) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 53) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 54) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 55) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 56) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 57) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 58) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 59) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 60) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 61) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 62) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 63) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 64) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 65) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 66) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 67) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 68) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 69) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 70) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 71) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 72) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 73) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 74) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 75) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 76) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 77) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 78) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 79) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 80) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 81) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 82) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 83) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 84) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 85) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 86) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 87) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 88) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 89) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 90) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 91) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 92) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 93) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 94) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 95) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 96) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 97) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.
- 98) Lys rive. Ser ut som en skandert av 3D og 3E.
- 99) Gul leire. Sterkt grunnt. Negt hardt.
- 100) Mørk rive med kullbiter. Utvasket.

Gård: <u>TREIDER VESTRE</u>	gnr./bnr.: <u>26/1</u>	STRUKTURNUMMER: <u>606</u>
Komm./fylke: <u>ÅS</u> , Akershus	Prosjekt: <u>RV152 Ø/S-veg</u>	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>KOKEGROP</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <u>145 x 120 cm</u>	sand brent	KP(1) <u>V. ytterkant, 5 cm under ov. fl.</u>
DYBDE i profil: <u>26 cm</u>	grus ° ° ° ° stein ○	KP(2) <u>Ø del, 5-10 cm under ov. fl.</u>
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturljord // // //	MALESTOKK: <u>1:20</u>
	kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): <u>Ca 70 liter i 1/2</u>		Dato: <u>12/9-00</u> sign. <u>TM/OCL</u>

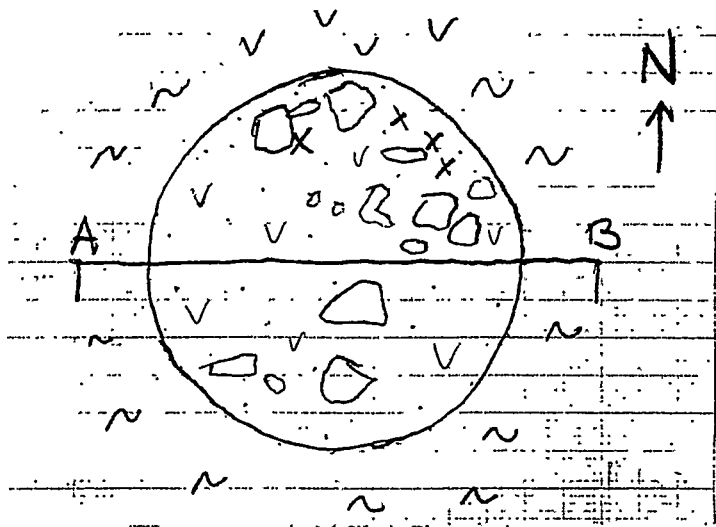

Strukturen har et ovalt, noe firkantet omriss. Det er mange skjørbrante stein i plan, flest i SØ. Massen består av mørk, brun sand og grus. Avgrensningen er tydelig. Undergrunnen omkring består av lys, brun leire med rødoransje spetter.

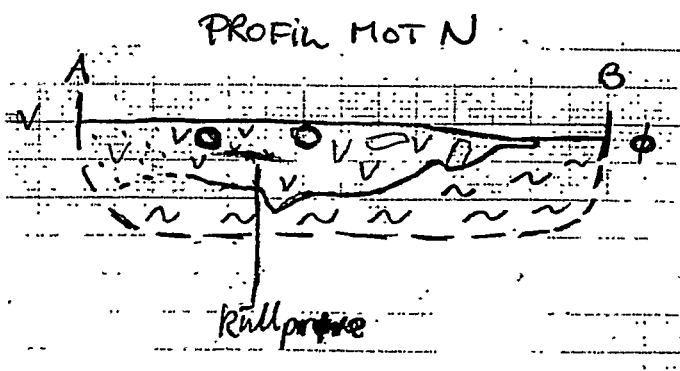

Det øverste laget består av mørkebrun sand og grus med innslag av kull og skjørbrante stein over hele. Laget er ca 20-22 cm dypt. Under steinene er et kullag, 4-5 cm tykt.

Gård: <u>HOLSTAD VESTRE</u>	ignr./bnr.: <u>15/4,5</u>	STRUKTURNUMMER: <u>707</u>
Komm./fylke: <u>ÅS „Akershus</u>	Prosjekt: <u>RV 152 g/S-veg</u>	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>KOKEGROP 2</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <u>105 x 105 cm</u>	sand brent	<u>(1) V-del, 10 cm under ov.fl.</u>
DYBDE i profil: <u>20 cm</u>	grus o° o° stein ○	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturjord / / / / /	MALESTOKK: <u>1:20</u>
	kullbiter x x x kullag x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): <u>13 liter i 1/2</u>		Dato: <u>14/9-00</u> sign. <u>OC</u>

Strukturen avtegner seg som en mørkere sirkel, relativt tydelig. Undergrunnen omkring består av lys leire. Strukturen har skjørbrente stein i overflaten, hvorav en med bruddflatene mot hverandre. De fleste steinene ligger i N, hvor det også er enkelte kullflekker. Det var veldig tørt ved framrensning, men massen synes å bestå av silt/sand.

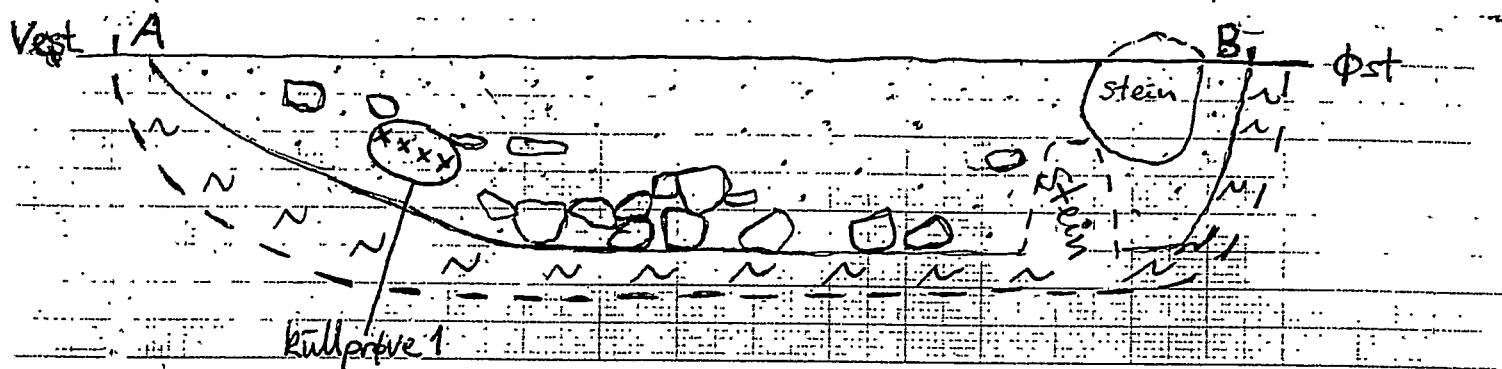

Profil:

Nedgravningen består av mørk, brun, kullholdig silt. Den inneholder nesten ingen kullbiter. Strukturen har uklar avgrensning i bunn, det kan her ikke påvises kull. Strukturen er også vanskelig å avgrense i vest. Konklusjon: en mindre godt bevart kokegrop med en del skjørbrente stein.

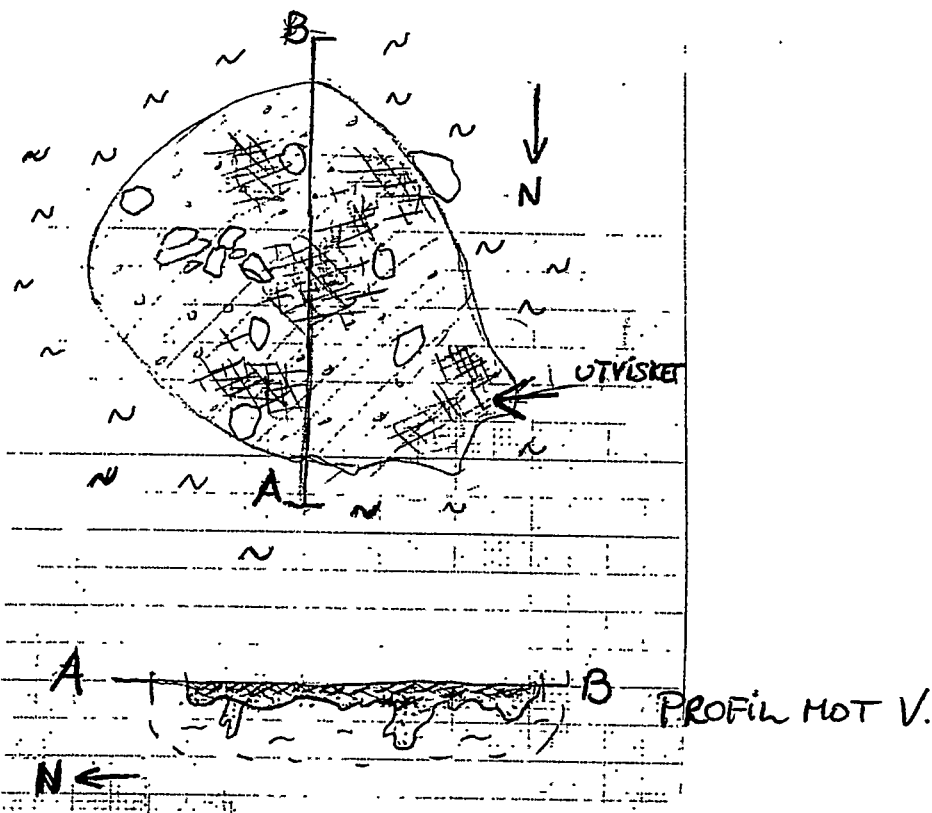
Gård: <u>HOLSTAD VESTRE</u>	gnr./bnr.: <u>15/4,5</u>	STRUKTURNUMMER: <u>714</u>
Komm./fylke: <u>RS</u> , Akershus	Prosjekt: <u>RV 152.9/5 - veg</u>	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>NEDGRAVNING</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <u>CA 400x 250 cm.</u>	sand brent	<u>KP 1 V del, 20-30 cm dypt</u>
DYBDE i profil: <u>50 cm</u>	grus Δ° \circ° stein \bigcirc	
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt $\vee\vee\vee\vee$	
	leire $\sim\sim\sim$ brent $\sim\sim\sim$	
	kulturljord $////$	MÅLESTOKK: <u>1:25 / 1:20</u>
	kullbiter $x\ x\ x$ kullag $\times\times\times\times$	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: <u>15/9-00</u> sign. <u>OCL</u>

PROFIL TEGN. 1:20 MOT N.

En 50 cm bred, Ø-V-gående sjakt ble gravd i strukturens N del. Sjakten inneholdt mye stein, nevestore, fordelt i hele lagets dybde. Enkelte kullflekker lå spredt omkring. Under og på siden av strukturen var det lys leire. Strukturen er en tydelig nedgravning med flat bunn. Ytterkanten i Ø er brattere enn ytterkanten i V. To store stein lå i Ø del, ca 50x30x30 cm store. Massen er sandaktig og mørkebrun.

Gård: <u>HOLSTAD VESTRE</u>	gnr./bnr.: <u>15/4,5</u>	STRUKTURNUMMER: <u>715</u>
Komm./fylke: <u>ÅS</u> , Akershus	Prosjekt: <u>RV 153 g/S-veg</u>	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <u>KOKEGROP, BUNN</u>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <u>110 x 100 cm</u>	sand brent	<u>KP (1) Fra hele profilen,</u>
DYBDE i profil: <u>CA. 7 cm.</u>	grus o° o° stein <u>○</u>	<u>1-5 cm indes av fl.</u>
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturdjord // // //	MÅLESTOKK: <u>1:20</u>
	kullbiter x x x kullag <u>XXXX</u>	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): <u>CA 2 liter i 1/2</u>		Dato: <u>SEPT. 2000</u> sign. <u>T.M.</u>

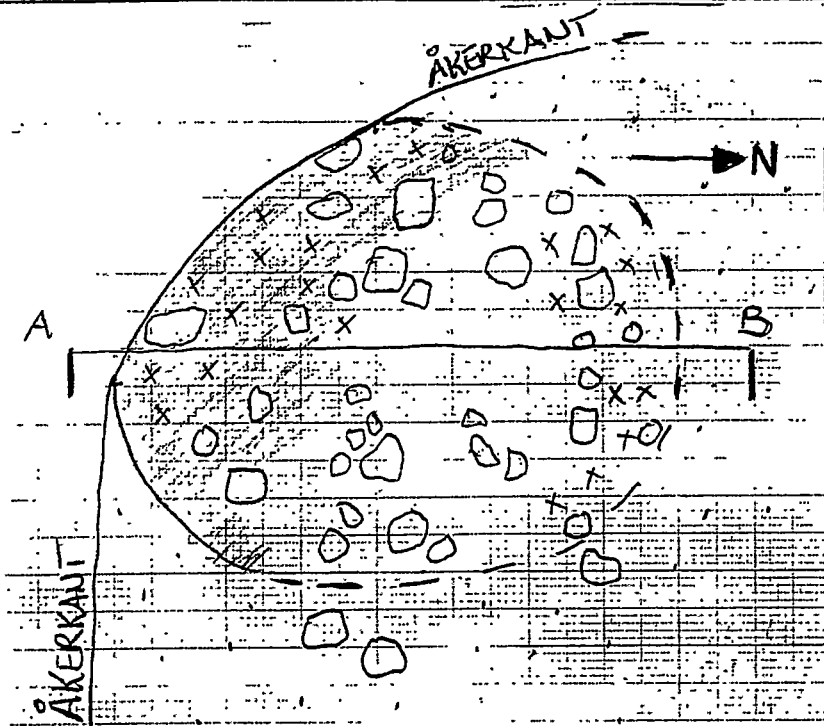

S715

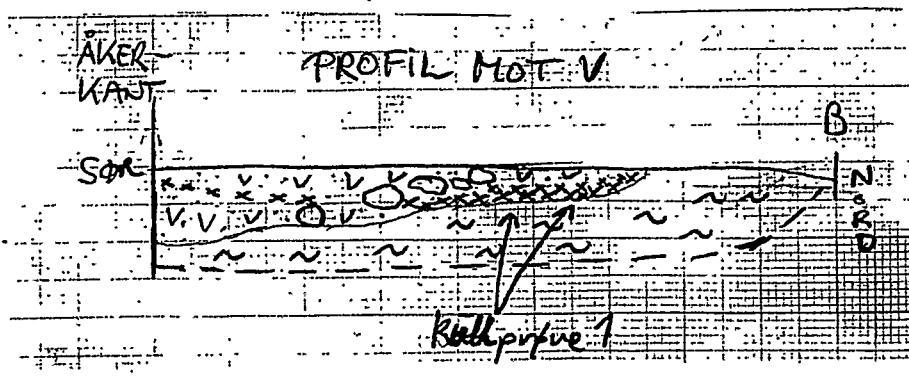
Strukturen består av mørkebrun/grå, kullholdig sand. Den har tydelig avgrensning og skjørbrente stein i overflaten. Undergrunnen omkring består av lys leire rød/oransje spetter.

Massen er ved snitting mørkebrun/grå sand med mange kullbiter. Strukturen er veldig grunn, antageligvis er det bunnen av en kokegrop. Den virker relativt utvasket i bunnen, hvor flere striper er dratt ned i undergrunnen. Den inneholdt endel skjørbrent stein, flest i overflaten.

Gård: <i>HOLSTAD VESTRE</i>	ignr./bnr.: <i>15/4,5</i>	STRUKTURNUMMER: <i>721</i>
Komm./fylke: <i>RS</i> , Akershus	Prosjekt: <i>RV 152 g/s-veg</i>	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <i>KOKEGROP, bunn</i>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <i>150 x 120 cm</i>	sand brent	<i>KP 1 N. del, 5-10 cm.</i>
DYBDE i profil: <i>20 cm</i>	grus ° ° ° ° ° stein ○	<i>under overflaten</i>
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	silt v v v v	
	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	kulturljord // // //	MALESTOKK: <i>1:20</i>
	kullbiter x x x kullag x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): <i>Ca. 20 liter i 1/2</i>		Dato: <i>18/9-00</i> sign. <i>OC</i>

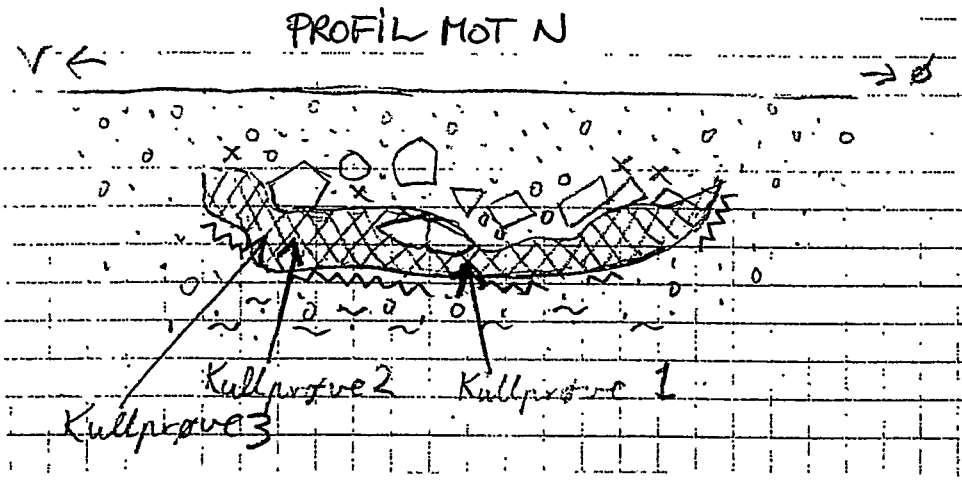

Strukturen har noe uklar avgrensning, men formen virker oval. I S synes den å fortsette inn i åkerkanten, dvs utenfor sjakten. Mye skjørbrent stein i overflaten og spredte kullflekker, flest i S. Massen består av sand/silt med gruskorn. Strukturen ligger i en sandlomme med noe grus som virker lysere enn massen i strukturen.

Ut fra profilen virker det som om strukturen fortsetter videre inn i trasékanten i S. Massen består av mørk grå/brun silt/sand. Enkelte steder er den dratt ned i den lysere leiren under. Et ca 3 cm tykt kullag er tydelig i N-del, noe tynnere og mindre tydelig i S. Steinene var skjørbrente, fra små opptil knyttneve-store. En mindre godt bevart bunn av kokegrop, med slak ytterkant i N.

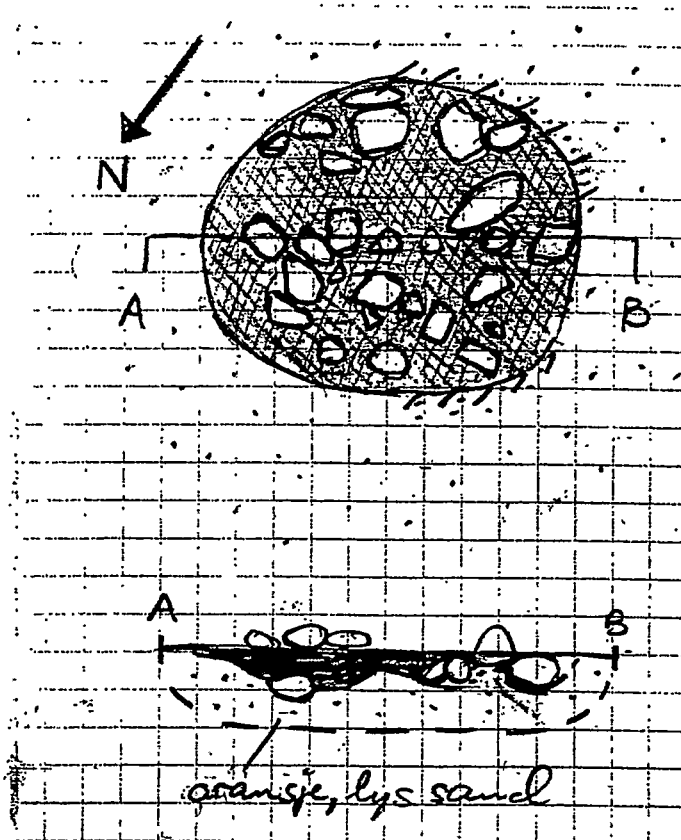
Gård: HOLSTAD VESTRE	gnr./bnr.: 15/4,5	STRUKTURNUMMER: 722
Komm./fylke: ÅS , Akershus	Prosjekt: RV152 9/S veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: KOKEGROP	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.) 3 stk kull
MÅL i flaten: 148 cm (ØV)	isand brent	① <i>Fra bunn av sentrum</i>
DYBDE i profil: 48 cm	igrus ° ° ° stein ○	② <i>Fra V del</i>
INNHold: jordtype, kull, funn, o.a.	isilt v v v v	③ <i>Fra V del</i>
	ileire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
	!kulturjord // // //	MALESTOKK: 1:20
	!kullbiter x x x kullag XXXXX	HUSK N-pil
Kokst.vol.(batter):		Dato: 18/9-00 sign. J.B.

Strukturen ligger i N trasékant, og er derfor bare tegnet i profil. Massen var tørr, og derfor vanskelig å se fargeforskjeller i jordlagene.

Strukturen besto av et tykt kullag i bunn, med til dels store biter. Over kullaget lå det nevestore stein. Ellers grusholdig sandjord som går i ett med grunnen omkring og kulturlaget over. Under kullaget er sanden rødbrent. Her blir sandjorda mer leirholdig. Hver av kullprøvene består av én enkelt vedkubbe.

Gård: <i>KLOHNESTEIN NORDRE</i>	gnr./bnr.: <i>3/1</i>	STRUKTURNUMMER: <i>730</i>
Komm./fylke: <i>RS</i> , Akershus	Prosjekt: <i>RV152 g/s-veg</i>	Konstr.nr:
BETEGNELSE: <i>KOKEGROP, bunnen</i>	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: <i>100 x 80 cm</i>	sand brent	<i>KP(1) Fra hele bunnen</i>
DYBDE i profil: <i>10 cm</i>	grus \circ° \circ° stein \circ	
INNHOLD: jordtype, kull, funn, o.a.	silt $\vee \vee \vee \vee$	
	leire $\sim \sim \sim$ brent $\sim \sim \sim$	
	kulturljord <i>////</i>	MÅLESTOKK: <i>1:20</i>
	kullbiter $\times \times \times$ kullag $\times \times \times \times$	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter): <i>2-3 liter i 1/2</i>		Dato: <i>27/9-00</i> sign. <i>OC</i>

PROFIL MOT SSØ

Strukturen avtegner seg meget tydelig i undergrunnen omkring som består av lys, brun/oransje sand. Formen er noe oval. Noe rødbrent sand i ytterkant av V-del. Strukturen er meget mørk, massen er kullholdig og svart, siltaktig. I midten er det mer gråbrun sand. Mye skjørbrent stein i toppen.

Snitting: Ca. 2-3 liter skjørbrente, knyttneve-store stein i halve gropa. Enkelte var oppsprukket og lå med bruddflaten mot hverandre. Massen er kullholdig, men det var ikke kullbiter. Strukturen må være bunnen av en kokegrop.

Vedlegg D.

LISTE OVER FOTO

Film 1.

Bilde- nr.	Struktur- nummer	Betegnelse	Bemerkning	Retning mot
1			Arbeidsbilde	
2	501	Kokegrop	Plan	NNØ
3	501	Kokegrop	Profil	NNØ
4	601	Nedgravning	Profil	VSV
5			Arbeidsbilde	
6		Gjenstander	Fra løsmasser ved S512	
7	604	Nedgravning	Plan	N
8	602	Nedgravning	Profil	NV
9	603	Grop	Profil	NV
10	606	Kokegrop	Plan	SSV
11	Lok.14	Kokegroper	Oversikt	N
12	502	Kokegrop	Plan	NV
13	505	Kokegrop	Plan	NV
14	506	Kokegrop	Plan	NV
15	504	Kullfleck	Plan	NV
16	511	Kullfleck	Plan	NV
17	508/509	Kokegroper	Plan	Ø
18	510	Kokegrop	Plan	Ø
19	606	Kokegrop	Profil	S
20	700	Nedgravning ?	Profil	NNV
21	506	Kokegropbunn	Profil	N
22	502	Kokegropbunn	Profil	NØ
23	505	Kokegropbunn	Profil	NNV
24	508/509	Kokegroper	Profil	V
25	510	Kokegrop	Profil	Ø
26	508	Kokegrop	Profil	V
27	508	Kokegrop	Profil	V
28	509	Kokegropbunn	Profil	V
29	707	Kokegrop	Plan	N
30	708	Grop	Profil	NØ
31	707	Kokegrop ?	Profil	N
32	710	Grop	Plan	N
33	714	Nedgravning	Profil	N
34	714	Nedgravning	Profil	N
35	Haug østre 17/1	Gravhaug	S-siden av Rv152	Ca SØ
36	Haug østre 17/1	Gravhaug	S-siden av Rv152	Ca V
37	Haug østre 17/1	Gravhaug	S-siden av Rv152	V

Film 2.

Bilde- nr.	Strukturnummer	Befegnelse	Bemerkning	Retning, mot
1	725	Nedgravning	Profil	N
2	721	Kokegrop	Plan	V
3	722	Kokegrop	Profil	N
4	721	Kokegropbunn	Profil	V
5	723	Steinsamling	Avskrevet som gravhaug	NNØ
6	723	Steinsamling	Avskrevet som gravhaug	Ø
7	512	Kulturlag / bunn av gravhaug ?	Plan, med prøveruter	N
8	512	Kulturlag / bunn av gravhaug ?	Plan, med prøveruter	Ø
9	513	Grav	Plan. Kv. D delvis gravd	V
10	513	Grav	Plan. Kv. D delvis gravd	N
11	514	Moderne grav	Plan	N
12	513	Grav	Arbeidsbilde	NØ
13	513	Grav	Kvadrant A, B, D gravd	V
14	513	Grav	Tanngard på klump	
15	513	Grav	Lagskiller, kvadrant B	NV
16	513	Grav	Kniv, kvadrant C ovenfra	V
17	513	Grav	Kniv, kvadrant C	V
18	515	Steinpakning	Plan	S
19	515	Steinpakning	Plan ovenfra	N
20	513	Grav	Kniv / profilbenk	V
21	Treider vestre 26/2	Sjakt	Mellom potetkjeller og Rv	S
22	Treider vestre 26/2	Sjakt	Mellom potetkjeller og Rv	Ø
23	609	Mod. steinpakning	Plan	N
24	609	Mod. steinpakning	Plan. Funn av slagg	N
25	514	Moderne grav	Knokler/pels. Avskrevet	
26	515	Steinpakning	Profil	Ø
27	515	Steinpakning	Profil	Ø
28	Klommestein nordre 3/1	Sjaktkant	Ved funnr. 13 (jern)	NØ
29	Klommestein nordre 3/1	Nedre del av sjaktkant	Ved funnr 13, mulig myrlag	NØ
30	Klommestein nordre 3/1	Nedre del av sjaktkant	Ved funnr 14 (trevirke), Myrlag?	VSV
31	Klommestein nordre 3/1	Sjaktkant	Åkerjord, mulig myrlag under	S
32	730	Kokegrop	Plan	SSØ
33	730	Kokegropbunn	Profil	SSØ
34	Klommestein nordre 3/1	Trasésjakt	N-siden av Rv 152	Ca SØ
35	Klommestein nordre 3/1	Trasésjakt	S-siden av Rv 152	Ca V
36	Holstad søndre 15/4	Trasésjakt	S-siden av Rv 152	Ca ØSØ
37	Holstad v. 15/1,2, Haug v. 16/2	Trasésjakt	S-siden av Rv 152. Gjenfylt	Ca Ø

(Ved Marianne Vedeler Nilsen, 6/10-00)

3 fragmenter av spennen er bevart. Største fragment (ca 7 x 4,6 cm):

Rester av blant annet sand, røtter og bein sitter i klump midt under spennefragmentet. Det er ikke mulig å se avtrykk av tekstil eller tekstilfragmenter på yttersiden av denne klumpen. Vær spesielt oppmerksom på mulige tekstilrester ved nålefestet når opprensing foretas, og ta eventuelt ut fiberprøver dersom det oppstår usikkerhet. Det er klare tekstilavtrykk i spennebuens ytterkant (innside), i områder som ikke er dekket av sand, røtter etc. Avtrykket ser ut til å være fra tekstil vevet i toskaft, med trådtetthet 15/14 tråder per cm i varp og veft. Avtrykket er ikke klart nok til å kunne avgjøre spinneretning. Det kan ikke sees avtrykk etter eventuelle sømspor eller jare.

Nest største fragment (ca 4,5 x 2,2 cm):

Fragmentet har klart avtrykk av tekstil som har ligget inntil hele fragmentets underside. Bindeteknikken ser ut til å være toskaft, med relativt lik tråddykkelse i varp og veft. Trådtetthet 15/13 tråder per cm. Jevnt vevet. Avtrykket er ikke klart nok til å avgjøre spinneretning. Avtrykket ser ut til å være fra samme tekstil som på største fragment. Det er ikke mulig å si noe om tekstilets materiale på bakgrunn av avtrykkene.

Minste fragment (ca 3 x 2,5 cm):

Fragmentet har uklart avtrykk av tekstil. Det er ikke mulig å avgjøre om dette er avtrykk fra samme type tekstil som på de to øvrige fragmenter.

Rygh nr 647. Forminset til ¾.

Fra Oluf Rygh (1885): Norske Oldsager.

Vedlegg F.

INNMÅLING AV STRUKTURER

Struktur- nummer	Betegnelse	X-koordinater	Y-koordinater	Z-koordinater (H.o.h.)
501	Kokegrop	184709,889	577,805	94,177
502	Kokegropbunn	184739,880	667,463	94,150
503	Kokegrop (?)	184742,302	668,924	94,031
504	Kullflekk	184742,514	673,180	94,234
505	Kokegropbunn	184739,455	671,174	94,209
506	Kokegropbunn	184739,592	673,379	94,147
508	Kokegrop	184729,549	669,829	94,186
509	Kokegropbunn (?)	184728,345	669,759	94,132
510	Kokegrop	184723,314	675,490	93,928
511	Kullflekk	184741,940	674,221	94,165
512	Kulturlag/ Bunn av gravhaug.	184739,558	629,688	94,144
		184735,978	629,342	94,135
		184735,953	626,328	94,247
		184735,222	619,934	94,430
		184737,220	618,640	94,496
		184741,063	620,454	94,480
		184742,104	625,539	94,678
		184742,140	630,890	94,533
601	Nedgravning	184842,8	963,553	89,774
602	Nedgravning	184827,7	929,972	91,061
603	Grop	184787,3	878,633	91,972
604	Nedgravning	184779,7	856,609	92,654
605	Grop med stein	184747,6	787,07	94,235
606	Kokegrop	184745,7	787,373	94,155
607/608	2 kulturlag	184748,1	752,862	96,448
609	Moderne steinpakning	184836,8	939,636	91,295
		184835,1	937,162	91,539
		184833,1	934,937	91,271
		184832,1	937,063	91,294
		184834,4	939,946	91,196
700	Nedgravning (?)	184585,850	138,085	95,773
701	Nedgravning	184596,059	164,688	94,570
702	Nedgravning	184596,620	179,944	93,540
703	Grop	184597,174	186,439	93,259
704	Grop med stein	184608,100	196,194	93,677
705	Grop	184619,400	220,791	93,574
706	Grop	184635,002	256,749	93,675
707	Kokegrop (?)	184618,299	-150,331	101,709
708	Grop	184620,831	-124,274	101,556
709	Del av kulturlag	184620,847	-115,881	101,234
710	Grop	184619,386	- 90,635	100,934
711	Grop	184619,433	- 85,222	100,796
712	Grop	184615,824	- 82,371	100,590

Struktur- nummer	Betegnelse	X-koordinater	Y-koordinater	Z-koordinater (H _o :h _o)
713	Grop	184614,889	- 64,750	99,976
714	Nedgravning	184611,822	- 57,999	99,609
715	Kokegropbunn	184611,834	- 39,870	99,257
716	Grop	184611,265	- 33,523	99,193
717	Grop	184608,666	- 31,238	99,036
718	Grop	184608,005	- 25,993	98,745
719	Grop	184610,267	- 25,245	98,897
721	Kokegropbunn	184597,113	23,529	97,451
722	Kokegrop	184600,414	50,238	97,770
723	Avskrevet gravhaug	184594,500	75,600	97,600
724	Avskrevet gravhaug	184590,100	134,200	96,700
725	Nedgravning	184609,653	- 15,520	98,538
727	Stolpehull (?)	184611,839	- 31,231	99,177

Strukturene er innmålt av Statens Vegvesen, Akershus. Til sammen ble 45 strukturer målt inn. Av disse er 2 stykker avskrevet (nr. 723, 724) og 2 stykker er tolket å være fra nyere tid (nr. 514 og 609). Strukturene 512 og 609 ble målt i omkrets, de andre bare med et punkt i sentrum. Kulturlagene 607 og 608 ble bare målt med et felles punkt i sentrum. Strukturene 513-515 og 730-735 er ikke innmålt.

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 4/1-01.

Til Lil Gustafson.

*nøkket og skålformet spenne fra Kinnegard
Treider vestre 26/2*

Analyse av 3 prøver fra Rv 152, Ås komm., Akershus.

Prøve 1, 2 og 3 består alle av det samme plantematerialet.
Det forekommer bare en type celler. De er langstrakte. Det er
ikke usannsynlig at det dreier seg om bast, f.eks. lindebast.

Helge Irgens Høeg.

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Skaiti, 13/11-00.

Til Lil Gustafson.

Analyse av 23 kullprøver fra Rv 152, Ås komm., Akershus, Gang og sykkelvei, A 00/180.

Strukturnr. 501, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Prunus/Sorbus (hegg/rogn).

Strukturnr. 502, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 14 biter. Av disse var 3 Corylus (hassel), 7 Betula (bjerk) og 4 Salix/Populus (selje, vier/osp).

Strukturnr. 502, Kokegrop, Prøvenr. 2.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 3 Tilia (lind), 6 Corylus (hassel), 20 Betula (bjerk), 6 Quercus (eik) og 5 Prunus/Sorbus (hegg/rogn).

Strukturnr. 505, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Quercus (eik).

Strukturnr. 506, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 16 Corylus (hassel) og 24 Betula (bjerk).

Strukturnr. 508, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 11 Corylus (hassel), 3 Betula (bjerk) og 26 Quercus (eik).

Strukturnr. 508, Kokegrop, Prøvenr. 2.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 31 Betula (bjerk) og 9 Quercus (eik).

Strukturnr. 510, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Quercus (eik).

Strukturnr. 510, Kokegrop, Prøvenr. 2.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 5 Corylus (hassel), 6 Betula (bjerk) og 29 Quercus (eik).

Strukturnr. 512, Gravhaug, bunn?

Det ble bestemt 20 biter. Av disse var 6 Betula (bjerk) og 14 Quercus (eik).

Strukturnr. 513, Grav.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 3 Corylus (hassel), 5 Betula (bjerk), 27 Populus (osp) og 5 Quercus (eik).

Strukturnr. 605, Grop m. sten.

Det ble bestemt 23 biter. Av disse var 13 Pinus (furu) og 10 Salix/Populus (selje, vier/osp).

Strukturnr. 606, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

Strukturnr. 606, Kokegrop, Prøvenr. 2.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 34 Pinus (furu) og 6 Betula (bjerk). Resten antagelig vesentlig Pinus.

Strukturnr. 707, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Corylus (hassel).

Strukturnr. 714, Nedgravning, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 20 biter. Alle var Betula (bjerk).

Strukturnr. 7~~1~~15, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 24 Corylus (hassel) og 16 Betula (bjerk).

Strukturnr. 721, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

Strukturnr. 722, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

Strukturnr. 722, Kokegrop, Prøvenr. 2.

Det ble bestemt 15 biter. Alle var Betula (bjerk).

Strukturnr. 722, Kokegrop, Prøvenr. 3.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

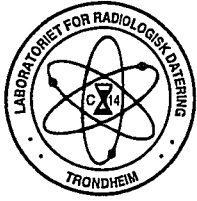
Strukturnr. 725, Nedgravning, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Prunus/Sorbus (hegg/rogn).

Strukturnr. 7~~1~~30, Kokegrop, Prøvenr. 1.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var ca. 10 Corylus (hassel) og ca. 30 Betula (bjerk).

Helge Ingers Høy,

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU - Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
UKM/Oldsaksamlingen
Postboks 6762 St. Olavs plass

DF-3351

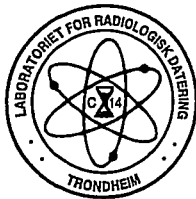
Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-3001	Treider V, S508 Prøve 1 Ås, Akershus	Trekull Bjørk, hassel		1870 ± 65	AD75-235	-26.1*
TUa-3002	Treider V, S508 Prøve 2 Ås, Akershus	Trekull Bjørk		1730 ± 65	AD240-410	-26.1*
TUa-3003	Treider V, S512 Prøve 1 Ås, Akershus	Trekull Bjørk		2300 ± 55	BC400-260	-26.1*
TUa-3004	Treider V, S513 Prøve 1 Ås, Akershus	Trekull Bjørk, hassel osp		1300 ± 65	AD665-785	-26.1*
TUa-3005	Holstad S, S714 Prøve 1 Ås, Akershus	Trekull		2315 ± 65	BC405-265	-26.1*
TUa-3006	Klommestein N, S730 Prøve 1 Ås, Akershus	Trekull Bjørk, hassel		2555 ± 65	BC800-545	-26.1*

Dato: 22 MAY 2001

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem
Pål Johan Svanem

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: UNIT/NTH - Fakultet for fysikk og matematikk
Sem Sælandsv. 5, 7034 Trondheim. Telefon 73 59 33 10. Telefax 73 59 33 83.

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
UKM/Oldsaksamlingen
Postboks 6762 St. Olavs plass

DF-3351

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-15203	Haug V/Ø, S501 Ås, Akershus	Trekull Hegg/rogn	6.0 g	1540 ± 50	AD445-600	-26.1*
T-15204	Treider V, S505 Ås, Akershus	Trekull Eik	5.5 g	1615 ± 55	AD400-540	-26.1*
T-15205	Treider V, S510, pr. 1 Ås, Akershus	Trekull Eik	5.5 g	1660 ± 70	AD270-445	-26.1*
T-15206	Treider V, S606, pr. 2 Ås, Akershus	Trekull Bjørk	1.7 g	1660 ± 95	AD260-535	-26.1*
T-15207	Holstad V, S707 Ås, Akershus	Trekull Hassel	4.2 g	3010 ± 85	BC1390-1120	-26.1*
T-15208	Holstad V, S715, pr. 1 Ås, Akershus	Trekull Bjørk, hassel	6.0 g	2070 ± 45	BC150-5	-26.1*
T-15209	Holstad V, S722, pr. 3 Ås, Akershus	Trekull Bjørk	6.0 g	1690 ± 40	AD265-415	-26.1*
T-15210	Holstad V, S721, pr. 1 Ås, Akershus	Trekull Bjørk	1.2 g	2415 ± 95	BC760-390	-26.1*

Dato: 17 AUG 2001

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

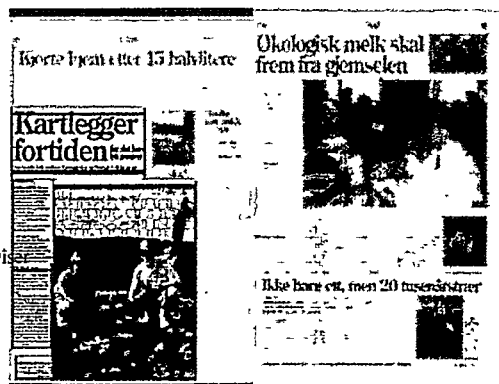

Steinar Gulliksen

Kontakt:
Liz Wallentin
Tlf: +47 23 00 25 19
Fax: +47 23 00 25 01
liz.wallentin@observer.no

Universitetets Kulturhistoriske
Museer
Frederiksgt. 2
0164 OSLO 1

Side: 1
Totalt antall sider: 2

Østlandets Blad
Dato/nr: 13.05.2000
Redaktør: Marit Aschehoug
Telefon: 64 85 50 00
Kilde type: Avis 4 - større lokalavis
Utgiversted: Ski
Fylke: Akershus
Frekvens: 6/uke
Opplag: 18.029
Lesere: 37.000
Artikkelareal: 508 cm²
Avisside: 8

Kartlegger fortiden før det kan bli gangvei

Det bodde folk mellom Korsegården og Drøbak i riktig gamle dager også. Nå dukker de opp for oss etterkommerne.

STIG PERSSON

DRØBAKVEIEN: Riksvei 152 skal få en etterlengtet gang- og sykkelvei mellom Korsegården og kommunegrensen med Frogn. Men det tar fortsatt en stund før Statens Vegvesen får sette i gang.

Først må Oldsaksamlingen ta en nærmere titt på grunnen.

– Vi fjerner matjord for å se om det finnes antydninger til fornminner, for-

teller Atle Omland.

Og det gjør det. Kokegropene der forfedrene våre gjorde opp ild, og stolper fra riktig gamle hus – trolig fra jernalderen. Oldsaksamlingen finner spor av fortiden både hist og her.

På Moer også

Universitetets kulturhistoriske museer har ekspertise på forhistoriske tider. De er også i gang i Sarpsborg og på Moerfeltet i Ås i disse dager, for å nevne noe.

– Vi begynte å undersøke denne gang- og sykkelstien fra mai. Vi kommer til å konsentrere oss om området fra den store gravhaugen og frem til Klommes-ten, sier Atle Omland.

Et gravefirma fra Romerike stiller med to maskiner og fjerner det øverste jordlaget så det skal kunne gå an å gå fortiden nærmere etter i sømmene. Når fornminnene er kartlagt, er det vegvesenets tur.

865

69959

AN

Kontakt:
Liz Wallentin
Tlf: +47 23 00 25 19
Fax: +47 23 00 25 01
liz.wallentin@observer.no

Universitetets Kulturhistoriske
Museer
Frederiksgt. 2
0164 OSLO 1

Side: 2
Totalt antall sider: 2

Østlandets Blad
Dato/nr: 13.05.2000
Redaktør: Marit Aschehoug
Telefon: 64 85 50 00
Kilde type: Avis 4 - større lokalaviser
Utgiversted: Ski
Fylke: Akershus
Frekvens: 6/uke
Opplag: 18.029
Lesere: 37.000
Artikkelareal: 508 cm²
Avisside: 8

865

169959

AN

OPPLØFTENDE: Kristin Ristvedt og Atle Omrand fra Oldsaksamlingen har gjort flere funn allerede. Her en godt bevart kokogrop ved innkjøringen til Rosetten gårdsbutikk.

SYSTEMATISK: Johansens Graveservice fjerner det øverste jordlaget for at fortiden skal åpne seg. Riksveien til høyre er fotografert i retning Drøbak.

Kontakt:
Liz Wallentin
Tlf: +47 23 00 25 19
Fax: +47 23 00 25 01
liz.wallentin@observer.no

Universitetets Kulturhistoriske
Museer
Frederiksgt. 2
0164 OSLO 1

Østlandets Blad
Dato/nr: 12.09.2000
Redaktør: Marit Aschehoug
Telefon: 64 85 50 00
Kilde type: Avis 4 - større lokalaviser
Utgiversted: Ski
Fylke: Akershus
Frekvens: 6/uke
Opplag: 18.029
Lesere: 37.000
Artikkelareal: 408 cm²
Avisside: 48

Side: 1
Totalt antall sider: 2

Fant nøkkel og spenne fra vikingtiden

En nøkkel og en spenne i bronse er funnet ved Treider vestre i Ås. Begge gjenstandene er godt bevart og stammer trolig fra en kvinnegrav fra vikingtiden.

SOLVEIG FREDRIKSEN
THERESE JEKSRUD (FOTO)

KORSEGÅRDEN: Ingen ting overlates til tilfeldighetene når det skal bygges ny vei på historisk grunn mellom Korsegården og Frogn grense. På strekningen forbi gårdene Treider og Haug er det ikke mindre enn tre store gravhauger. Her er 30 til 40 cm av jordlaget fjernet for at arkeologene skal kunne danne seg et bilde av fortidsminnene.

Og det er gjort flere interessante funn. Til nå er det påvist ikke mindre enn 40 kokegropper på et lite område. Nøkkelen og spennet ble funnet nær

inntil gravhaugen ved Treider Venstre. Begge er i meget god stand. Nøkkelen mangler bare en liten del, og mønsteret på spennet er tydelig. Arkeologene er begeistret. De skulle gjerne hatt bedre tid, men arbeidene med veien puster arkeologene i nakken.

- Vi har fått fire uker på oss til å undersøke denne strekningen. Etter hvert som vi forflytter oss, kommer anleggsmaskinene etter og fyller på pukk, sier arkeologistudent Ole Christian Lønaas.

Nøkkelen og spennet er i bronse, et materiale som holder seg bedre enn jern.

- Gjenstandene kan tidfestes

tilbake til 800-tallet og vi har en teori om at de stammer fra en kvinnegrav fra yngre jernalder, sier Lønaas.

I tillegg til arkeologistudentene Ole Christian Lønaas og Gaute Reitan, og arkeolog Tina S. Mathisen, deltar Aage Olsen fra Moss, i jakten på vår fortid.

- Jeg har deltatt i flere utgravinger, både her i landet og i utlandet fordi dette er en lett-vint og rask måte å finne metall i jorda, sier Aage Olsen.

De tre registrerte gravhaugene er godt synlige, men denne kom som en overraskelse på arkeologene.

865

698572

Kontakt:
Liz Wallentin
Tlf: +47 23 00 25 19
Fax: +47 23 00 25 01
liz.wallentin@observer.no

Universitetets Kulturhistoriske
Museer
Frederiksgt. 2
0164 OSLO 1

Side: 2
Totalt antall sider: 2

Østlandets Blad
Dato/nr: 12.09.2000
Redaktør: Marit Aschehoug
Telefon: 64 85 50 00
Kilde type: Avis 4 - større lokalaviser
Utgiversted: Ski
Fylke: Akershus
Frekvens: 6/uke
Opplag: 18.029
Lesere: 37.000
Artikkelareal: 408 cm²
Avisside: 48

**PÅ SPORET
AV FORTIDEN:**
Arkeologistudent
Ole Christian
Lønaas og Aage
Olsen fra Norsk
Metallsøkerfore-
ning, jakter på
flere funn fra
vår fjerne fortid.

865

698572

LIGNER PÅ EN PRIKK: Arkeologistudentene Ole Christian Lønaas (tv.) og Gaute Røntan, finner likheten mellom et avbildet spenne og det spennet som ble funnet, er ganske stor.

Ole Christian Lønås (t.v.) og Jørgen Bockman fortsetter å grave fram interessante funn i traséen der gang- og sykkelveien fra Ås mot Drøbak skal ligge.

På knærne foran asfaltmaskinen

På gang- og sykkelveien som nå bygges langs riksvei 152 fra Ås mot Drøbak, jobber arkeologene på spreng. Når de har gravd fra seg, kommer asfaltmaskinene dampende.

TERST OG FOTO:
OLE JONNY JOHANSEN

– Slik er det hele tiden. Vi gjør våre utgravninger. Deretter legges det asfalt, sier arkeologistudent Jørgen Bockman. Med seg på laget har han studentkollega Ole Christian Lønås og nyutdannet arkeolog Tina Mathisen.

Mye interessant

Med skje og gaffel har arkeologene jobbet i tre uker med å kartlegge fortida på strekningen der den nye gang- og sykkelveien skal ligge.

– Spennende, Lønås?

– Ja, forsåvidt. Akkurat her vi holder på nå, har vi funnet en del kullholdig kulturfjord. Vi klør oss i hodet, og vet ikke helt hva dette

er, men vi skal nok finne ut av det. Skal jeg forsøke å sette ord på det, må jeg antyde at vi har funnet kokestein, som ikke må forveksles med kokegrøper, sier Ole Christian Lønås.

Fant stålspenne

Det er bestemt at det også skal gjøres utgravninger på Klummestein, på grensen mot Frogn. Når det skal skje, er usikkert.

– Det som definitivt er sikkert er at vi har holdt på med utgravninger i området mellom Nyveien og Korsgården, også dette et område inntil riksvei 152. Her fant vi ikke mindre enn 40 kokegrøper som må stamme fra eldre jernalder, som strekker seg i perioden fra år null til 500-600, sier Lønås.

Lønås forteller også at en metalldetektor fant en nøkkel av bronse, samt en stålspenne i samme området. Stålspennen må stamme fra tidlig på 800-tallet.

– Foreløpige undersøkelser viser at stålspennen hadde spor av tekstiler på seg.

– Hva har dere gjort med disse funnene?

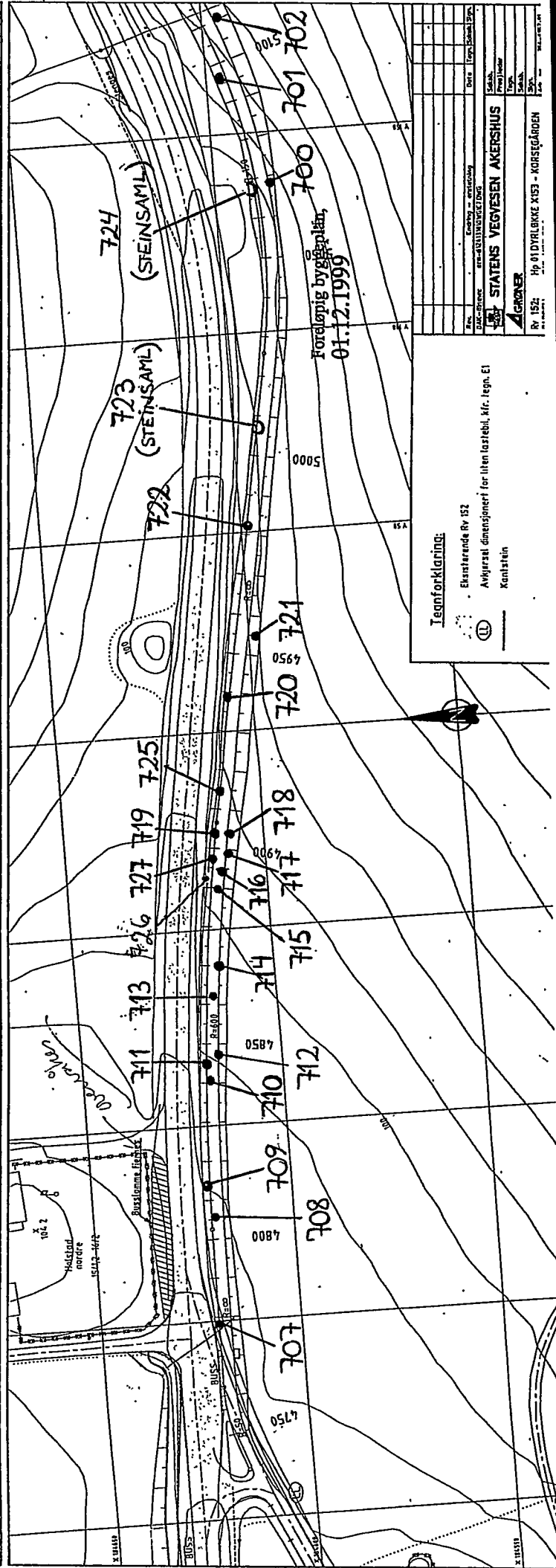
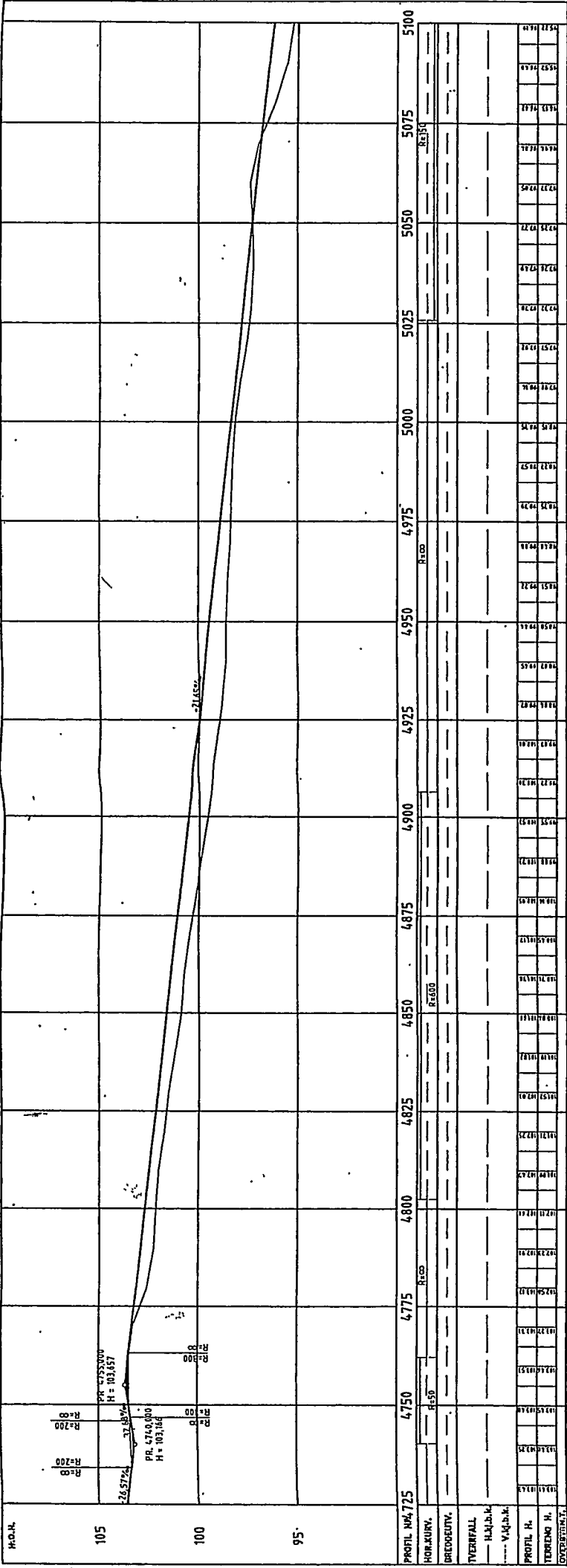
Både nøkkelen og stålspennen er sendt til konservering.

– Hva skjer med de andre funnene, eksempelvis kokegrøperne?

– Vi fotografierer dem, og skriver ned det vi har funnet. Videre tegner vi ned og måler inn de funnene vi har gjort. Før asfaltmaskinene kommer, sier Ole Christian Lønås.

ole.j.johansen@amt.no

Arkeolog Tina Mathisen i gang med å snitte en kokegrøp som stammer fra tiden 500 år f. Kr. til 500 år e. Kr.

Tegnforklaring:

Elasterende Rv 52
 Anvirket dimensjoner for liten lastebil, kir. tegn. E1
 Kantstein

Statens Vegvesen Akershus
 Rv 1524 Hp 01 DYRLØKKE X153 - KORSSEGAARDEN

Statens Vegvesen Akershus
 Rv 1524 Hp 01 DYRLØKKE X153 - KORSSEGAARDEN

Statens Vegvesen Akershus
 Rv 1524 Hp 01 DYRLØKKE X153 - KORSSEGAARDEN

DELRAPPORT

Utgraving av preparat fra grav S-513

RV 152 Korsegården-Frogn grense, Ås kommune, Akershus

1. Innledning

For nærmere beskrivelse av området og utgravingen i felt, henvises det til rapport v/Ole Christian Lønås. Denne delrapporten omhandler undersøkelse av preparatet som ble tatt inn på blokk fra grav S-513.

2. Grav S-513, C.53020

Graven ble påvist etter fjerning av matjordlaget ved maskinell flateavdekking. Strukturen var avlang med målene ca 180x60 cm, og orientert tilnærmet SSV-NNØ. Massen i strukturen besto av en mørk, brun siltholdig masse med småstein og grus som avgrenset seg relativt tydelig mot undergrunnen av lysere, grå leire med spetter av rust (naturlig jernutfelling). Massen ble såldet. I graven ble det funnet flere gjenstander.

Funn:

1. Kniv av jern med tange
2. Tenner
3. Keramikkskår, 1 stk av tynt, finmagret gods med linjedekor
4. Brente bein, 20 stk funnet spredt i hele graven¹
5. Biter av brent leire, funnet spredt i hele graven ca 36 g
6. Slaggbiter, eventuelt sintret leire
7. Jern-rust i form av to konsentrasjoner

Gjenstandene lå slik at tenner, rustflekker og keramikkskår lå relativt samlet i østre enden av graven, mens kniven lå like vest for midten av graven på langs (Vedlegg B.1). Kvadrant B/D ble gravd ned ca 25 cm for å kunne ta ut tennene på klump. Tennene lå i overgangen mellom kulturlaget og undergrunnen. Massen i graven er varierende og veksler mellom grå leire og brun, humuslignende jord, iblandet klumper av den gule leira i undergrunnen. Graven er sannsynligvis fylt igjen med gammel kulturjord.

Området med tenner og rustklumper ble skåret ut i en klump på ca 35x35 cm med tykkelse ca 15-20 cm. Det ble surret inni plast og deretter lagt i kjølerom et halvt år.

¹ De brennte beinfragmentene var for få og for små til å bestemmes med sikkerhet. Ett av fragmentene tyder på dyr, mens det ikke kan utelukkes at det også er menneskebein blant disse (Vedlegg D).

3. Undersøkelse av preparatet

3.1 Tilstand og forbehandling, metode

Massen besto i hovedsak av kompakt, grå leire som i overflaten hadde rester av et mørkere, brunt silt/leirholdig lag med innslag av grus. Det mørkere laget lå i tilknytning til tennene og rester av andre gjenstandsfunn.

Overflaten ble renset frem vekselvis med gravskje og spatel, dels børstet frem med børste og pensel. Leirmassen begynte raskt å tørke da den kom i normal lufttemperatur og masse måtte dels fuktes med pensel for å få fjernet massen rundt funnene.

Etter fremrensing var det tydelig at rustfleckene også inneholdt metallgjenstander, blant annet et beslag av bronse med festehull, samt rester av bronse på den andre rustflekken.

Tennene ble grovt renset fram for å skulle utgraves og analyseres videre av tannlege Sigrid I. Kvaal, dr odont., og prof. emeritus Ludvig K. Haugen, dr med., lic. odont., ved Det Odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo.

Preparatet ble røntgenfotografert i sin helhet før videre undersøkelse. Blokken var for kompakt og det kunne ikke påvises andre gjenstander.

3.2 Undersøkelse og analyse av tenner

Undersøkelsen ble utført på UKMs Konserveringslab 28. mai 2001.

Tennene ble renset frem med pensel og sonde. Det ble deretter tegnet en planskisse, på plastfolie i målestokk 1:1 cm (Vedlegg B.2). Hver tann ble så tatt opp og nummerert/identifisert der dette var mulig (Vedlegg A-B). Identifisering av tennene ble påført ny tegning underveis i utgravningen, (plantegning I-III). Opptak og utgravningen av tennene er parallelt dokumentert på foto (Vedlegg C).

Funn:

Etter fremrensingen kunne det observeres at overkjeven er presset over, og til høyre for underkjeven. Det er helt klart rester av to tannbuer. Uorganisk materiale står igjen dvs tannemalje, mens den største delen av tannsubstansen er oppløst. Tennene er store, vurdert utfra underkjevejekslen og kjeven er bred. Det er lite slitasje på tyggeflaten. Slitasjen på tyggeflaten går ikke gjennom emaljen. Det er tegn på *post mortem* erosjoner.

På venstre side identifiseres 2 kinntenner (35 og 25) og 5 jeksler (36, 37, 38, 26 og 27), likeledes en kinntann (45) og en jeksel (17) fra høyre side. Visdomstennen er ikke brutt fram. Rester av tannben (dentin) bevart på tann 26. I tillegg finnes fragmenter fra seks tenner som ikke kan identifiseres med sikkerhet og noen løse emaljefragmenter.

Vurdering:

Det kan med sikkerhet slås fast at tennene er fra ett individ. I alt 9 av 32 tenner kunne sikkert identifiseres. Tennene fra et ungt, voksent individ sannsynligvis mellom 15 og 20 år. Store tenner kan tyde på at dette er fra en mann, men dette kan ikke slutes helt sikkert.

3.3 Undersøkelse av metallgjenstander

Etter at tennene var fjernet fra preparatet ble det først foretatt en undersøkelse av de gjenværende metallrestene (felt med korrosjon, A-B) på blokkens overflate, i mikroskop. Undersøkelsen ble foretatt av konservator Susan Braovac, UKM 22. juni 2001.

Observasjoner:

I rusten var det på overflaten av den ene rustkonsentrasjonen (A) synlig et beslag av bronselegering, med tre hull i den ene enden. Resten synes bare å bestå av korrodert materiale.

Konsentrasjon B er avlang og ujevnt rektangelformet, ca 6,2 cm lang og ca 1,2 cm på det bredeste. Sett gjennom mikroskop på overflaten og i snitt fra siden (noe mer rensert vertikalt på ene siden), kunne det observeres flere lag bestående av:

- 1) tekstil, nederst
- 2) tre eller lær? (porøst, jernholdig lag)
- 3) tynt metallag (ikke bronse)
- 4) leire? (over metallet)

Videre undersøkelser 10.-11. september 2001

Restene av metall ble løsnet ved utgraving med pensel/spatel og vann. Leirmassen i blokken var størknet etter å ha stått i romtemperatur over tid, og leira var stiv som sement. Metallrestene måtte til slutt skjæres ut i form av mindre preparat, ved hjelp av ståltråd. Klumpene med metallrestene ble deretter røntgenfotografert.

De to preparatene ble røntgenfotografert av konservator Line Andersen, UKM. Resultatene viste at det er en gjenstand av metall bevart i det minste preparatet (rustkonsentrasjon B), mens den andre syntes bare bestå av korrodert materiale (A).

Røntgenbildene ble deretter kopiert på papir (Vedlegg C). Ved fremkallingen ble det tydelige spor av metall i begge preparatene. Rustfelt B viser tydelig spor etter en jernnagle som er festet til et tynt og smalt stykke av metall evt. tre, som er metallisert. Ved naglen er det også rester av små bronsefragmenter, uten at dette kan defineres nærmere.

Det andre rustkonsentrasjonen (A) viser at det er rester av metall i forlengelsen av bronsebeslaget, der det også kan skimtes en smal og firkantet, rammeliknende form og metallbiter med hull (mulig beslag?). En tolkning av hvilken gjenstand dette kan ha vært, må nødvendigvis bli usikker. Formen kan minne om deler av en beltespenne, men plasseringen i graven gjør dette mindre sannsynlig. Det er også mulig at beslaget (ene) og metallet har vært festet på et skrin av tre eller annet materiale.

4. Prøver

En C-14 prøve er analysert. Prøven ga merovingertid, AD665-785 (TUa-3004) og er datert på trekull fra bjørk, hassel og osp. Prøvematerialet er tatt fra masse i nedgravingen og konteksten er usikker, da dette ikke er en branngrav. På grunn av usikkerhet rundt denne dateringen, ble det derfor forsøkt å få ut ny datering, denne gang basert på tannmateriale. I første omgang ble det sendt inn ubestembare fragmenter av tannemalje ca 2,5 g. Da dette viste seg å være for lite innhold av kollagen, ble det sendt inn ytterligere materiale (tann 17, 36, 35). På grunn av for

lite kollagen i tennene var det likevel ikke mulig å få noen datering (pers. meddelelse Pål Svanem, NTNU).

5. Konklusjon

Undersøkelse av preparatet viser at graven inneholdt bevarte tenner av et ungt individ, sannsynligvis en mann, mellom 15-20 år. I graven er den døde lagt ned med en kniv på sin venstre side. Analyse ved røntgenfotografering og mikroskopering av to felter med rust, viste at den ene er en nagle med spor etter tre eller lær og tekstil, mens den andre og største, inneholder et beslag med tre hull, spor av metall i form av en rammeliknende gjenstand og biter med hull som kan være beslag. Foruten det bevarte beslaget på overflaten av rustflekken, er det ikke bevart noe helt metall. Det antydes at metallet kan være rester av en beltespenne, eller skrin som er nedlagt ved hodet til den døde. Datering av trekull fra massen i nedgravningen ga merovingertid, mens forsøk på datering av tannmateriale ikke ga resultater. Keramikkskåret som ble funnet ved hodet er av typen fint og tynt gods med linjedekor, som kan dateres til eldre jernalder 200-500-tallet e.Kr. Om dette skåret hører til et kar som ble satt ned i graven, eller er fulgt tilfeldig med i massen, er uvisst. Jernkniven er svært korrodert men kan minne om Rygh 406 i form og størrelse. Kniven ser ut til å ha en "tagg" på ryggen som på typeeksemplaret. Disse dateres til yngre jernalder.

Oslo 14. februar 2002
Margrete Figenschou Simonsen

Vedlegg:

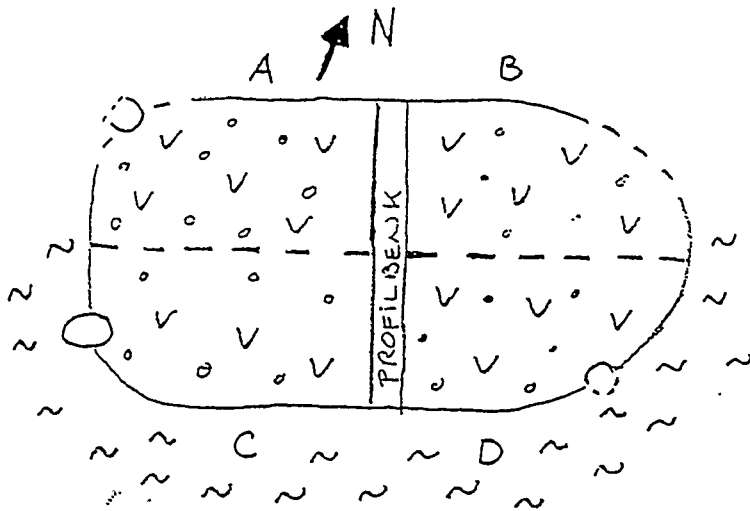
- A. Liste over tenner**
- B. Tegninger**
- C. Foto**
- D. Rapport av beinanalyse**

Vedlegg A

Liste over tenner:

Tann nr	Merknad	Merknad
25	Leverert til konservering	Foto
26	Leverert til konservering	Foto
27	Leverert til konservering	Foto
38	Leverert til konservering	Foto
45	Leverert til konservering	Foto
Uidentifisert	Leverert til konservering	Foto
Uidentifiserte fragmenter	Til magasin	2 esker
Uidentifisert jeksel	Til magasin	
Fortann, overkjeve	Til magasin	
Fortann, overkjeve	Til magasin	
Bakre jeksel, overkjeve venstre	Til magasin	
37	Til magasin	
17	Sendt NTNU	
35	Sendt NTNU	
36	Sendt NTNU	
Uidentifiserte fragmenter	Sendt til sammen 3,5 g, Sendt NTNU	

Gård: TREIDER VESTRE	Ignr./bnr.: 26/2	STRUKTURNUMMER: 513
Komm./fylke: ÅS KOM Akershus	Prosjekt: RV152, 9/s-veg	Konstr.nr:
BETEGNELSE: GRAV	SIGNATURER:	PRØVER (kull o.a.)
MÅL i flaten: 60 (VSU-ØRØ) x 80 (NNV-SSØ)	sand brent	KRT) Fra hele
OYBDE i profil:	grus ° ° ° ° ° stein ○	
INNHold: jordtyoe, kull, iunn, o.a.	silt v v v v v	
keramikkskår, tanngard	leire ~ ~ ~ brent ~ ~ ~	
kullspetter, brent leire, slagg	kulturjord / / / / /	MALESTOKK: 1:20
	kullbiter x x x kullag x x x x x	HUSK N-pil
Kokst.vol.(bøtter):		Dato: 20/9-00 sign. JB/DCL

Overflate: Strukturen ligger i tilknytning til S512. S512 har usikker avgrensning, men S513 synes å ligge SØ for denne. V, S og Ø for strukturen er det lys, beige leire med rødoransje spetter (naturlig jernutfelling). Dette laget synes også N for strukturen, men her virker massen noe mørkere. Massen i selve strukturen er mørk, brun silt med småstein og grus. Avgrensningen er stort sett tydelig, men noe uklar i NV og NØ.

Strukturen ble delt i 4 kvadranter (A-D) med en 10 cm bred profilbenk (NNV-SSØ) i midten. Kvadrant A og D ble gravd først.

Kvadrant A: 5 stk. små, brente bein, brent leire og noe kull. Funnene ligger spredt.

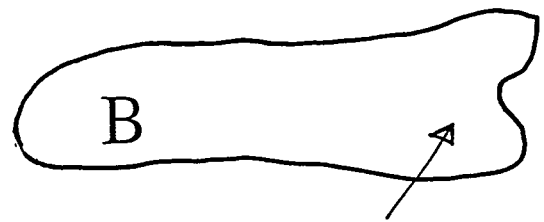
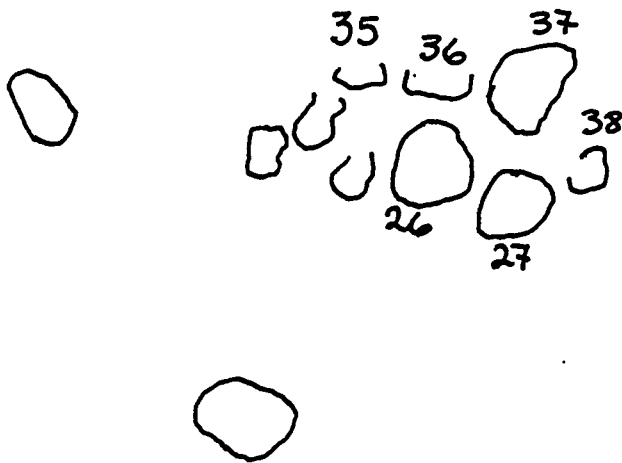
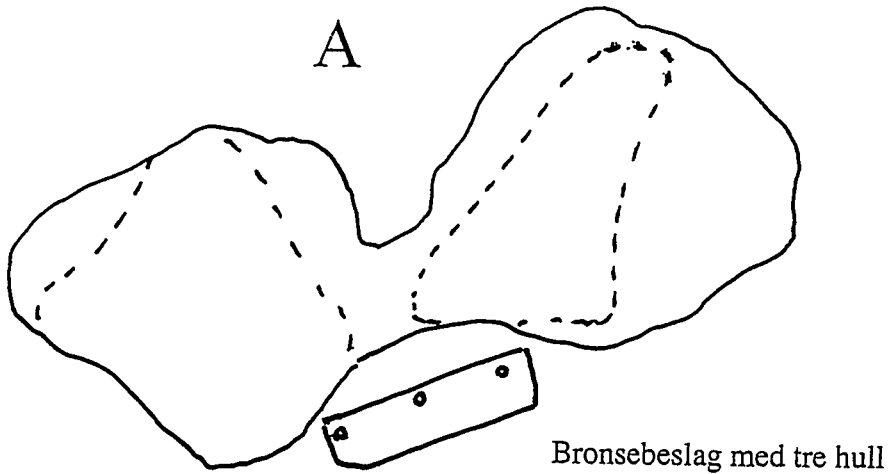
Kvadrant B: Slaggbit, brent bein, litt kullspetter, brent leire. Også her lå funnene spredt.

Kvadrant C: Jernkniv (ca 10 cm inkl. tange), 2 stk. brent bein, kullspetter, brent leire.

Kniven ligger mot bunnen.

Kvadrant D: Keramikkskår, tanngard fra over- og underkjeve (se egen tegning), kull, brent leire.

Kvadrant B/D: Det ble gravd ca 25 cm dypt i forbindelse med uttak av tennene på klump. Øverste lag i profilen er mørkebrun, 5-15 cm tykt. Derunder ligger et utvaskingslag bestående av grå/lysebrun leire, ½-5 cm tykt. (Den mørke kulturjorden vasket ned i den lyse leiren. Derunder ligger den lyse, gul/brune, hardpakkede leiren. Tennene lå i overgangen mellom kulturlaget og utvaskingslaget.

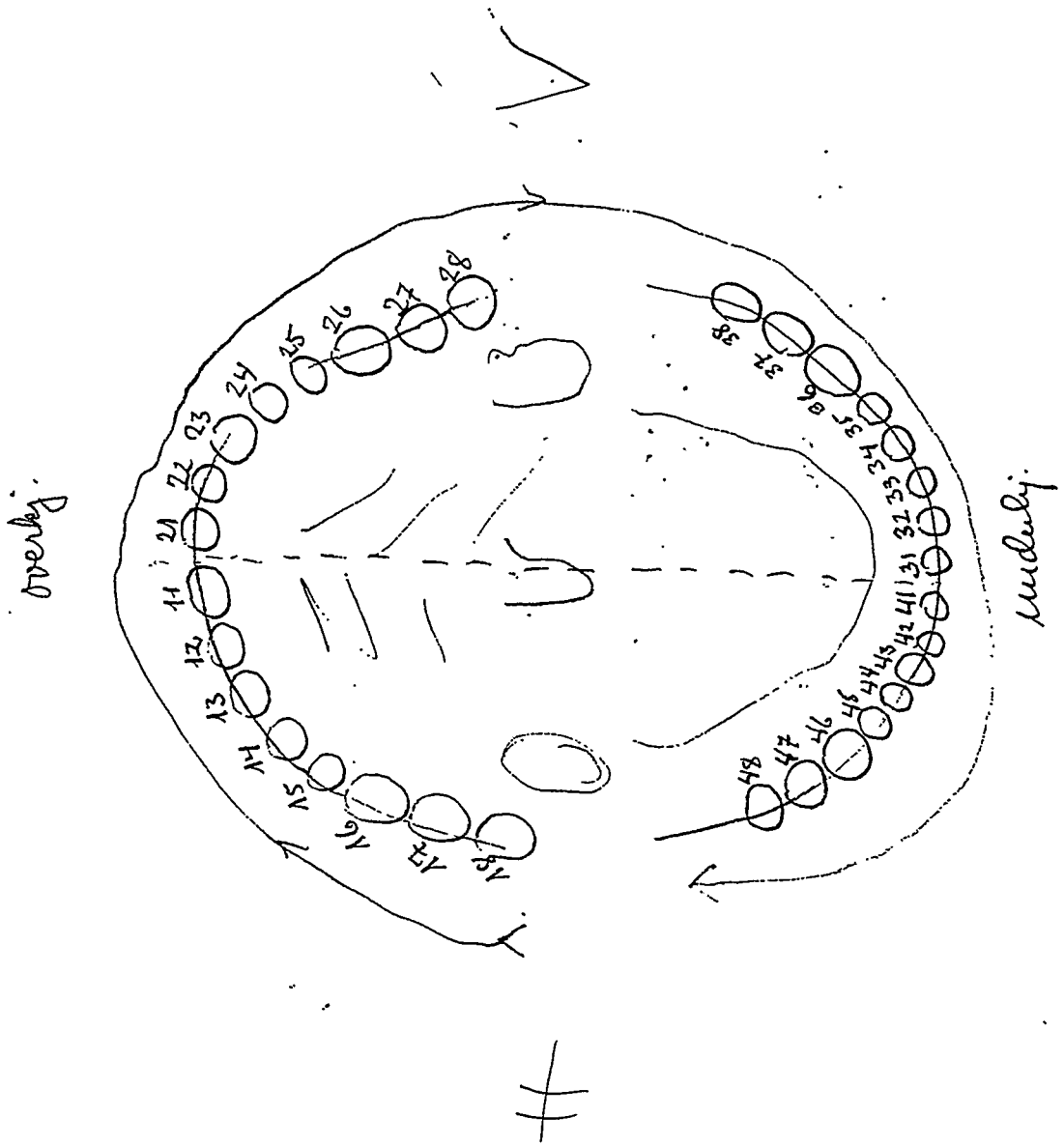
Biter av bronselegering og jernnagle.

RV 152, Treider vestre, 26/2, Ås kommune, Akershus
Utgravning av del av grav, S 513

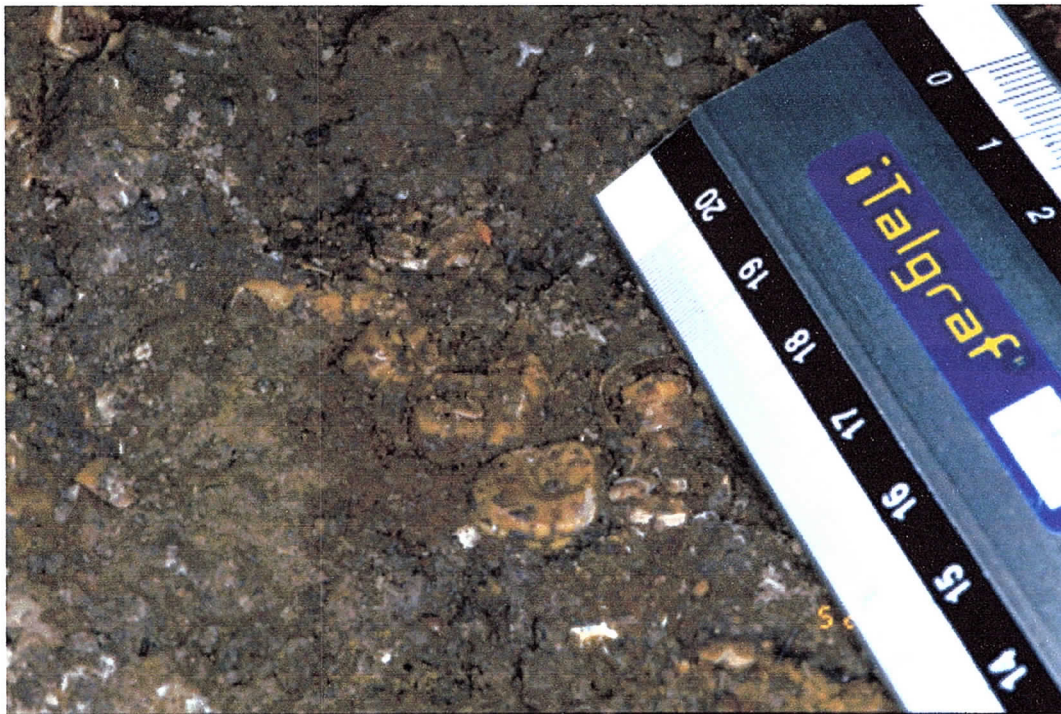
Plantegning II og III

Tennene ligger i midten (nummerering iflg. tannlegeskjema) omgitt av to rustfargede felt (A og B) og et rektangulært bronsebeslag med tre hull.

Stiplet linje (felt A) er rust synlig på plantegning II, som utvider seg på plantegning III
I felt B er biter av bronselegering synlig, og en jernnagle fremkom på røntgenfoto.

VEDLEGG C
Framgraving av tenner. Foto: Sigrid Ingeborg Kvaal

— — —

1
1
1
1
1

1

1

— — —

.

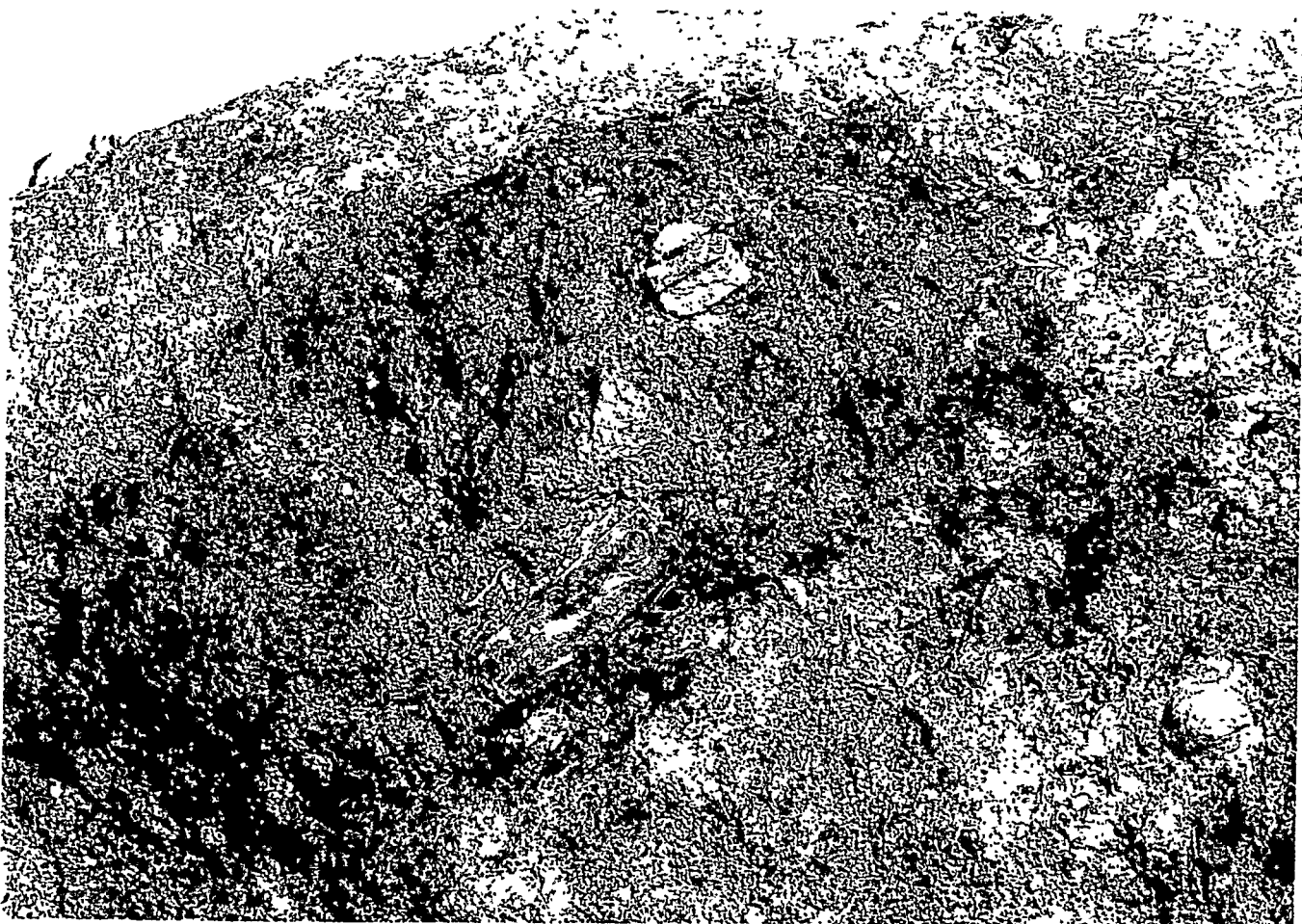
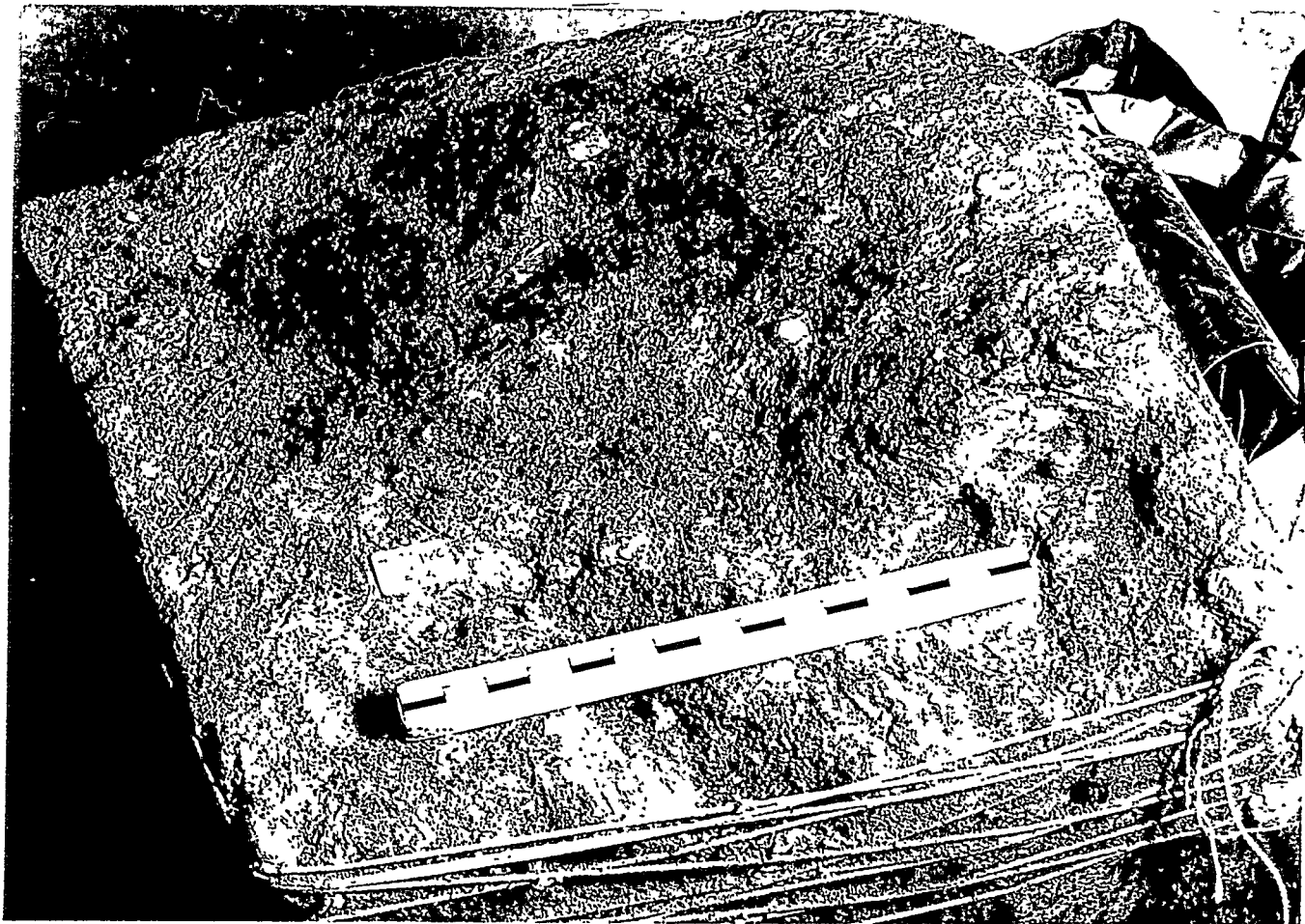
—

VEDLEGG C:

Øverst: Leirpreparat etter at tenner er fjernet.

Nederst: Korrosjonsfelt A

Foto: UKM, Károly Buday

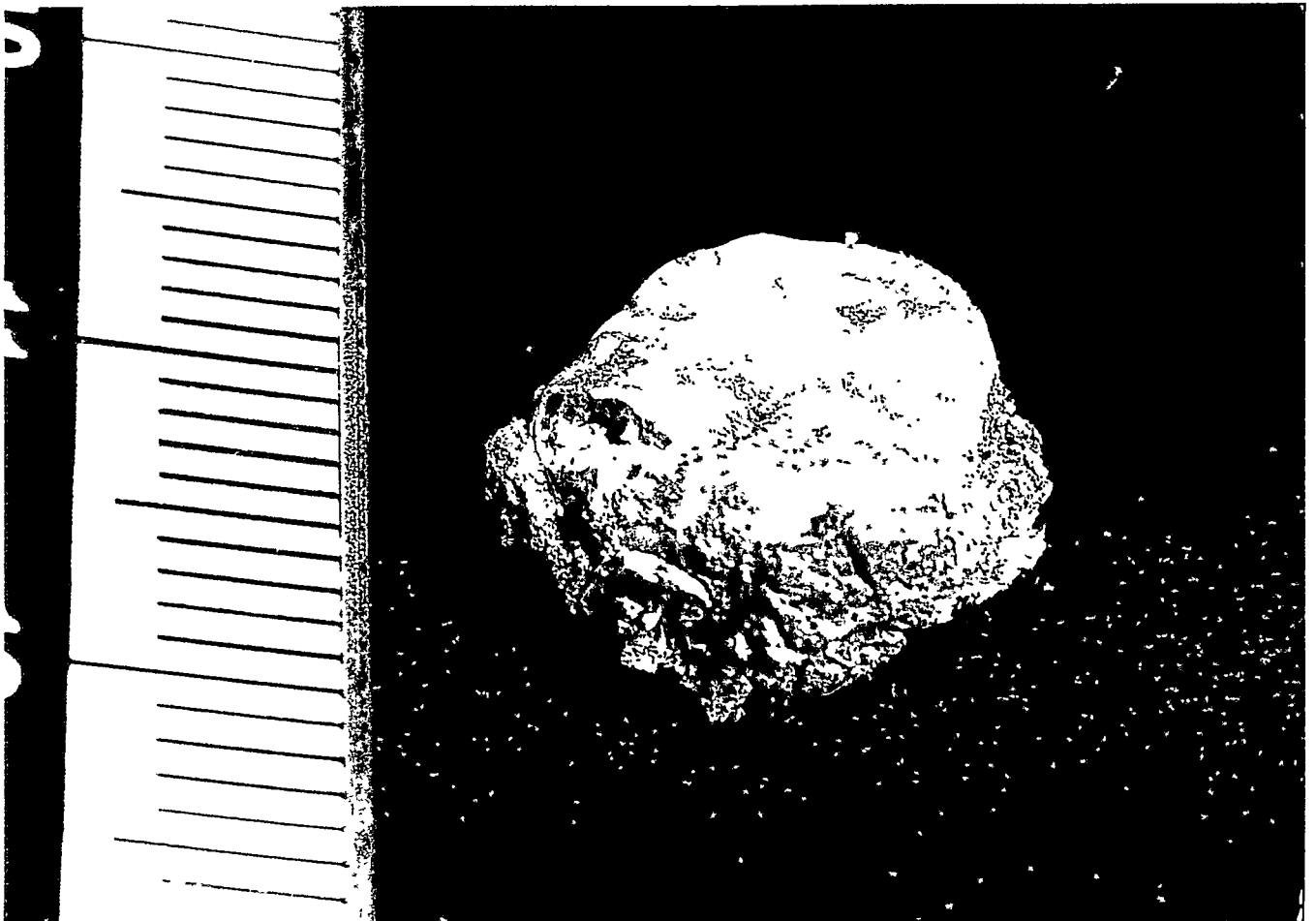
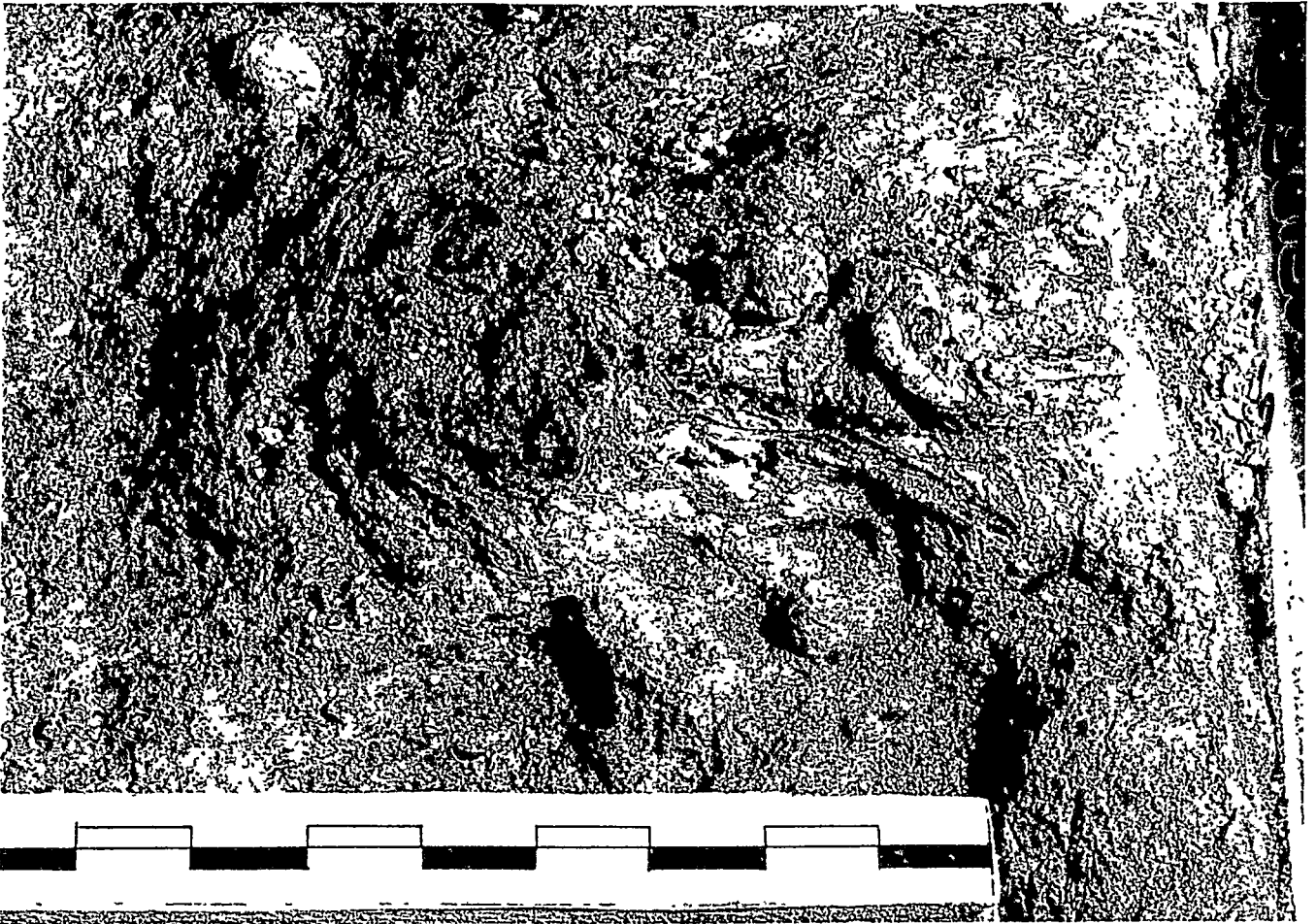

VEDLEGG C:

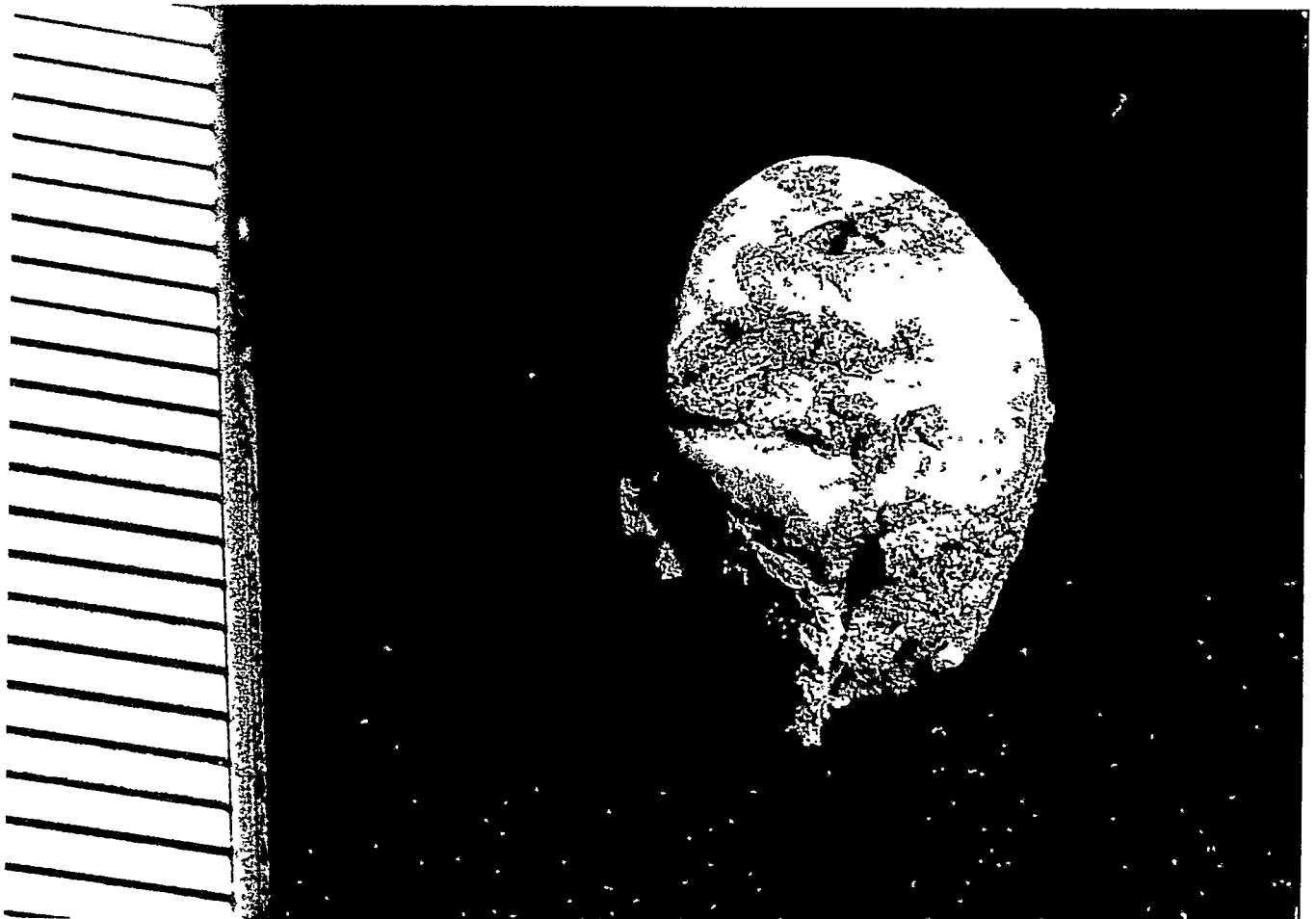
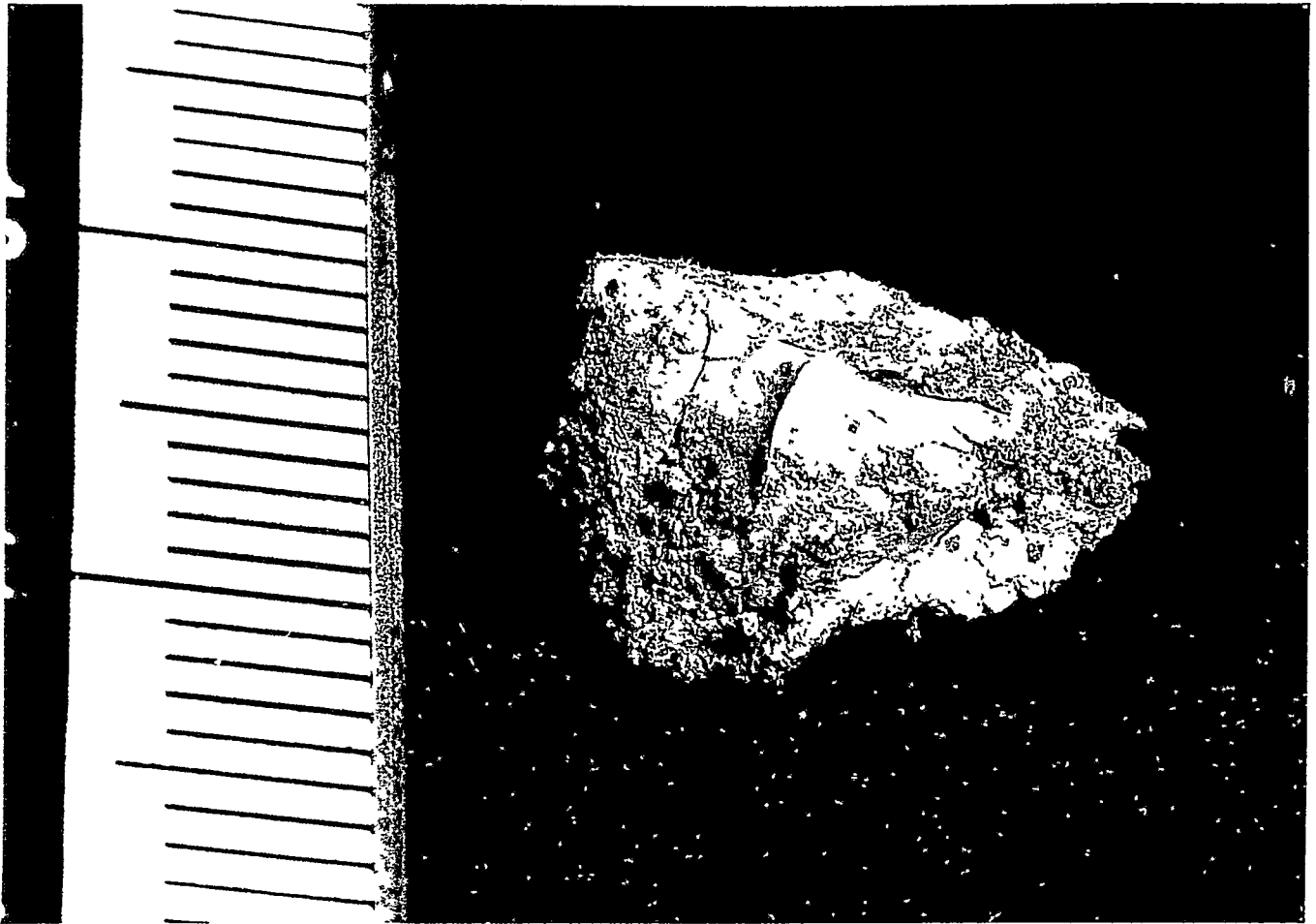
Øverst: Korrosjonsfelt B

Nederst: Tann nr 27

Foto: UKM, Károly Buday

VEDLEGG C:
Øverst: Tann nr 26
Nederst: Tann nr 45
Foto: UKM, Károly Buday

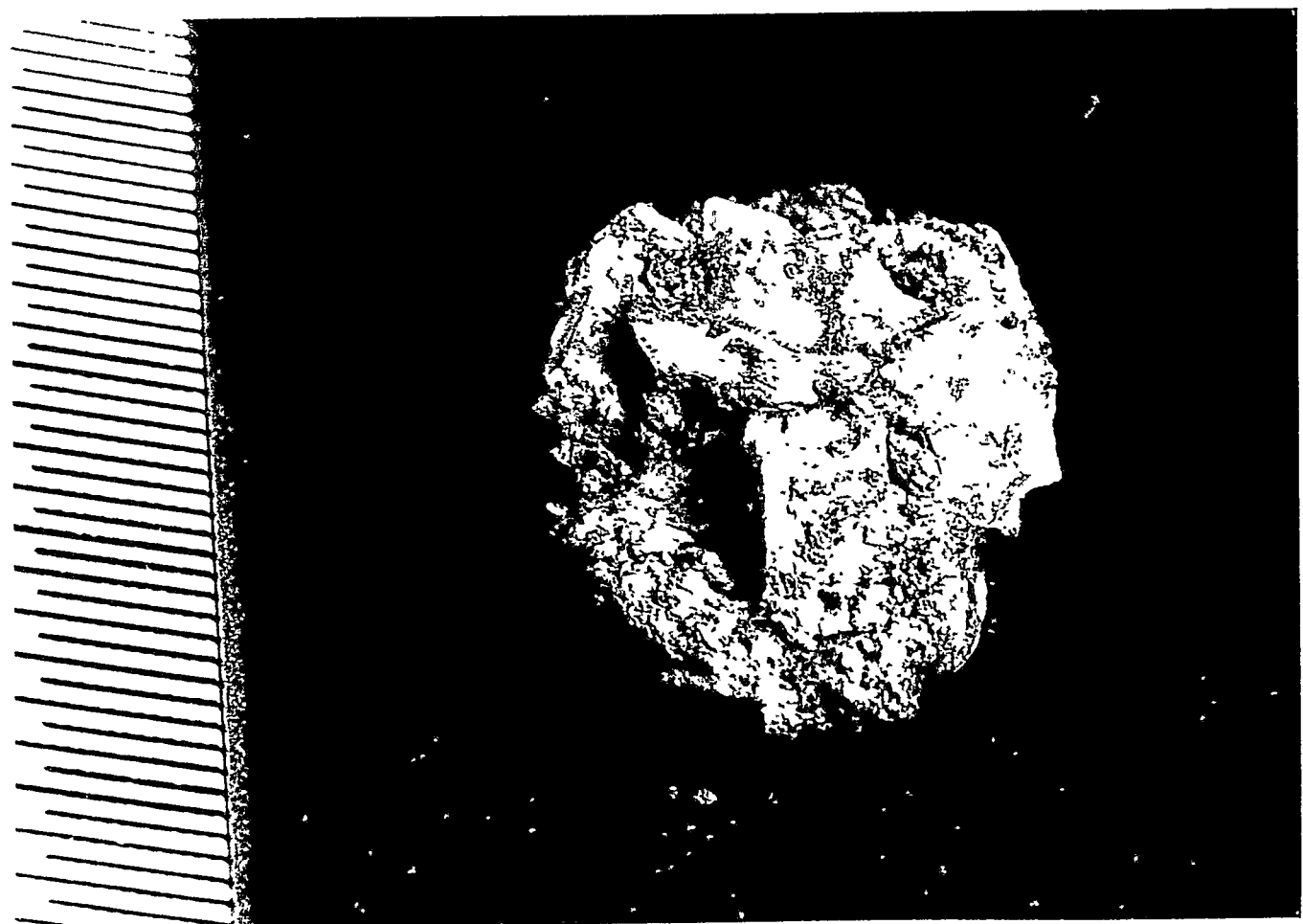
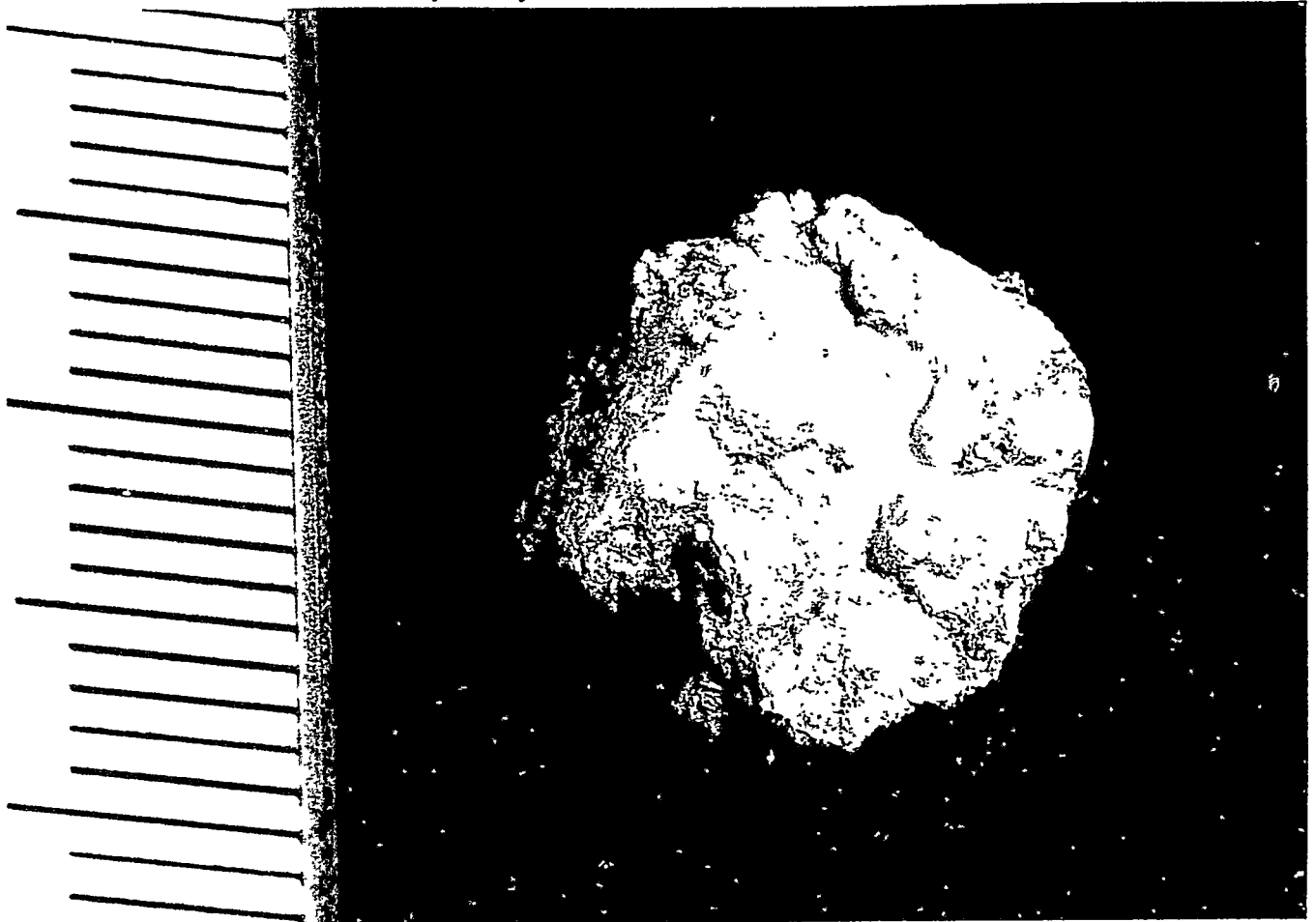

VEDLEGG C:

Øverst: Tann nr 38

Nederst: Uidentifisert tann, jeksel.

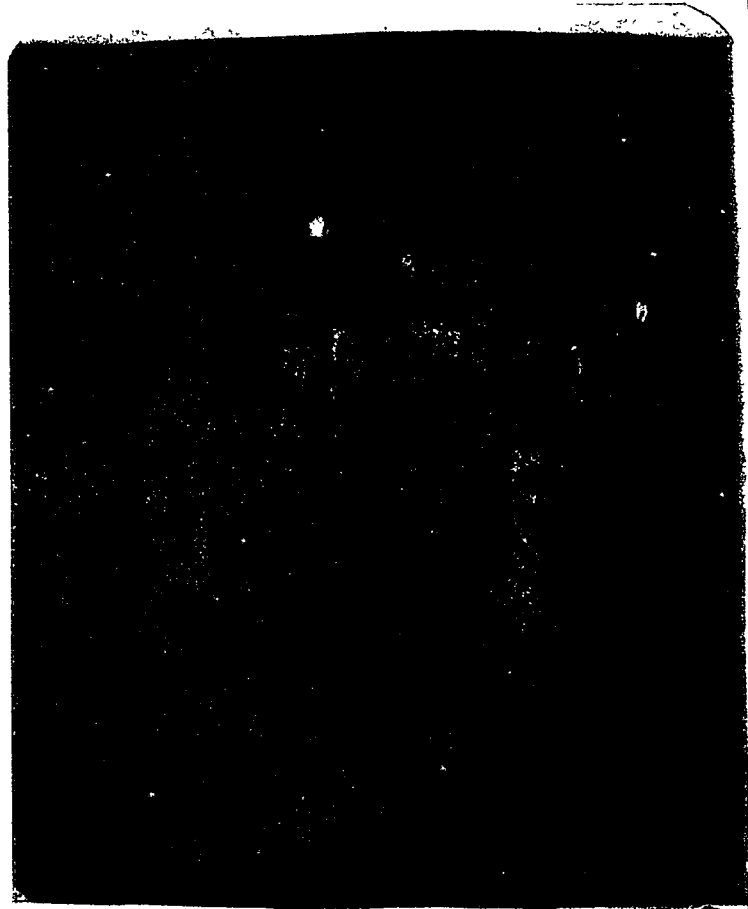
Foto: UKM, Károly Buday

VEDLEGG C:

Røntgenfoto av felt med korrosjon. Foto: UKM, Line Andersen

Høyre: Felt A, venstre felt B

A 00/180

0

UNIVERSITETET I OSLO

Anatomisk institutt
Antropologisk avdeling
Postboks 1105 Blindern
0317 Oslo

Besøksadresse:
Sognsvannsveien 9
Telefon: +47 22 85 14 00
Fax: + 47 22 85 12 78
E-mail: per.holck@basalmed.uio.no

Førstekonsulent Margrethe Figenschou Simonsen,
Oldsaksamlingen,
St.Olavs gt. 29, 0130 Oslo.

DET MEDISINSKE FAKULTET

Oslo 5/2-03

Bestemmelse av brente ben.

Prosjekt Rv 152, Treider vestre 26/2, Ås kommune (S-513):

I alt 4 poser med kraftig brente ben, vekt ialt ca. 3 g. Bitene er for få og for små til å bestemmes med sikkerhet. Jeg kan ikke utelukke at det kan være biter fra menneske blant dem, men en av bitene (i kvadrant B) tyder på dyr.

Prosjekt Nannestad prestegård, 27/1, Nannestad kommune (S-27):

Fire poser med ialt 118 g ben av forskjellig brenningsgrad. Så vidt jeg kan se er alt sammen dyreben (sau? storfe?), og da etpar av dem viser glatte snittflater, kan det ikke utelukkes at det er parteringsmerker.

Bena kan hentes på Instituttet.

Per Holck,
prof., dr.med.